



Województwo
Śląskie

**Podsumowanie konsultacji i opiniowania
Programu ochrony powietrza
dla terenu województwa śląskiego
mającego na celu osiągnięcie poziomów
dopuszczalnych substancji w powietrzu
oraz pułapu stężenia ekspozycji;
wraz z uzasadnieniem**

Katowice 2017

Przedmiot umowy współfinansowany jest ze środków:



LIFE-IP MAŁOPOLSKA / LIFE14 IPE PL021



WOJEWODA ŚLĄSKI



Dofinansowano ze środków
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

 **MAŁOPOLSKA**
W ZDROWEJ ATMOSFERZE

Zrealizowane zgodnie z umową nr 1134/OS/2017 z dnia 31 marca 2017 roku
na zlecenie Województwa Śląskiego

Opracowane przez:

ATMOTERM S.A.	mgr inż. Aneta Lochno mgr inż. Marta Wawrzynowska mgr inż. Magdalena Załupka	
Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla	dr inż. Katarzyna Matuszek dr inż. Marcin Sajdak dr inż. Aleksander Sobolewski mgr inż. Jolanta Telenga-Kopczyńska dr inż. Jacek Żeliński	 INSTYTUT CHEMICZNEJ PRZERÓBKI WĘGLA

ATMOTERM[®] S.A.
Innowacyjne rozwiązania dla ochrony środowiska

Spis treści

Proces konsultacji i opiniowania	4
Załącznik nr 1.....	7
Załącznik nr 2.....	33
Załącznik nr 3.....	51
Załącznik nr 4.....	84

Proces konsultacji i opiniowania

Projekt „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji” został przyjęty przez Zarząd Województwa Śląskiego 12 września 2017 roku i skierowany do konsultacji społecznych, opiniowania przez wójtów, burmistrzów, prezydentów miast i starostów oraz do konsultacji na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie¹ oraz przez Wojewódzką Radę Dialogu Społecznego na podstawie ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego². Informacja o konsultacjach społecznych ukazała się:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego <http://bip.slaskie.pl/> → Ogłoszenia i aktualności → Tablica ogłoszeń,
- w Dzienniku Zachodnim – wydania z 14 września 2017 roku.

Stosownie do art. 91 ust. 9 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³ oraz zgodnie z wymaganiami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁴ uwagi można było wnieść:

- w formie pisemnej na adres Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego 40-037 Katowice ul. Ligonia 46;
- za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres: środowisko@slaskie.pl
- ustnie do protokołu.

Konsultacje społeczne

Stosownie do art. 91 ust. 9 ustawy Prawo ochrony środowiska projekt „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji” został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne trwały od 18 września 2017 r. do 9 października 2017 r. włącznie. W ramach konsultacji społecznych odbyły się cztery protokolowane spotkania:

- 2 października 2017 roku w Częstochowie,
- 3 października 2017 roku w Katowicach,
- 3 października 2017 roku w Rybniku,
- 4 października 2017 roku w Bielsku-Białej.

W oparciu o art. 42 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko organ rozpatrzył wszystkie uwagi i wnioski, jakie wpłynęły w ramach konsultacji społecznych oraz dołączył uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa. Uznane za zasadne uwzględniono, a w przypadku uznania ich za nieuzasadnione wyjaśniono powód nieuwzględnienia.

W wyznaczonym terminie, swoje uwagi i wnioski zgłosiły następujące podmioty:

- 1) CEZ Chorzów S.A.
- 2) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

¹ Tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r., poz. 1817 z późn. zm.

² Dz. U. z 2015 r., poz. 1240 z późn. zm.

³ Tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.

⁴ Tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 1405 z późn. zm.

- 3) Gmina Bieruń
- 4) Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.
- 5) Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego,
- 6) Kilka osób fizycznych, w tym jedna reprezentująca, Stowarzyszenie Proekologiczne „Zielone Miasto”.

Informacje w sprawie sposobu uwzględnienia zgłoszonych uwag i wniosków przedstawiono w załączniku nr 1.

Konsultacje na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

Konsultacje na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie trwały na przełomie września i października 2017 roku. Organizacje miały 30 dni na przedstawienie swoich uwag i wniosków. W wyznaczonym terminie wpłynęły uwagi i wnioski od następujących organizacji:

- Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi,
- Polska Izba Ekologii,
- Fundacja Frank Bold,
- Stowarzyszenie Sprawiedliwość i Prawda; Stowarzyszenie Nasz Wspólny Śląski Dom,
- Stowarzyszenie Rybnicki Alarm Smogowy.

Ponadto przedmiotowy Program był opiniowany przez Radę Działalności Pożytku Publicznego Województwa Śląskiego, która również miała 30 dni na przedstawienie swoich uwag i wniosków, a zgodnie z art. 41a ust. 3 przedmiotowej ustawy nieprzedstawienie opinii w terminie oznacza rezygnację z prawa do jej wyrażenia. Rada nie przedstawiła swojej opinii.

Zestawienie uwag i wniosków, wniesionych do projektu uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie przedmiotowego Programu w ramach konsultacji na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie wraz z informacją o sposobie ich rozpatrzenia zawiera załącznik nr 2.

Opiniowanie przez właściwych wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast oraz starostów

Zgodnie z art. 91 ust. 1 i ust. 5 ustawy Prawo ochrony środowiska zarząd województwa ma obowiązek przedstawić właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały sejmiku w sprawie programu ochrony powietrza do zaopiniowania. W związku z powyższym, pismem znak: OS-PS.KW-00329/17 z dnia 18 września 2017 r. projekt uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie *Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji* został dostarczony właściwym organom celem zaopiniowania. Wspomniane organy są zobowiązane do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu. Niewydanie opinii w tym terminie oznacza akceptację projektu uchwały (art. 91 ust. 2a).

Opiniowanie przez wójtów, burmistrzów, prezydentów miast i starostów trwało na przełomie września i października 2017 roku. Ogółem otrzymano 49 pism, w tym 34 opinie: 32 pozytywne i 2 negatywne. W 15-tu pismach wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast i starostowie nie wskazywali jednoznacznie opinii, a jedynie wniesli uwagi i wnioski do przedmiotowego Programu. Pozostałe 118 gmin i 14 starostw powiatowych nie skorzystało z możliwości wyrażenia swojej opinii. Zgodnie z art. 91 ust. 2a ustawy Prawo ochrony środowiska, oznacza to, że przedmiotowy Program został zaopiniowany pozytywnie przez 165 gmin i pozytywnie przez 17 powiatów ziemskich, a negatywnie przez 2 gminy.

Zbiornicze zestawienie uwag i wniosków, wniesionych do projektu uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie przedmiotowego Programu w ramach procesu opiniowania przez właściwe organy, wraz z informacją, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione, przedstawiono w załączniku nr 3.

Konsultacje na podstawie ustawy o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego

Na podstawie ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego⁵ przedmiotowy Program był opiniowany przez Radę Wojewódzką Radę Dialogu Społecznego w Katowicach. Zestawienie uwag i wniosków, wniesionych do projektu uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie przedmiotowego Programu w ramach tego opiniowania wraz z informacją o sposobie ich rozpatrzenia zawiera załącznik nr 4.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego wnosili uwagi do projektu Programu zarówno w trybie konsultacji społecznych, jak i w ramach Rady Dialogu Społecznego. Wszystkie te uwagi zostały zestawione wspólnie w załączniku 4.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko oraz wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Zarząd Województwa Śląskiego, po analizie przesłanek wymienionych w art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁶ ustalił, że projekt „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego, mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji” nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Stanowisko to zostało potwierdzone przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w piśmie znak WOOŚ.410.173.2017.PB z dnia 15 maja 2017 r.

Postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko nie było przeprowadzane. Realizacja zadań ujętych w projekcie *Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji* nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 1240 z późn. zm.

⁶ Tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.

Załącznik nr 1.

Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwag i wniosków zgłoszonych w związku z udziałem społeczeństwa

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
1	Spotkanie konsultacyjne 4.10.2017 r. w Bielsku-Białej	POP strefa m. Bielsko-Biała; POP strefa śląska	Jakie dane zostały wykorzystane do zbudowania bazy danych do modelowania jakości powietrza?		Do modelowania jakości powietrza zostało wykorzystanych szereg danych dotyczących: warunków meteorologicznych, pokrycia i zagospodarowania terenu, wielkości i rozmieszczenia różnych grup źródeł emisji. Dane wykorzystane do określenia wielkości emisji zostały opisane w rozdziale "Inwentaryzacja oraz charakterystyka techniczna i ekologiczna instalacji i urządzeń" (rozdział 3.3, po zmianach 3.2).
2	Spotkanie konsultacyjne 4.10.2017 r. w Bielsku-Białej	POP strefa m. Bielsko-Biała; POP strefa śląska	Obecnie wskazany udział tła w stężeniach jest niższy niż był w poprzednim Programie, skąd to wynika?		Modelowanie zostało przeprowadzone dla innych danych wejściowych emisyjnych oraz dla innych danych meteorologicznych (rok 2015). Ponadto modelowanie było prowadzone w gęstszej siatce niż w poprzednim Programie. Warunki brzegowe dla modelowania województwa śląskiego zostały wyznaczone w oparciu o model wielkoskalowy, gdzie wykorzystano również wyniki pomiarów ze stanowisk pomiarowych PMS mierzących tło ponadregionalne. Wszystkie te elementy wpływają na ostateczny wynik modelowania, stąd inna wielkość udziału tła ponadregionalnego.
3	Spotkanie konsultacyjne 4.10.2017 r. w Bielsku-Białej	POP strefa m. Bielsko-Biała; POP strefa śląska	Czy koszty działań naprawczych podane zostały do końca realizacji programu czy są to koszty roczne?		Koszty realizacji Programu wskazane zostały na cały okres realizacji, ponieważ dotyczą wymaganej wielkości redukcji emisji, która doprowadzi do osiągnięcia poziomów dopuszczalnych substancji. Czytelność dokumentu w tej kwestii została poprawiona oraz wyraźnie podkreślono, że wyznaczone koszty realizacji to wartości średnie i szacunkowe. Faktyczne koszty realizacji mogą znacząco różnić się (zarówno w górę, jak i w dół) od tych zgrubnych szacunków.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
					Koszty zewnętrzne (koszty złej jakości powietrza) są podane w skali roku, bo odnoszą się do rocznej emisji substancji.
4	Spotkanie konsultacyjne 4.10.2017 r. w Bielsku-Białej	POP strefa m. Bielsko-Biała; POP strefa śląska	Koszty w harmonogramie są nierealne dla danych gmin, czy gminy będą zobligowane do poniesienia tych kosztów? WIOS w czasie kontroli często odnosi się do wskazanych kosztów w Programie.		W Programie wskazana została skala kosztów, które mogą być poniesione, aby osiągnąć cel w postaci redukcji emisji substancji. Z punktu widzenia Programu nie są one celem, a najważniejszy jest cel redukcji emisji do osiągnięcia. Szacunkowe określenie kosztów wskazuje na wielkość przedsięwzięcia, aby lepiej zaplanować pozyskiwanie środków finansowych.
5	Spotkanie konsultacyjne 4.10.2017 r. w Bielsku-Białej	POP strefa m. Bielsko-Biała; POP strefa śląska	Czy można uprościć procedurę w Programie odnośnie poboru prób popiołu z palenisk? Czy nie powinno być tak, że to rzeczoznawca powinien pobierać próbki? Czy certyfikaty, które były ostatnio wydawane obejmują również pobieranie takich próbek?		Opracowana przez Wykonawcę metodyka wykrywania nielegalnego spalania/współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych zawiera maksymalnie uproszczony opis sposobu poboru próbki popiołu z paleniska. Pobór popiołu powinien zostać przeprowadzony przez osobę przeszkoloną w zakresie poboru. Certyfikaty wydawane po szkoleniu organizowanym przez Urząd Marszałkowski obejmują zakres objęty zapisami Uchwały antysmogowej, więc nie dotyczą poboru próbek popiołu.
6	Spotkanie konsultacyjne 4.10.2017 r. w Bielsku-Białej	POP strefa m. Bielsko-Biała; POP strefa śląska	Co mieszkańcy mają robić z flotem czy mułem, który zakupili już na zimę a teraz nie można go używać?		Trwają prace nad rozwiązaniem umożliwiającym przyjmowanie niewykorzystanych mułów i flotokoncentratów węglowych.
7	Spotkanie konsultacyjne 4.10.2017 r. w Bielsku-Białej	POP strefa m. Bielsko-Biała; POP strefa śląska	Dlaczego Urząd Marszałkowski przekazuje działania gminom, bez zapewnienia pomocy?		Działania dedykowane są gminom, ponieważ to one mogą kształtować politykę zaopatrzenia w ciepło i paliwa, a mieszkańcom najłatwiej zwracać się właśnie do gminy. Wiele działań jest niezależnych od Marszałka, który w miarę możliwości stara się pomagać gminom w realizacji POP, np. poprzez przygotowania uchwały antysmogowej. Dostępne są również rozmaite programy wspierające finansowanie działań zmierzających do poprawy stanu jakości powietrza.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
8	Spotkanie konsultacyjne 4.10.2017 r. w Bielsku-Białej	POP strefa m. Bielsko-Biała; POP strefa śląska	Na jakiej podstawie gmina może kontrolować osobę fizyczną? W POŚ nie ma jednoznacznej odpowiedzi, w jakim zakresie może osoba fizyczna być kontrolowana przez gminę.		Gmina ma możliwość kontrolowania osoby fizycznej na podstawie art. 379 POŚ, a art. 363 wskazuje, że ma obowiązek wydawać decyzje administracyjne wskazujące do zaniechania negatywnego oddziaływania. Wskazane zostały podstawy do kontrolowania mieszkańców.
9	Spotkanie konsultacyjne 4.10.2017 r. w Bielsku-Białej	POP strefa m. Bielsko-Biała; POP strefa śląska	W Programie trzeba wprowadzić zapis że koszt nie jest celem z którego powinna być gmina rozliczana przez WIOŚ, a tylko efekt może być celem i wskaźnikiem do osiągnięcia przez gminę.		W Programie wskazano wymagane do osiągnięcia efekty w postaci koniecznej do osiągnięcia redukcji substancji, a koszty są szacunkowo podane, ponieważ taki jest wymóg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1028).
10	Spotkanie konsultacyjne 4.10.2017 r. w Bielsku-Białej	POP strefa m. Bielsko-Biała; POP strefa śląska	W PDK należy zapisać, że PCZK musi wskazać obszar gminy na obszarze której mają być wprowadzone działania krótkoterminowe, a nie przekazywać informacje do wszystkich gmin na swoim terenie, bo to powoduje nadmiar informacji w przypadkach braku zagrożenia.		Zapis brzmi: PCZK przekazują informacje samorządom lokalnym na danym obszarze o ogłoszonym poziomie, oraz w informacji jest wskazanie lokalizacji wystąpienia przekroczenia.
11	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	Brakuje wyjaśnienia, czy zaprezentowane udziały emisji w stężeniach odnoszą się do wartości średniorocznego stężenia czy stężenia 36-tej doby.		Zaprezentowane wyniki udziałów odnoszą się do stężeń średniorocznych. Aby zaprezentować udział stężenia dobowego należałoby pokazać wybraną dobę z uzyskanymi wynikami modelowania, a to nie dałoby pełnego obrazu sytuacji przyczyn powstawania wysokich stężeń. Zapis zostanie uzupełniony w Programie
12	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	Należy w opracowaniu POP wyjaśnić, do jakiego okresu odnoszą się zaprezentowane koszty zewnętrzne.		Koszty realizacji Programu wskazane zostały na cały okres realizacji, ponieważ dotyczą wymaganej wielkości redukcji emisji, która doprowadzi do osiągnięcia poziomów dopuszczalnych substancji. Czytelność dokumentu w tej kwestii została poprawiona oraz wyraźnie podkreślono, że wyznaczone koszty realizacji to wartości średnie i szacunkowe. Faktyczne koszty realizacji mogą znacząco różnić się (zarówno w górę, jak i w dół) od tych zgrubnych szacunków. Koszty zewnętrzne (koszty złej jakości powietrza) są podane w skali roku, bo odnoszą się do rocznej emisji substancji.

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
13	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	W narzędziu do sprawozdawczości należy wyeliminować możliwość wprowadzania sztuk pieców, bo powielają się z m ² lokali, w których zadanie było realizowane i sztucznie podwajają uzyskany efekt ekologiczny.		W narzędziu zostanie wyłączona funkcja umożliwiająca wpisanie zarówno liczby kotłów jak i powierzchni lokalu, będzie można wybrać z listy rozwijanej jedną z dwóch jednostek liczba kotłów [szt.] lub powierzchnię lokali [m ²] i wówczas wpisać wartość liczbową. Program sam przeliczy sztuki kotłów na powierzchnię lokali, w oparciu o średnią wielkość mieszkania w województwie śląskim.
14	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	Kiedy będzie można odebrać do wykorzystania model do wykrywania nielegalnego spalania i współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych?		Metodyka wykrywania nielegalnego spalania/współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych wraz programem komputerowym zgodnie z zapisami SIWZ będą przekazane nieodpłatnie przez Urząd Marszałkowski każdej gminie województwa śląskiego po przyjęciu POP.
15	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	Szacowane koszty realizacji zadań naprawczych wskazane w POP są zaniżone biorąc pod uwagę szacowaną liczbę 600 tys. kotłów w województwie, koszt działań naprawczych powinien wynosić 6 mld zł (koszt jednostkowy kotła to 10 tys. zł)		Oszacowane koszty działań naprawczych wynikają z określonego poziomu redukcji, jaki należy osiągnąć, aby dotrzymane były standardy jakości powietrza w województwie, co oznacza, że nie wszystkie kotły zasilane paliwem stałym musiałyby zostać zlikwidowane. Ponadto zgodnie z listą priorytetów, możliwe jest podłączenie lokali do sieci ciepłowniczej i gazowej, co może być mniejszym kosztem inwestycyjnym.
16	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	Jak udowodnić, że w nocy ktoś spala odpady, jeśli posprząta popiół po nocy, rano zaś spali tylko czyste paliwo bez odpadów?		Udostępniany model określa, czy spalane były odpady na podstawie próbki popiołu, więc niemożliwe jest wówczas dowiedzenie, że spalano nocą odpady skoro palenisko zostało wyczyszczone. Podobna sytuacja będzie miała miejsce w przypadku innych metod wykrywania spalania/współspalania odpadów.
17	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	Czy są wytyczne, w jaki sposób pobierać próbki popiołu i czy poprawność poboru próbki może mieć wpływ na wynik analizy?		Opracowana metodyka zawiera wytyczne dotyczące sposobu poboru próbki popiołu w ilości wymaganej do przeprowadzenia badań laboratoryjnych. W teorii sposób poboru próbki ma wpływ na oznaczenie jej właściwości. W praktyce przy poborze 1kg popiołu z popielnika indywidualnego urządzenia grzewczego powoduje, że błąd przy poborze próbki przez przeszkolonego pracownika jest nieistotny z

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
					punktu widzenia skuteczności potwierdzenia procedury spalania/współspalania odpadów w kotle.
18	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	Kiedy POP będzie uchwalony?		Najpóźniej w styczniu 2018 roku.
19	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	Dlaczego próg informowania w PDK został obniżony i czy można zastosować taką wartość?		Przyjęta wartość ma służyć ochronie mieszkańców, ponieważ pozwala na reagowanie już przy poziomie 150 µg/m ³ , nie czekając aż stężenia wzrosną do 200 µg/m ³ . Poziom przyjęto w uzgodnieniu z WIOŚ w Katowicach. Województwo małopolskie również posługuje się tą wartością. Dla przykładu, na Słowacji poziom informowania obowiązuje już od 100 µg/m ³ , a przy poziomie 150 µg/m ³ wprowadza się poziom alarmowy.
20	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	Niezrozumiałe jest, dlaczego harmonogram nie wskazuje wyniku, jaki będzie uzyskany po wdrożeniu uchwały antysmogowej.		Uchwała antysmogowa daje podstawę do wprowadzenia listy priorytetów w zadaniach harmonogramu. W harmonogramie ujęto konieczny do osiągnięcia poziom redukcji, aby dotrzymać w roku 2027 normy jakości powietrza dla pyłów drobnych.
21	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	Zadania proponowane do wyłączenia z PDK powinny być utrzymane. Jeśli zadanie jest wpisane do Planu, może być realizowane, jeśli nie jest wpisane, droga do realizacji jest zamknięta.		Zgodnie z ustaleniami pomiędzy WIOŚ a Urzędem Marszałkowskim zadania zostaną usunięte.
22	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Katowicach	POP aglomeracja górnośląska; POP strefa śląska	Należy upublicznić dostępne metody wykrywania spalania i współspalania odpadów, aby gminy mogły formułować prawidłowo zamówienia publiczne.		Opracowana metodyka zawiera zakres badań pozwalających na sformułowanie zakresu zamówienia publicznego.
23	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Rybniku	POP aglomeracja jastrzębsko-rybnicka; POP strefa śląska	Brak informacji, czy w trzech poziomach PDK poziomy stężeń substancji należy traktować łącznie, czy rozłącznie.		Informacja zostanie doprecyzowana w Programie.
24	Spotkanie konsultacyjne	POP aglomeracja	POP z 2014 roku nazywał się tak samo jak nowo opracowany dokument. Czy nie ma w tym		Dokument musi się tak nazywać. Norma dla benzo(a)pirenu jest bardzo trudna do

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
	3.10.2017 r. w Rybniku	jastrzębsko-rybnicka; POP strefa śląska	sprzeczności, że w roku 2027 wystąpią jednak przekroczenia benzo(a)pirenu?		dotrzymania, w wyniku przeprowadzenia działań naprawczych najwyższe stężenia z 13 ng/m ³ zostaną zredukowane do poziomu ok. 3 ng/m ³ . Jedynie całkowita rezygnacja ze stosowania paliw stałych mogłaby doprowadzić do dotrzymania poziomu docelowego.
25	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Rybniku	POP aglomeracja jastrzębsko-rybnicka; POP strefa śląska	Czy jeśli prezydent miasta wymieni jeden piec w 2018 roku to wywiąże się z realizacji zadań?		Harmonogram realizacji nie jest rozpisany na kolejne lata, jedynie wyznaczony jest do osiągnięcia efekt ekologiczny do roku 2027. Harmonogram rzeczowo-finansowy określa wymagane poziomy redukcji emisji. Zostały one rozpisane na 4 etapy, nie wskazując przy tym wymaganej ilości kotłów do wymiany. Podzielono wymagany do osiągnięcia efekt redukcji emisji powierzchniowej na cztery okresy: do 2021, 2022-2023, 2024-2025, 2026-2027.
26	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Rybniku	POP aglomeracja jastrzębsko-rybnicka; POP strefa śląska	Czy policzone zostało ile osób jest objętych ubóstwem energetycznym w Rybniku?		Nie jest to przedmiotem POP. Autorzy opracowania są świadomi, że problem istnieje w całym województwie, natomiast POP powinien wskazywać, jaki rodzaj emisji należy zredukować wraz z kierunkiem działań, które mogą przyczynić się do osiągnięcia celu.
27	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Rybniku	POP aglomeracja jastrzębsko-rybnicka; POP strefa śląska	Opracowany POP to ogrom pracy i dobrych analiz. Powinno się natomiast upublicznić sposób obliczenia emisji oraz wskazać mieszkańcom, jakie kierunki są pożądane oraz powinno być więcej elementów edukacji ekologicznej.		Województwo śląskie bardzo szeroko realizuje zadanie związane z prowadzeniem kampanii edukacyjnych i informacyjnych, zatem przyjęto, iż gminy będą kontynuowały swoje działania w tym zakresie. Sposób obliczenia poszczególnych źródeł emisji udostępniono w rozdziale dotyczącym charakterystyki i inwentaryzacji źródeł emisji (rozdział 3.3, po zmianach 3.2).
28	Spotkanie konsultacyjne 3.10.2017 r. w Rybniku	POP aglomeracja jastrzębsko-rybnicka; POP strefa śląska	7 września br. odbyła się w Trybunale Sprawiedliwości rozprawa przeciwko Polsce dotycząca niepodjęcia przez Polskę działań w programach ochrony powietrza, dzięki którym przekroczenia norm jakości powietrza trwałyby jak najkrócej. Istnieje zagrożenie, że w przypadku niespełnienia norm POP będzie zaskarżony ze względu na daleką perspektywę realizacji działań naprawczych.		Rok docelowy 2027 wynika z określonych dat granicznych w podjętej uchwale antysmogowej i jest okresem realnym dla realizacji tak wielu działań naprawczych.

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
29	CEZ Chorzów S.A.	akapit na str. 31 projektu (rozdział: 1.3.2. Substancje objęte programem i źródła ich pochodzenia)	<p>„Pył zawieszony PM 10 i PM2,5 to zanieczyszczenie powietrza składające się z mieszaniny cząstek drobnych stałych i ciekłych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne, takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (m.in. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany). Pył PM10 zawiera cząstki o średnicy mniejszej niż 10 μm, natomiast pył drobny PM2,5 cząstki o średnicy mniejszej niż 2,5 μm. Zanieczyszczenia pyłowe mogą pochodzić ze źródeł naturalnych lub antropogenicznych. Do antropogenicznych źródeł emisji pyłów zalicza się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - źródła przemysłowe (energetyczne spalanie paliw i źródła technologiczne, procesy wydobywcze, przetwórstwo kopalin), - transport samochodowy (spalanie paliw w silnikach mobilnych, ścieranie opon samochodowych i hamulców oraz ścieranie nawierzchni dróg), - spalanie paliw w sektorze bytowo-gospodarczym." proponujemy zmianę brzmienia akapitu na poniższe: <p>„Pył zawieszony PM10 i PM2,5 to zanieczyszczenie powietrza składające się z mieszaniny cząstek drobnych stałych i ciekłych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne, takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (m.in. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany). Pył PM10 zawiera cząstki o średnicy mniejszej niż 10 μm, natomiast pył drobny PM2,5 cząstki o średnicy mniejszej niż 2,5 μm. Zanieczyszczenia pyłowe mogą pochodzić ze źródeł naturalnych lub antropogenicznych. Do antropogenicznych źródeł emisji pyłów zalicza się m.in. (wymienione w kolejności odpowiadającej ich udziałowi w kształtowaniu jakości powietrza w zakresie pyłu w województwie śląskim):</p> <ul style="list-style-type: none"> - spalanie paliw w sektorze bytowo-gospodarczym, - transport samochodowy (spalanie paliw w silnikach mobilnych, ścieranie opon samochodowych i hamulców oraz ścieranie nawierzchni dróg), - źródła przemysłowe (energetyczne spalanie paliw i źródła technologiczne, procesy wydobywcze, przetwórstwo kopalin)". 	<p>Zmiana brzmienia ww. akapitu wydaje się uzasadniona biorąc pod uwagę dane zawarte w opracowaniu „Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020, z perspektywą do roku 2030" (Warszawa 2015) oraz w opracowaniu „Piętnasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2016 rok" (Katowice, kwiecień 2017 r.).</p> <p>Zgodnie z pierwszym dokumentem udział przemysłu (oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych, ciepłowni, elektrowni) w kształtowaniu jakości powietrza w skali kraju w zakresie pyłu PM-10 to zaledwie 1,84%, a pyłu PM-2.5 zaledwie 2,7%, kiedy udział w tym zakresie indywidualnego ogrzewania budynków to aż 88,2% dla PM-10 i 86,5% dla PM-2.5.</p> <p>Podobnie w dokumencie drugim, opisującym stan jakości powietrza już w samym województwie śląskim, wskazano, że główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM-10 i PM-2.5, a także benzo(a)pirenu, w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, a w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem pojazdów, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych (np. dróg, chodników, boisk) oraz niekorzystne warunki meteorologiczne. Sektor przemysłowy nie został tu nawet wymieniony.</p>	Kolejność wymienionych źródeł antropogenicznych powstawania pyłów drobnych zostanie w dokumencie zmieniona zgodnie z sugestią bez informacji zamieszczonej w nawiasie, że źródła są przedstawione w kolejności odpowiadającej ich udziałowi w kształtowaniu jakości powietrza (...)

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
30	CEZ Chorzów S.A.	W zdaniu na str. 93-94 projektu (rozdział: 1.5.1.1. Aglomeracja Gómośląska):	„Na terenie strefy aglomeracja gómośląska wyznaczono w wyniku modelowania obszary przekroczeń dla poziomu dopuszczalnego stężenia średniorocznego dwutlenku azotu. Zostały one stwierdzone w 8 miastach strefy (Tabela 50). Łącznie zajmowały one powierzchnię 18,75 km ² , przy czym zdecydowana większość tej powierzchni przypadła na miasta Katowice oraz Chorzów.” proponujemy dodanie poniższego przypisu dot. słowa „Chorzów”: „Zgodnie z piętnastą oceną jakości powietrza w województwie śląskim (opracowanie WIOŚ z kwietnia 2017 r., sporządzone zgodnie z art. 89 ustawy Poś) jedyny obszar przekroczeń w województwie w 2016 r. - wyznaczony dla dwutlenku azotu w oparciu o wyniki modelowania przygotowane na zlecenie GIOŚ przez firmę ATMOTERM S.A. - ogranicza się do fragmentu terenu Katowic (o pow. 0,6 km ²) położonego w rejonie autostrady A4.”		Różnice w wynikach modelowania wynikają z różnych lat, w których wykonano modelowanie matematyczne. Nie można zatem porównywać wyników roku bazowego POP 2015 i roku 2016 przyjętego w Rocznej ocenie jakości powietrza
31	CEZ Chorzów S.A.	str. 128 projektu	W zdaniu na str. 128 projektu (rozdział: 1.6. Działania wskazane do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefach: 1.6.1. Podstawowe kierunki działań): „Zakres uchwały obejmuje wprowadzenie na terenie całego województwa śląskiego w ciągu całego roku kalendarzowego ograniczeń dla instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych (kocioł, kominek, piec) jeżeli.” proponujemy dodanie poniższego przypisu dot. słowa „instalacji”: „Zgodnie z art. 96 ust. 8 ustawy z 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2017 r. poi. 519) uchwała nie ma zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego albo pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, albo dokonanie zgłoszenia.”		W uchwale nie znajduje się zapis, że nie ma ona zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego, albo pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, albo dokonanie zgłoszenia, ponieważ reguluje to art. 96 ust. 8 ustawy Prawo ochrony środowiska.
32	CEZ Chorzów S.A.	str. 130 projektu	W zdaniu na str. 130 projektu (rozdział: 1.6. Działania wskazane do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefach; 1.6.1. Podstawowe kierunki działań): „Zakres uchwały obejmuje również ograniczenia dotyczące spalanych paliw. Zgodnie z uchwałą od 1		W uchwale nie znajduje się zapis, że nie ma ona zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego, albo pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, albo dokonanie zgłoszenia, ponieważ reguluje

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			<p>września 2017 roku zakazane będzie na terenie województwa śląskiego stosowanie w instalacjach, w których następuje spalanie paliw stałych:" proponujemy dodanie poniższego przypisu dot. słowa „instalacjach”:</p> <p>„Zgodnie z art. 96 ust. 8 ustawy z 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 519) uchwała nie ma zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego albo pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, albo dokonanie zgłoszenia."</p>		<p>to art. 96 ust. 8 ustawy Prawo ochrony środowiska.</p>
33	CEZ Chorzów S.A.	str. 132	<p>W zdaniu na str. 132 projektu (rozdział: 1.6. Działania wskazane do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefach; 1.6.1.1. Katalog dobrych praktyk):</p> <p>„Kontrolę przedsiębiorstw pod kątem realizacji uchwały w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw!65 - SIWŚ_P" proponujemy dodanie poniższego przypisu dot. słowa „instalacji”:</p> <p>„Zgodnie z art. 96 ust. 8 ustawy z 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 519) uchwała nie ma zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego albo pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, albo dokonanie zgłoszenia."</p>		<p>W uchwale nie znajduje się zapis, że nie ma ona zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego, albo pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, albo dokonanie zgłoszenia, ponieważ reguluje to art. 96 ust. 8 ustawy Prawo ochrony środowiska.</p>
34	CEZ Chorzów S.A.	str. 156	<p>Proponujemy zmianę zapisu na str. 156 projektu (rozdział: 1.6. Działania wskazane do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefach; 1.6.3. Działania niewynikające z realizacji programu zaplanowane do realizacji w innych dokumentach, które przyczyniają się do poprawy stanu jakości powietrza):</p> <p>„- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie szkodliwości spalania odpadów;"</p> <p>na poniższy:</p> <p>„- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie szkodliwości nielegalnego spalania odpadów, poza przeznaczonymi do tego celu instalacjami (spalarniami lub współspalarniami odpadów);"</p>		<p>Tekst został zmieniony, jak poniżej:</p> <p>„- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie szkodliwości spalania odpadów, poza przeznaczonymi do tego celu instalacjami (spalarniami lub współspalarniami odpadów);"</p>

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
35	Osoba fizyczna, Stowarzyszenie Proekologiczne „Zielone Miasto”		<p>1. Problem osiągnięcia prawnie dopuszczalnych stężeń substancji w powietrzu w możliwie najkrótszym czasie</p> <p>Podstawowa, obligatoryjna treść każdego programu ochrony powietrza określona została w art. 91 ust. 9a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm., dalej: „POŚ”) oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. poz. 1028, dalej: „Rozporządzenie”).</p> <p>Stosownie do art. 91 ust. 9a POŚ, projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza powinien uwzględniać:</p> <p>a. przeprowadzone przez zarząd województwa analizy udziału w przekroczeniach poziomów substancji w powietrzu poszczególnych grup źródeł emisji tych substancji, oraz</p> <p>b. określać odpowiednie działania naprawcze w przypadku przekroczenia obowiązujących poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych substancji.</p> <p>Program ochrony powietrza, który nie uwzględni elementów wskazanych w pkt 1 i 2 powyżej jest programem prawnie wadliwym w stopniu istotnym – to samo dotyczy aktualizacji programu ochrony powietrza. Jest oczywiste, że użycie słowa „odpowiednie” w odniesieniu do działań naprawczych zawartych w programie ochrony powietrza pozostawia organowi (tj. zarządowi i sejmikowi województwa) pewną swobodę w określaniu rodzaju działań, które mają zostać osiągnięte. Należy jednak mieć na uwadze to, że mamy tu do czynienia ze swobodą, a nie dowolnością. Ramy działań właściwego organu są w tym przypadku ograniczone innymi przepisami wskazującymi na cel programu ochrony powietrza i sposób jego osiągnięcia. Chodzi tu przede wszystkim o przepisy dyrektywy CAFE, która w art. 23 ust. 1 akapit 2 stanowi, że w przypadku przekroczenia wartości dopuszczalnych, których termin wejścia w życie wygaś, plany ochrony jakości powietrza określają odpowiednie działania, tak aby okres, w którym nie są one dotrzymane, był jak najkrótszy.</p>	<p>Jasno zatem widać, że o ile POŚ – tak jak Dyrektywa CAFE – wymaga odpowiednich działań, o tyle nie wymaga ono – w przeciwieństwie do Dyrektywy CAFE – by działania te powodowały, że okres przekroczeń normatywnych poziomów substancji w powietrzu był jak najkrótszy. Zachodząc tu niespójność należy usunąć, stosując pro-unijną wykładnię przepisów dotyczących programów ochrony powietrza, z uwzględnieniem również przepisów krajowych dotyczących zachowania jakości powietrza w Polsce, ujętych w Tytule II Dziale II POŚ.</p> <p>Działania podjęte na podstawie programów ochrony powietrza opracowanych w oparciu o przepisy POŚ bez uwzględnienia pełnej treści art. 23 Dyrektywy CAFE nie dają szansy na poprawę jakości powietrza w najkrótszym możliwym terminie, co powoduje niezgodność tych programów z przepisami prawa unijnego i polskiego.</p> <p>Konsekwencją powyższego jest to, że program ochrony powietrza, który nie zawiera środków pozwalających na osiągnięcie zgodnych z prawem wartości w najkrótszym możliwym terminie jest niezgodny z prawem unijnym. Jako minimum, program ochrony powietrza powinien wskazywać dlaczego termin w nim określony jest najkrótszym możliwym terminem na osiągnięcie zgodnej z przepisami jakości powietrza.</p>	<p>Ad. a) przytoczone analizy zostały przeprowadzone na etapie identyfikacji źródła problemu powstawania przekroczeń oraz obliczenia koniecznej wartości redukcji emisji z poszczególnych rodzajów źródeł, aby osiągnąć stan jakości powietrza wymagany przepisami prawa</p> <p>b) W Programie wskazano niezbędne do wykonania działania naprawcze w celu osiągnięcia poziomów dopuszczalnych. Przekroczenia wartości dopuszczalnej od 2020 roku dla pyłu PM_{2,5} w wynikach modelowania odnotowano jedynie w nielicznych punktach i są to przekroczenia niewielkie (nieznacznie przekraczające 20 µg/m³). Często usytuowane są na drogach lub na terenach przemysłowych. Ponadto po interpolacji wyników w punktach siatki do izolinii stężeń nie dają one obrazu obszaru przekroczeń. Uwzględniając dopuszczalną niedokładność modelowania, które jest jedynie przybliżeniem rzeczywistości uznano, że nie należy proponować bardziej restrykcyjnych działań aby teoretycznie doprowadzić do stężeń pyłu PM_{2,5} poniżej 20 µg/m³. Należy pamiętać, że wynik obliczeń modelowych, czyli wysokość stężenia w danym punkcie to wypadkowa czynników meteorologicznych, emisyjnych oraz istniejącego tła zanieczyszczeń dla roku bazowego.</p>

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
36	Osoba fizyczna, Stowarzyszenie Proekologiczne „Zielone Miasto”		Sugeruję zatem, by POP zawierał analizę (albo podsumowanie analizy) tego, dlaczego termin w nim określony jest, zdaniem organów samorządu województwa śląskiego, najkrótszym możliwym terminem do osiągnięcia celów w nim określonych. Jest to istotne w szczególności w sytuacji, gdy na stronie 161 i 162 POP (w części zatytułowanej „Przewidywany poziom substancji w powietrzu w strefach w roku prognozy 2027”) dla każdej ze stref znajdujących się w województwie śląskim stwierdzone zostało, że wystąpią przekroczenia wartości docelowej benzo(a)pirenu, a dodatkowo w aglomeracji górnośląskiej i w strefie śląskiej nie uda się dotrzymać dopuszczalnego poziomu stężeń pyłu PM2,5.	O tym, że rok 2027 nie jest terminem możliwie najkrótszym, świadczy analiza wariantów wprowadzenia ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji spalania paliw stałych (pkt 3.7.3 POP), z której wynika, że lepsze efekty ekologiczne zostałyby osiągnięte przy wprowadzenia rozwiązań bardziej radykalnych, które zostały uznane za zbyt radykalne dla województwa śląskiego (bez głębszego wyjaśnienia podstaw takiej oceny), a które wcześniej zostały zastosowane np. w Krakowie (zakaz stosowania paliw stałych). W tym kontekście warto wskazać, że z jednej strony w POP przywoływany jest właśnie przykład małopolski i tzw. uchwały antyśmogowej dla Krakowa, a z drugiej (str. 307) wskazano, że „nie ma obecnie podstaw prawnych do wdrożenia” tak radykalnych zmian jak rezygnacja ze stosowania paliw stałych na terenie powiatów grodzkich. Niewątpliwie podstawy prawne do wprowadzenia takiego rozwiązania istnieją, zaś przyczyn jego rezygnacji należy upatrywać gdzie indziej, najpewniej w motywach wskazanych w pkt 3.8 „Działania naprawcze, które nie zostały wytypowane do wdrożenia”, gdzie wskazano, że brak jest gotowości społeczeństwa do zastosowania tego typu ograniczeń oraz że takie rozwiązanie nie jest uzasadnione ekonomicznie. Jestem więc zdania, że obydwa motywy wskazane wyżej zostały w sposób niewystarczający w POP wyjaśnione i są błędne.	Podstaw prawnych do wprowadzenia w POP tak radykalnego ograniczenia faktycznie brakuje. Ograniczenie takie możliwe jest do wprowadzenia w formie uchwały Sejmiku Województwa, obecnie takiego ograniczenia nie ma. Zgodnie z listą priorytetów harmonogramu, POP daje możliwość zastosowania działań naprawczych, które redukują emisję z indywidualnych systemów grzewczych do zera, czyli podłączenie do sieci ciepłowniczych, zastosowanie ogrzewania elektrycznego lub pompy ciepła. W POP zostanie rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.
37	Osoba fizyczna, Stowarzyszenie Proekologiczne „Zielone Miasto”		W POP właściwie nie ma analizy ekonomicznej, pozwalającej na stwierdzenie, że koszty wprowadzenia zakazu podobnego do tego dotyczącego Krakowa są niewspółmierne do oczekiwanych efektów, w szczególności w sytuacji, gdy tylko takie rozwiązanie pozwoli na zbliżenie się do 2027 r. do poziomu docelowego benzo(a)pirenu. W POP w ogóle nie ma żadnego dowodu na poparcie tezy, że rozwiązanie, o		Uwaga nie dotyczy bezpośrednio POP, natomiast zgodnie z listą priorytetów wskazanych w harmonogramie POP możliwe jest prowadzenie działań w taki sposób, aby ograniczyć spalanie paliw stałych.

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			<p>którym tu mowa, nie ma (w 2017 r.) albo nie zyska (w okresie obowiązywania POP) poparcia społecznego – jeżeli takie analizy lub dowody istnieją, to proszę o ich udostępnienie społeczeństwu.</p> <p>Jeśli Zarząd i Sejmik Województwa Śląskiego nie są gotowe wprowadzić stanowczej uchwały antysmogowej dla całego województwa, to powinny być otwarte na wprowadzenie przynajmniej dla niektórych obszarów województwa (np. największych jego miast) uchwały na wzór uchwały antysmogowej dla Krakowa. Z całą pewnością za to powinna zostać wprowadzona taka uchwała dla obszarów uzdrowiskowych znajdujących się w granicach Województwa Śląskiego – byłoby to z korzyścią zarówno dla zdrowia osób odwiedzających te obszary, jak i dla samych tych obszarów (przez podkreślenie ich walorów klimatycznych i zwiększenie ich renowy).</p>		
38	Osoba fizyczna, Stowarzyszenie Proekologiczne „Zielone Miasto”		<p>W tym kontekście, uważam za niewystarczające także stwierdzenie, że zadanie polegające na redukcji emisji powierzchniowej do poziomu dotrzymania stężeń docelowych benzo(a)pirenu nie zostało wyznaczone do realizacji ze względu na niewspółmierne koszty – to stwierdzenie nie zostało poparte adekwatnymi argumentami i nie ma możliwości jego weryfikacji na podstawie treści POP.</p>		<p>W POP zostanie rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.</p>
39	Osoba fizyczna, Stowarzyszenie Proekologiczne „Zielone Miasto”		<p>2. Adekwatność środków opisanych w programie Sugeruję, by aktualizacja POP zawierała pełny opis i analizę wszystkich środków branych pod uwagę przy opracowaniu POP, niezależnie od tego, czy ostatecznie będą one na jego podstawie realizowane, jak również uzasadnienie przyczyn, dla których określone działania nie zostały w POP ujęte.</p> <p>Nawiązując do opisu działań naprawczych ostatecznie nieuwzględnionych w programie ochrony powietrza, trzeba odnieść się również do opisu działań w nim ujętych i przeznaczonych do realizacji.</p> <p>Sposób ujmowania takich działań w obecnie obowiązujących programach ochrony powietrza jest zbyt mało szczegółowy i przez to niezwykle trudno jest monitorować realizację działań, co z kolei skutkuje brakiem pełnej realizacji działań, niezadowolającą poprawą jakości powietrza oraz koniecznością</p>	<p>Z najkrótszym możliwym terminem i sposobem osiągnięcia celów w tym terminie wiąże się wykazanie, że działania określone w programie ochrony powietrza są adekwatne do osiągnięcia celu takiego programu, a także prawidłowe uzasadnienie takich działań.</p> <p>W tym kontekście budzi uzasadnione wątpliwości praktyka, wedle której działania, których nie zdecydowano się podjąć, albo nie są w ogóle omawiane w programie ochrony powietrza, albo są omawiane w nim w sposób szczątkowy, ograniczając się właściwie do stwierdzenia, że dane działanie z jakiejś przyczyny nie będzie przydatne dla osiągnięcia celu programu.</p> <p>Wskazać należy, że prawidłowe ujęcie</p>	<p>Wymagane efekty ekologiczne zostały rozpisane na 4 etapy: do 2021, 2022-2023, 2024-2025, 2026-2027.</p>

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			<p>„wiecznej” aktualizacji programów ochrony powietrza. Istotna poprawa skuteczności POP mogłaby nastąpić, gdyby zostały do POP wprowadzone przedziały czasowe dla określenia skutku ekologicznego i rzeczowego określonego działania, i żeby te przedziały były ujęte stosownie do charakteru danego działania, przyjmując jeden rok jako podstawową jednostkę czasową. Takie ujęcie wykonania działania naprawczego i osiągniętego skutku pozwoliłoby na bieżące monitorowanie postępów w realizacji konkretnego działania naprawczego i wprowadzanie odpowiednich korekt w działaniu organów i jednostek za to odpowiedzialnych.</p>	<p>działań naprawczych – również tych branych pod uwagę, ale ostatecznie odrzuconych przy opracowywaniu programu ochrony powietrza - powinno zawierać w sobie szczegółowe omówienie tych działań, tak jakby one miały zostać włączone do programu ochrony powietrza, oraz powodów, dla których ostatecznie nie zostały do niego włączone. Innymi słowy działanie, które było rozważane, ale nie zostało uwzględnione w programie ochrony powietrza, powinno zostać w tym programie ujęte tak, jak każde inne działanie, tj. powinno zawierać opis działania oraz jego przewidywane skutki zarówno rzeczowe, jak i ekologiczne.</p>	
40	Osoba fizyczna, Stowarzyszenie Proekologiczne „Zielone Miasto”		<p>3. Problem środków prowadzących do obniżenia stężenia benzo(a)pirenu Z powyższych względów sugeruję zawarcie w aktualizacji POP pełnej analizy i pełnego uzasadnienia działań mogących obniżyć stężenie benzo(a)pirenu oraz szczegółowe omówienie przyczyn, dla których nie zostały zatwierdzone konkretne działania mogące przynieść poprawę jakości powietrza, w tym zakresie.</p>	<p>Trzeba podkreślić, że niewłaściwą praktyką jest wskazywanie w programie ochrony powietrza, iż nie zostaną przyjęte środki ograniczające stężenie benzo(a)pirenu ze względu na nadmierne koszty ekonomiczne lub społeczne takich środków, bez jednoczesnego wskazania, jakiego rodzaju środki były brane pod uwagę podczas opracowywania programu, oraz bez szczegółowej analizy kosztów takich środków. Przepis § 3 pkt 4 Rozporządzenia nie może być rozumiany w ten sposób, by dawać organowi możliwość całkowitego pominięcia środków, bez dokonania odpowiedniej ich analizy, zaprezentowanej w treści programu ochrony powietrza.</p>	<p>W POP zostanie rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.</p>
41	Osoba fizyczna, Stowarzyszenie Proekologiczne „Zielone Miasto”		<p>4. Pozwolenia zintegrowane i działania kompensacyjne Województwo Śląskie powinno zapewnić, by w POP wzięto pod uwagę to, że: 1) zgoda na nowe inwestycje, które mogą spowodować emisje do środowiska, w tym w szczególności do powietrza, powinna być wydawana wyłącznie po zapewnieniu odpowiednich działań kompensacyjnych, a nadto 2) by ewentualne odstępstwa od stosowania najlepszych możliwych technik były udzielane wyjątkowo i przy zastosowaniu bardzo restrykcyjnych</p>	<p>W tym kontekście należy mieć na uwadze art. 15 ust. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (wersja przekształcona) (Dz. U. UE. L. z 2010 r. Nr 334, str. 17 z późn. zm.), zgodnie z którym właściwe organy zapewniają w każdym przypadku przy udzielaniu odstępstw od konkluzji BAT, aby nie spowodowano</p>	<p>Działania kompensacyjne przez zakłady prowadzone są zgodnie z uchwałą POS, Program ochrony powietrza nie może narzucać dodatkowych działań w tym zakresie.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			kryteriów odnoszących się do jakości powietrza w strefie oraz do wpływu danej inwestycji (odstępstwa) na osiągnięcie dopuszczalnych wartości substancji w powietrzu w możliwie krótkim czasie, a w każdym razie nie później niż to określono w POP.	znaczącego zanieczyszczenia oraz aby osiągnięto wysoki poziom ochrony środowiska jako całości. Zapewnienie tego nie jest możliwe w sytuacji, gdy już w chwili udzielania pozwolenia zintegrowanego albo jego modyfikacji przez złagodzenie wymogów (udzielenie odstępstwa) w danej strefie przekroczone są dopuszczalne lub docelowe poziomy substancji w powietrzu.	
42	Osoba fizyczna, Stowarzyszenie Proekologiczne „Zielone Miasto”		Dlatego też uważam, że POP powinien uwzględniać konieczność ograniczonego udzielania pozwoleń zintegrowanych oraz odstępstw od konkluzji BAT do czasu zapewnienia na obszarze województwa jakości powietrza, która odpowiadać będzie normom prawnie określonym.	j.w.	Działania kompensacyjne przez zakłady prowadzone są zgodnie z uchwałą POŚ, Program ochrony powietrza nie może narzucać dodatkowych działań w tym zakresie.
43	Osoba fizyczna		1. Program zawiera zbyt bogatą informację o charakterze analityczno-badawczym, natomiast mógłby posiadać informacje dla „zwykłego” obywatela zawierające w skondensowanej formie główne kierunki działań obniżające niską emisję (część analitycznych opracowań można zapisać w załącznikach). Warto skorzystać z raportu NIK z 13 stycznia br. poświęconego niskiej emisji dla województwa śląskiego.		Taki układ dokumentu jest najbardziej czytelny przy wykonaniu tak wielu analiz i obliczeń. Pewne elementy wspólne dotyczące całości województwa przedstawiono łącznie natomiast elementy charakterystyczne dla stref, jak opis pomiarów czy harmonogram, przedstawiono w podziale na strefy. Nieczytelnym jest również przedstawienie elementów Programu w załącznikach, które odnoszą się do opisywanych analiz.
44	Osoba fizyczna		2. Ocena efektywności działań związanych z redukcją niskiej emisji winna obejmować wskazania związane z efektywnością ekonomiczną wszystkich źródeł ciepła, zakładając że dotowane i dopuszczone są tylko te źródła, które spełniają wymogi emisji pyłowo –gazowej określone w dyrektywach unijnych w tym zakresie. Brak jest w programie analizy ekonomicznej przedmiotowych działań (nie chodzi tutaj o koszty redukcji PM 10). Porównanie kosztów redukcji pyłu PM 10 przedstawionych w opracowaniu z zastosowaniem różnych źródeł wskazuje, że najlepszym działaniem byłoby: - zamiana ogrzewania węglowego na elektryczne (111 tys. zł), na gazowe (145 tys. zł), kotły na biomasę (214 tys. zł), kotły węglowe 5 klasy (220 tys. zł), na olej (235 tys. zł), podłączenie do sieci ciepłowniczej (267 tys. zł).	Przeprowadzone badania w lutym 2016 roku, które były częścią Omnibusa, czyli wielotematycznego sondażu w domach respondentów, wskazały na najważniejsze czynniki mogące skłonić użytkowników tradycyjnych kotłów na paliwo stałe do zamiany tego źródła na inne ekologiczne źródło: - gdy koszty bieżące nie będą większe (49%), - gdy poprawi się sytuacja finansowa gospodarstw (40%), - zachęty finansowe do wymiany urządzeń (40%), - dopiero na czwartym miejscu znalazły się argumenty poza finansowe tj. świadomość ekologiczna (23%).	Dlatego właśnie na liście priorytetów harmonogramu znalazły się podłączenie do sieci ciepłowniczej gazowej i wymiana na urządzenia spełniające wymóg tzw. Klasy 5, a nie na przykład ogrzewanie elektryczne czy olejowe. W POP konieczne jest wskazanie kosztów realizacja zadań naprawczych stąd też przyjmowane są wartości inwestycji a nie eksploatacji. Odnosząc się do wyników sondażu, to kolejny dowód na to, że zmiany powinny być wprowadzone już na szczeblu centralnym pod kątem obniżenia cen niskoemisyjnych nośników ciepła.

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			Te wskazania wcale nie są najtrafniejszym wyborem priorytetów związanych z podmianą „kopciuchów”. Tymczasem pożytecznym i interesującym porównaniem byłoby określenie efektywności działań odnosząc je do kosztów bieżącej eksploatacji danego źródła, tzn. kosztów wytworzenia 1GJ.		
45	Osoba fizyczna		<p>3. Nowoczesne kotły 5 klasy, pompy ciepła, kwalifikowane paliwo i edukacja to najlepszy sposób na walkę z niską emisją.</p> <p>Rozproszenie środków i ich chaotyczne wykorzystanie powoduje, że po mimo wielu lat wysiłków wyniki w postaci odpowiedniej jakości powietrza nie są widoczne.</p> <p>W dotychczas obowiązujących zasadach udzielania dotacji celowych w niektórych miastach powoływano się na priorytety zapisane w Programie Ochrony Powietrza, które eliminowały dotacje do kotłów piątej klasy na paliwa stałe w terenach, gdzie funkcjonuje sieć ciepłownicza lub gazowa.</p> <p>Podobnie, w aktualnie konsultowanym Programie, wskazano priorytety, które znowu mogą eliminować dotacje do kotłów 5 klasy na paliwa stałe na terenach objętych siecią ciepłowniczą i gazową, pomimo że koszt wytworzenia 1GJ przez nie, po pompie ciepła (40 zł GJ), jest najtańszym ekologicznym kosztem ogrzewania (43 zł GJ).</p>		Wskazane w Programie priorytety dla działań ograniczających emisję z indywidualnych systemów grzewczych wskazują, jakie rodzaje działań powinny mieć pierwszeństwo. Natomiast nie zamykają drogi dla innych rozwiązań, jeżeli one również znacząco ograniczają emisję zanieczyszczeń do powietrza. Polityka dotacji celowych kształtowana jest przez odpowiednie instytucje (np. WFOŚiGW) lub przez gminy. Program natomiast wskazuje kierunki działań i wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny w postaci obniżenia wielkości emisji, który ma doprowadzić do dotrzymania poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu.
46	Osoba fizyczna		4. Należałoby poświęcić więcej miejsca na bardziej powszechną edukację w zakresie obniżania niskiej emisji (od przedszkola do seniora).		Województwo śląskie bardzo szeroko realizuje zadanie związane z prowadzeniem kampanii edukacyjnych i informacyjnych zatem przyjęto, iż gminy będą kontynuowały swoje działania w tym zakresie.
47	Osoba fizyczna		5. Dla bardziej czytelnej analizy proszę o przedstawienie wartości przyjętych kosztów inwestycyjnych dla poszczególnych źródeł ciepła, wielkości ich emisji, oraz kosztów wytworzenia 1GJ. Dane te będą bardzo pomocne do przeprowadzenia analizy wyboru korzystnych działań w zakresie redukcji niskiej emisji		Poszczególne koszty jednostkowe zostały przedstawione w rozdziale Efektywność ekologiczna i ekonomiczna działań związanych z redukcją emisji powierzchniowej. W harmonogramie podano szacunkowo koszty przyjmując jedynie jeden rodzaj inwestycji czyli wymianę kotłów starych węglowych na nowe spełniające tzw. wymogi emisyjne dla klasy 5 kotłów. Nie da się przewidzieć, jakie będą udziały realizowanych inwestycji w poszczególnych gminach dlatego założono

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
					jeden wariant, przedstawienie wielu wariantów (co było praktykowane w innych Programach spoza województwa) powodowało wiele niejasności i wprowadzało chaos.
48	Gmina Bieruń		<p>Odnosząc się do projektu „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa Śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji”, Urząd Miejski w Bieruniu zwraca uwagę, iż w proponowanej metodycie badania próbek popiołu, czy sadzy ograniczono się do określenia ilości substancji nieorganicznych. Takie podejście do badania składu pobranej próbki może spowodować błędną interpretację co do stanu faktycznego, tzn., czy w kotle były spalane odpady, czy też nie. W związku z powyższym zwracamy się o przeanalizowanie powyższej kwestii i rozważenie naszej propozycji o ewentualne poszerzenie konieczności badań o związki organiczne.</p>		<p>Proponowana przez Wykonawcę metodyka dotyczy wyłącznie analizy odpadu paleniskowego (popiołu) pobranego w trakcie prowadzenia kontroli urządzenia grzewczego. Odnosząc się do rzekomej błędnej interpretacji wyników, pragniemy przypomnieć, że algorytm został opracowany celem wykrywania nielegalnego spalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych. Metoda ta w przeciwieństwie do innych obecnie wykorzystywanych przez laboratoria analityczne, jest dedykowana analizie odpadów paleniskowych i umożliwia wykrywanie nielegalnego spalania i współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych z 97% dokładnością. Zgodnie z zapisami SWZ dostarczonymi przez UM Woj. Śląskiego metodyka powinna charakteryzować się niskimi kosztami jej wykonania oraz umożliwiać jak najszersze jej wykorzystanie. Dodanie do zakresu analizy substancji organicznych zwiększyłoby koszty analizy odpadu paleniskowego, które musiałby zostać pokryte przez urząd miasta lub gminy oraz jednocześnie mogłyby wydłużyć czas wykonania analiz i zawężenia ilości laboratoriów, które mogą wykonywać takie analizy (analiza związków organicznych takich jak PCB). Należy podkreślić, że można wykonywać dodatkowe analizy np. spektralne na zawartość związków organicznych, mikroskopowe i inne. Wszystkie one podnoszą wiarygodność oceny ale koszt analityki wzrasta i może przekraczać kwotę kilka tysięcy złotych.</p>
49	osoba fizyczna		<p>Walcząc ze smogiem bezwzględnie trzeba mieć na uwadze właśnie tą grupę ludzi, w którą uderzają restrykcyjne uregulowania w zakresie zwalczania zanieczyszczeń płynących z niskiej emisji, w tym</p>		<p>Konieczność płacenia mandatów wynika jedynie z niestosowania się do przepisów prawa i stosowana jest zawsze, jeśli prawo jest łamane niezależnie od statusu ekonomicznego</p>

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			konieczność płacenia mandatów. Odrębnym problemem do ustalenia jest , czy mandaty są wynikiem: ubóstwa, braku elementarnej wiedzy na temat szkodliwości spalania szkodliwych dla zdrowia substancji lub obu czynników.		mieszkańców. Ubóstwo nie usprawiedliwia spalania odpadów, są dowody i wylczenia pokazujące, że spalanie odpadów nie jest w żaden sposób drogą do osiągnięcia oszczędności, jeśli chodzi o ogrzewanie domów.
50	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		1. Wiarygodność i dokładność modelu klasyfikacyjnego 1.1 Czy wybrane parametry stosowane w modelu klasyfikacyjnym są skuteczne/wystarczające do jednoznacznego wykazania spalania/współspalania substancji niedozwolonych? W naszej opinii, pomimo niezachwianych proporcji składu tlenkowego w badanych próbkach odpadów paleniskowych, istnieje możliwość stwierdzenia spalania/współspalania śmieci/opadów na podstawie innych parametrów. Czy jakiegokolwiek inne dodatkowe parametry (poza składem tlenkowym) zostały uwzględnione podczas opracowywania algorytmu klasyfikacyjnego?	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o. wykonuje kompleksowe i akredytowane badania odpadów paleniskowych (żużli, popiołów) w celu poznania ich składu oraz określenia występowania ewentualnych zanieczyszczeń. Uzyskane wyniki analizowanej próbki odpadu paleniskowego są zestawiane z bazą wyników posiadaną przez CLP-B Sp. z o.o. Baza ta zawiera wyniki analiz laboratoryjnych odpadów paleniskowych, pochodzących ze spalania różnych legalnie dopuszczonych do obrotu paliw: węgla kamiennego i brunatnego, koks, drewna zebranych na przestrzeni 19 lat działalności Laboratorium. Na podstawie wykonanych badań zespół ekspertów sporządza ekspertyzę określającą jednoznacznie czy doszło do termicznego przekształcania (spalania) substancji niedozwolonych w postaci śmieci/opadów. Eksperti Centralnego Laboratorium Pomiarowo - Badawczego niejednokrotnie występowali podczas kontroli nieruchomości wraz z przedstawicielami Straży Miejskich/Gminnych w roli rzeczoznawców, do których należało pobranie próbki odpadu paleniskowego (akredytowana procedura badawcza CLP-B PB-21 wyd. 2 „Pobieranie próbek odpadów”) oraz wykonanie badań pobranej próbki i wydanie jednoznacznej opinii czy doszło do termicznego przekształcanie odpadów. W samym sezonie zimowym 2016/2017 CLP-B przebadalo ok. 100 odpadów paleniskowych pobranych przez Straże Miejskie/Gminne bądź urzędników miejskich z całej Polski. Wiele z wydanych ekspertyz było przedmiotem	Istnieje wiele możliwości wykorzystania metod analizy chemicznej, które umożliwiałyby wykrycie procedury spalania lub współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych. Należy jednak zaznaczyć, że laboratoria analityczne świadczące usługi w zakresie wykrywania procedury współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych opierają wyniki na wiedzy eksperckiej, która oczywiście w wielu przypadkach jest bardzo szeroka. Jednakże nie jest ona zweryfikowana i zwalidowana. Oczywiście mnogość wykonywanych badań pozwala zminimalizować błąd - któraś z kolei analiza wskaże satysfakcjonujący wynik. Proponowana przez Wykonawców metoda opiera się na prostych do wykonania badaniach, co sprawia że jest to analiza wielokrotnie tańsza niż przeprowadzenie analizy eksperckiej. Dodatkowo opracowany klasyfikator, który wchodzi w skład opracowanej metodyki został z sukcesem zwalidowany na trzech różnych płaszczyznach, również na drodze analizy próbek rzeczywistych. Zgodnie z zapisami SWZ dostarczonymi przez UM Woj. Śląskiego metodyka powinna charakteryzować się niskimi kosztami jej wykonania oraz umożliwiać jak najszersze jej wykorzystanie. Dodanie do zakresu analizy substancji organicznych zwiększyłoby koszty analizy odpadu paleniskowego, które musiałyby zostać pokryte przez urzędu miasta lub gminy oraz jednocześnie mogłyby wydłużyć czas wykonania analiz i zawężenia ilości laboratoriów, które mogą wykonywać takie analizy (analiza związków organicznych takich jak PCB). Na wstępnym etapie opracowywania

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
				<p>postępowań sądowych zakończonych wydaniem wyroków i nałożeniem kar grzywny. Posiadana wiedza w tym zakresie skłoniła nas do sporządzenia uwag do przedstawionej metodyki badania odpadów paleniskowych. W załączeniu przesyłamy również informacje w formie mapy Polski, przedstawiającej miasta i gminy, które współpracują z nami w zakresie zwalczania niskiej emisji.</p>	<p>metodyki przeanalizowano różne sposoby detekcji spalania/współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych.</p>
51	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		<p>1.2 Opracowany algorytm klasyfikacyjny charakteryzuje się dokładnością klasyfikacji odpadów paleniskowych nie mniejszą niż 97% dla warunków, gdzie spalano powyżej 10% m/m odpadów w stosunku do paliwa. W jaki sposób klasyfikator zachowuje się w przypadku innych proporcji spalanych/współspalanych odpadów? Jak to wpływa na jednoznaczność oceny i prawdopodobieństwo osiągniętych rezultatów?</p>		<p>Zgodnie z zapisami znajdującymi się w metodyce wykrywania nielegalnego spalania i współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych, jeżeli analizie zostanie poddana próbka odpadu paleniskowego, w którym ilość odpadu (zanieczyszczenia) będzie wynosić poniżej 10% wówczas opracowany algorytm kwalifikuje taki odpad do grupy "nie zidentyfikowano procesu spalania odpadów w palenisku indywidualnym". W tym przypadku osoba nie podlega ukaraniu, ale organ kontrolujący jest informowany w raporcie o konieczności prewencyjnej kontroli posiadłości/urządzenia grzewczego. W tym przypadku uzyskuje się edukacyjny efekt kontroli. Ponadto nadmieniamy, że spalanie odpadów nawet w ilości 0,001% w indywidualnym urządzeniu grzewczym w świetle obowiązującego prawa jest niedozwolone. Przyjęta przez Wykonawcę granica 10% jest granicą umowną gdyż celem metodyki jest opis sposobu wskazania a następnie karania osób, które regularnie spalają znaczne ilości odpadów.</p>
52	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		<p>1.3 Czy zapis w projekcie dokumentu konkretnej wartości liczbowej spalanych/współspalanych odpadów (10% m/m), dla jakiej algorytm został zweryfikowany, może spowodować celowe stosowanie przez użytkowników indywidualnych urządzeń grzewczych mniejszych ilości substancji niedozwolonych, w taki sposób, aby ograniczyć możliwość wykrycia spalania/współspalania przy wykorzystaniu</p>		<p>Fakt spalania odpadów w ilości poniżej 10% m/m w stosunku do paliwa nie powoduje braku wykrycia procederu spalania lub współspalania odpadów w indywidualnym urządzeniu grzewczym. Spalenie mniejszej ilości wpływa jedynie na zmniejszenie czułości metody, co jest obserwowane w każdej metodzie analitycznej. Tak więc starania nieuczciwych</p>

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			zastosowanego klasyfikatora?		osób które w piwnicach obok kotła, paliwa i odpadów będą zaopatrzone w wagi analityczne wykorzystywane do precyzyjnego odmierzenia odpadu w stosunku do paliwa mogą w większości być wysoce nieskuteczne.
53	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		1.4 Czy zakładany model oceny klasyfikacyjnej uwzględnia wyniki analizy próbek kontrolnych, pobieranych w warunkach rzeczywistych i czy uwzględnia on złożone zależności mieszanek wsadowych stosowanych przez użytkowników indywidualnych urządzeń grzewczych (różne proporcje mieszanek węgla, mieszanek węgiel-biomasa, itp.)?		Opracowany klasyfikator został sprawdzony wykorzystując metody walidacji krzyżowej, walidacji na podstawie próbek rzeczywistych uzyskanych poprzez spalanie i współspalanie odpadów w urządzeniach grzewczych w skali technicznej oraz na podstawie próbek rzeczywistych dostarczonych przez zewnętrzne jednostki. Algorytm uwzględnia zmienne proporcje pomiędzy ilością i typem odpadu i paliwa.
54	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		1.5 Proponuje się przetestowanie programu klasyfikacyjnego na próbkach rzeczywistych, pochodzących z realnych kontroli - weryfikacja metody w oparciu o zebrane wyniki badań próbek odpadów przez innych niezależnych ekspertów.		Algorytm został opracowany i przetestowany zgodnie z wymaganiami Zamawiającego na rzeczywistych próbkach popiołów powstałych w wyniku współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych. Ponadto został on przetestowany na podstawie próbek odpadów paleniskowych dostarczonych przez ekspertów zagranicznych.
55	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		2. Wpływ niepewności wyników badań 2.1 Czy ostateczny wynik z analizy klasyfikacyjnej uwzględnia wpływ zmienności niepewności laboratoriów biorących udział w badaniu próbek odpadów paleniskowych?		Algorytm został przetestowany na wpływ niepewności wynikającej z analizy składu chemicznego popiołów. Nie wykazano istotnego wpływu niepewności na wyniki klasyfikacji. Zakres zamówienia na wykonanie metodyki nie wymagał przebadania niepewności dla różnych laboratoriów.
56	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		jako akredytowany Organizator Badań Biegłości (organizacja porównań dla innych laboratoriów) wskazujemy, iż niepewność oznaczeń pojedynczych tlenków w próbach odpadów paleniskowych, wykonywanych przez akredytowane laboratoria badawcze, może kształtować się na poziomie od kilku do kilkudziesięciu procent, co istotnie może zaburzyć prawidłową ocenę klasyfikacyjną oraz zakwestionowanie słuszności stosowania zaproponowanej metodyki oceny. Czy tak znaczące różnice w szacowaniu niepewności przez różne laboratoria zostały uwzględnione i zweryfikowane		Wykonawca metodyki jest akredytowanym Organizatorem Badań Biegłości i algorytm został przetestowany na wpływ niepewności wynikającej z analizy składu chemicznego popiołów. Na podstawie przeprowadzonych obliczeń symulacyjnych nie zaobserwowano istotnego wpływu niepewności na wyniki klasyfikacji.

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			podczas prac nad modelem klasyfikacyjnym?		
57	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		2.3 Obserwowane duże różnice w wyznaczonej niepewności badań tlenków czy popiołu w próbkach przez akredytowane laboratoria, naszym zdaniem wskazują, iż nie każde laboratorium akredytowane może wykonać badania, które mają być podstawą do wszczęcia postępowań sądowych.		Akredytacja laboratorium akredytowanego potwierdza jego kompetencje w zakresie prowadzonych badań analitycznych/laboratoryjnych zawartych w zakresie akredytacji.
58	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		3. Wskazany zakres badań 3.1 W naszej opinii ocena próbki wyłącznie na podstawie składu tlenkowego nie odzwierciedla w pełni jej charakteru i może być niewystarczająca dla jednoznacznego zidentyfikowania procesu spalania w palenisku indywidualnym. Czy klasyfikator weryfikowany był w oparciu o inne charakterystyczne związki/substancje występujące w odpadach paleniskowych? W naszej opinii proporcje składu tlenkowego w próbkach odpadów paleniskowych wskazane przez autorów metody, należałoby dodatkowo potwierdzić dodatkowymi badaniami/oznaczeniami, co pozwoliłoby na jednoznaczne wskazanie spalania/współspalania substancji niedozwolonych.		Przychylamy się do Państwa opinii że " ocena próbki na podstawie składu tlenkowego nie odzwierciedla w pełni jej charakteru" natomiast opracowana metodyka nie ma w pełni odzwierciedlać charakteru a ma wyłącznie stwierdzać czy był spalany/współspalany odpad. Przygotowany przez Wykonawcę algorytm opracowany celem klasyfikacji odpadów paleniskowych został opracowany z myślą o wykrywania nielegalnego spalania i współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych. Metoda ta w przeciwieństwie do innych obecnie wykorzystywanych przez laboratoria analityczne, jest dedykowana analizie odpadów paleniskowych i umożliwia wykrywania nielegalnego spalania i współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych z 97% dokładnością. Zgodnie z zapisami SWZ dostarczonymi przez UM Woj. Śląskiego metodyka powinna charakteryzować się niskimi kosztami jej wykonania oraz umożliwiać jak najszersze jej wykorzystanie. Dodanie do zakresu analizy substancji organicznych zwiększyłoby koszty analizy odpadu paleniskowego, które musiałby zostać pokryte przez urząd miasta lub gminy oraz jednocześnie mogłyby wydłużyć czas wykonania analiz i zawężenia ilości laboratoriów, które mogą wykonywać takie analizy (analiza związków organicznych takich jak PCB).
59	Centralne Laboratorium Pomiarowo-		3.2 Analizując proponowaną metodykę badań należałoby sobie zadać pytanie, czy zawartość nieorganicznych tlenków w próbkach odpadów jest w		Celem metodyki i opracowanego klasyfikatora jest wykrywanie procederu spalania lub współspalania odpadów w indywidualnych

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
	Badawcze Sp. z o.o.		<p>stanie w pełni oddać skład substancji organicznych występujących w tej próbce? Jak wiadomo, potencjalne związki organiczne mogące występować w próbkach odpadów paleniskowych są to bardzo często związki wielkocząsteczkowe o skomplikowanej budowie. Nierzadko związki te występują w bardzo małych ilościach, co przekłada się na trudności z ich wykryciem, natomiast nawet w takich niskich stężeniach szkodliwość ich jest bardzo wysoka. Zastosowanie metod ekstrakcji oraz specjalnych technik instrumentalnych jednoznacznie wskazuje na wykrycie konkretnych związków wielkocząsteczkowych w próbce.</p>		<p>urządzeniach grzewczych. Ten cel został spełniony (dokładność na poziomie 97%). Brak konieczności pogłębionych czasochłonnych i drogich analiz chemicznych jest w tym przypadku jedynie zaletą.</p>
60	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		<p>3.3 Wnosimy o uzgodnienie przez szeroki zespół ekspercki zakresu badań oraz dopuszczenie elastyczności (wariantowości) zakresu badań w oparciu o wstępną analizę morfologiczną próbki lub przeprowadzoną wizję lokalną w miejscu pobierania próbki odpadu paleniskowego. Przede wszystkim należy wskazać, iż badaniami odpadów paleniskowych zajmuje się niewielka grupa laboratoriów specjalistycznych np. Prof. Grochowalski z Politechniki Krakowskiej. Jego metodyka badań odpadów również oparta jest na badaniu pozostałości organicznych w pobranej próbce.</p>		<p>Zgodnie z założeniami UM Woj. Śląskiego metodyka opracowana miała charakteryzować się jak największą techniczną wykonalnością, niewielkim kosztem analizy i możliwością wykonania analiz przez jak największą ilość laboratoriów analitycznych. Udostępnienie tej metody umożliwia transparentność ze względu na procedury zamówień publicznych. W przeciwnym wypadku Gminy staną przed dylematem wyboru różnych metodyk z różnym zakresem oznaczeń, co w praktyce może doprowadzić do paraliżu procedur przetargowych w wyniku braku możliwości porównania różnych ofert.</p>
61	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		<p>3.4 Jaka instytucja/zespół ekspertów potwierdził jednoznaczność zaproponowanej metodyki badań?</p>		<p>Warunki SIWZ nie zawierały konieczności potwierdzenia jednoznaczności zaproponowanej metodyki badań przez inne jednostki. Natomiast SIWZ zawierała szereg wymagań dotyczących kompetencji, doświadczenia w zakresie zdolności technicznej i zawodowej Wykonawcy.</p>
62	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		<p>4. Morfologia próbki odpadów paleniskowych 4.1 Opisany w projekcie dokumentu model oceny klasyfikacyjnej nie uwzględnia zbadania morfologii próbki. W naszej opinii stanowi to niezwykle ważne narzędzie weryfikacyjne, dodatkowo ułatwiające rozważenie kwestii wyboru zakresu badań oraz parametrów/oznaczeń klasyfikacyjnych; CLP-B niejednokrotnie po wykonaniu analizy morfologii próbki</p>		<p>Analiza morfologiczna była rozpatrywana, jako 1 etap metodyki wykrywania nielegalnego spalania/współspalania odpadów. W toku konsultacji i dyskusji z Zamawiającym została ona odrzucona ze względu na założony cel ze metodyka ma być 1 etapowa i jednolita pozwalająca na sformułowanie zamówienia publicznego.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			dokonuje planu zakresu badań skorelowanego z wynikiem badan morfologicznych.		
63	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		4.2 Niespalone/nadpalone śmieci/odpady ujawnione podczas badania morfologicznego mogą stanowić materiał dowodowy potwierdzający spalanie/współspalanie niedozwolonych substancji i w formie dokumentacji fotograficznej umieszczone w opracowaniu/ekspertyzie/ocenie, co niewątpliwie wzmacnia jednoznaczność wyniku klasyfikacyjnego. Czy model klasyfikacyjny nie uwzględniający morfologii próbki nie okaże się zbyt słabym materiałem dowodowym w dalszych czynnościach administracyjno-sądowych? W naszej opinii ekspertyza powinna uwzględniać wszystkie etapy postępowania z próbką tj. od momentu jej pobrania, poprzez wykonanie oceny morfologicznej i analizy fizykochemicznej. W takim przypadku, odpowiedzialność za wykonanie oceny jest jednoznaczna i przypisana do ich autorów. W przypadku zaproponowanego rozwiązania, odpowiedzialność jest rozmyta, co może utrudniać czynności w ewentualnych postępowaniach administracyjno-sądowych.		Opracowana metodyka zawiera opis działań podczas kontroli, poboru próbki popiołu, przygotowania protokołu z kontroli, przekazania próbki do badań i przeprowadzenia analizy klasyfikacyjnej. Dokumentacja zdjęciowa z kontroli jest również ujęta, jako materiał uzupełniający z kontroli. Znalezienie niedopalonnych odpadów i przyznanie się eksploatującego urządzenie grzewcze do spalania odpadów nie wymaga pobrania próbek popiołu w celu prowadzenia dalszej procedury. Analiza morfologiczna była rozpatrywana, jako I etap metodyki wykrywania nielegalnego spalania/współspalania odpadów. W toku konsultacji i dyskusji z Zamawiającym została ona odrzucona ze względu na założony cel, że metodyka ma być 1 etapowa, ekonomicznie przystępna i jednolita pozwalająca na sformułowanie zamówienia publicznego.
64	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		5. Integralność konkurencji 5.1 W naszej opinii zaproponowany model oceny klasyfikacyjnej powoduje zaburzenie/zachwianie integralności konkurencji, co sprowadza się do ograniczenia/zawężenia bloku eksperckiego w procesach kompleksowej oceny badanych próbek odpadów paleniskowych.		Opinia ta jest bezzasadna. Metodyka została wykonana zgodnie z SIWZ. Metodyka wykrywania nielegalnego spalania i współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych została usunięta z Programu. Pozostawiono jedynie informację, że w ramach POP została przygotowana taka metodyka i przekazana wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego.
65	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		5.2 Proponuje się zaangażowanie innych ekspertów z zakresu problematyki spalania/współspalania substancji niedozwolonych przez użytkowników indywidualnych urządzeń grzewczych przy wypracowaniu ostatecznej metodyki oceny klasyfikacyjnej.		Metodyka została wykonana zgodnie z wymaganiami określonymi w SIWZ. Wybór wykonawcy został ogłoszony na początku roku 2017. Nikt z ekspertów z zakresu problematyki spalania/współspalania odpadów nie zgłosił się do Wykonawcy w trakcie trwania realizacji zamówienia i nie wyraził chęci zaangażowania się w przygotowanie metodyki
66	Centralne Laboratorium Pomiarowo-		6. Brak identyfikacji procesu spalania odpadów w palenisku indywidualnym 6.1 Wskazana metodyka dopuszcza możliwość „niezidentyfikowania procesu		Kontrola indywidualnych urządzeń grzewczych niesie za sobą również element edukacyjny. Brak identyfikacji procesu spalania może

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
	Badawcze Sp. z o.o.		spalania odpadów w palenisku indywidualnym", co może powodować nieskuteczność podjętych działań i wzrost kosztów związanych z potrzebą ponownej kontroli i przeprowadzenia kolejnych analiz fizykochemicznych.		spowodować poniesienie kosztów, jednakże znacznie mniejszych aniżeli w przypadku analizy eksperckiej.
67	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		6.2 Czy „niezidentyfikowanie procesu spalania odpadów w palenisku indywidualnym" dotyczy również założonego progu 10% spalanych odpadów w próbce? A więc spalanie odpadów poniżej tej założonej wartości z założenia modelu będzie niewykrywalne? W tym miejscu znów wskazujemy, iż zastosowanie metod instrumentalnych pozwalających wykryć związki organiczne w próbce nie wymaga progu 10% zawartości spalonego niedozwolonego odpadu w próbce popiołu.		Zgodnie z zapisami znajdującymi się w metodyce wykrywania nielegalnego spalania i współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych, jeżeli analizie zostanie poddana próbka odpadu paleniskowego, w którym ilość odpadu (zanieczyszczenia) będzie wynosić poniżej 10% wówczas opracowany algorytm kwalifikuje taki odpad do grupy "niezidentyfikowano procesu spalania odpadów w palenisku indywidualnym". W tym przypadku osoba nie podlega ukaraniu, ale organ kontrolujący jest informowany w raporcie o konieczności prewencyjnej kontroli posiadłości/urządzenia grzewczego. W tym przypadku uzyskuje się edukacyjny efekt kontroli. Ponadto nadmieniamy, że w przypadku spalania odpadów nawet w ilości 0,001% w indywidualnym urządzeniu grzewczym w świetle obowiązującego prawa jest niedozwolone. Przyjęta przez Wykonawcę granica 10% jest granicą umowną gdyż celem metodyki jest opis sposobu wskazania a następnie karania osób, które regularnie spalają znaczne ilości odpadów.
68	Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o.		7. Wsparcie eksperckie Po 7.1 W naszej opinii model klasyfikacyjny nie uwzględnia wsparcia eksperckiego na każdym etapie prowadzonych czynności. Zakres badań powinien uwzględniać informację i sugestie dostrzeżone na etapie kontroli paleniska oraz po etapie badań morfologicznych próbek. CLP-B w swojej j praktyce stosuje elastyczny zakres badań odpowiadający właściwościom próbki. Zakres ten często jest zmieniany, modyfikowany podczas badań. Takie podejście umożliwiło wykrycie spalania olejów silnikowych czy podkładów kolejowych. Zakres badań		Metodyka zawiera opis czynności podczas poboru próbki jak i udokumentowania spostrzeżeń i sugestii, zdjęć wraz z protokołem kontroli. Elastyczny zakres badań zmieniany i modyfikowany w trakcie badań nie pozwala na zdefiniowanie zakresu zamówienia publicznego, a tym samym określenia kosztu jak i transparentności metody. Zmiana zakresu badań może wiązać się z koniecznością przedefiniowania i przeprowadzenia postępowania przetargowego kolejny raz. Zwiększa to koszty analizy, czas wydania wyniku. Zaproponowana metodyka przyspiesza

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			określony „na sztywno” może okazać się niewystarczający do pełnej, kompleksowej i skutecznej oceny.		i ułatwia proces przetargowy i czyni go transparentnym, ponieważ zakres analiz jest z góry zdefiniowany i niezmienny.
69	osoba fizyczna		<p>Reasumując, uważam, że kontrola urządzeń grzewczych w kontekście spalania/współspalania w nich odpadów, poprzez analizę pozostałości paleniskowej wyłącznie na podstawie oznaczenia składu ilościowego tlenków Al₂O₃, CaO, Fe₂O₃, K₂O, MgO, Na₂O, P₄O₁₀, P₂O₅, SiO₂, TiO₂ jest zdecydowanie niewystarczająca i umożliwi odwołanie od decyzji karnych, co nie będzie trudne do udowodnienia.</p> <p>Tak więc uważam, że te działania nie spowodują, iż proceder spalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych zdecydowanie będzie miał mniejszą skalę.</p>	<p>Trudno mi się zgodzić z argumentacją zawartą w rozdziale 4.1.3. METODYKA WYKRYWANIA SPALANIA I WSPÓLSPALANIA ODPADÓW W INDYWIDUALNYCH URZĄDZENIACH GRZEWCZYCH, że do weryfikacji i oceny odpadu paleniskowego w kontekście ustalenia, czy jest on pozostałością ze spalania paliw, czy też spalania odpadów lub współspalania paliw z odpadami w indywidualnych urządzeniach grzewczych, wystarczy oznaczenie wilgoci, zawartości popiołu, strat prażenia i składu chemicznego popiołu (Al₂O₃, CaO, Fe₂O₃, K₂O, MgO, Na₂O, P₄O₁₀, P₂O₅, SiO₂, TiO₂).</p> <p>Wykonanie oznaczeń i podanie zawartości wymienionych wyżej tlenków w popiele nie jest miarodajne w kwestii wykluczenia faktu, iż w kontrolowanym urządzeniu spalano odpady. Składy ilościowe podstawowych tlenków w popiołach paliw konwencjonalnych są różnorodne i mieszczące się w bardzo szerokich granicach. Zważywszy, że na polski rynek trafiają węgle importowane, Autorzy opracowania co do charakterystyki składu ich popiołów, nie posiadają bazy danych. Z tego powodu analiza ilościowa w/w tlenków w popiele, jest zdecydowanie nie wystarczająca i nie pozwalająca na stwierdzenie faktu spalania odpadów w urządzeniu grzewczym. Natomiast niezaprzeczalną informacją związaną z odpadem paleniskowym jest obecność organicznych związków chemicznych, świadczących o spalaniu odpadów. Dla przykładu można wymienić chociażby ftalany stosowane jako plastyfikatory w tworzywach sztucznych, które wykrywa się w odpadach paleniskowych, po spalaniu materiałów zawierających odpady tworzyw sztucznych.</p>	<p>Klasyfikator opracowany przez Wykonawcę został opracowany na podstawie wyników badań próbek rzeczywistych oraz na podstawie bazy danych paliw stałych i odpadów. Baza danych zawiera ponad 200 rekordów i oprócz węgla polskich w jej skład wchodzi węgle zagraniczne. Ze względu na fakt, że skład tlenkowy jest różnorodny do opracowania klasyfikatora wykorzystano zaawansowane metody uczenia maszyn i metody chemometryczne, które wykraczają poza standardowo przyjęte podejście gdzie, jeżeli zawartość substancji x przekracza narzucony poziom to mamy do czynienia z odpadem lub nie. Takie podejście byłoby niewystarczające. Co do metali ciężkich. Ich analiza nie została wykorzystana celowo w budowie klasyfikatora, ze względu na ich zmienność zależną od lokalizacji. Biomasa, która rosła na terenie bliskim np. hucie cynku i ołowiu naturalnie będzie miała podwyższone wartości tych pierwiastków w suchej masie. Po spaleniu zawartość metali ciężkich może przekroczyć pewne ustalone granice i zafałszować wynik klasyfikacji, który opierać się będzie na zawartości metali ciężkich w odpadzie. Chlor nie wchodził w skład proponowanych analiz ponieważ jest dość ograniczona i skończona ilość polimerów zawierających chlor w swoim składzie w znaczącej ilości (PVC-C, PVC(-U), PVDC, PCTFE), a ich obecność w odpadzie paleniskowym może być wykryta na podstawie zawartości wypełniaczy i barwników, czyli na podstawie analizy składu chemicznego popiołu.</p>

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
				<p>Poza tym zupełnie pominięto kwestię obecności metali ciężkich w odpadach paleniskowych. Wprawdzie paliwa konwencjonalne (węgle) zawierają zanieczyszczenia w postaci związków metali ciężkich, które częściowo pozostają w pozostałości rusztowej po procesie spalania paliwa, ale zawartości metali ciężkich w odpadach paleniskowych po spalaniu odpadów, zazwyczaj wielokrotnie przekraczają poziomy ich stężeń w popiele po spalaniu węgla. Do drewna, jako paliwa nie ma co porównywać, ponieważ tu stężenia metali ciężkich są znikomo małe, a więc w przypadku obecności metali ciężkich w odpadzie paleniskowym, w sytuacji gdy użytkownik kontrolowanego urządzenia deklaruje korzystanie z drewna, jest ewidentnym potwierdzeniem spalania/współspalania odpadów. Nie wzięto również pod uwagę obecności (ilości) chloru w odpadzie paleniskowym po spalaniu/współspalaniu odpadów. Analiza ilościowa chloru w pozostałości rusztowej w porównaniu z jego ilością w pozostałości po spalaniu węgla dałaby pewną informację o tym, że spalano odpady.</p>	
70	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	rozdział 1.1.2	W związku z ukazaniem się nowego aktu prawnego konieczne jest dodanie w podstawie prawnej rozporządzenia z 5 września 2017 w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe.		Dodano.
71	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Słownik pojęć	Należy usunąć ze słownika pojęcie „niska emisja”, ponieważ nie jest używane w POP.		Uwzględniono.
72	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	rozdział 3.3.2	Proszę dodać opis sposobu obliczenia zapotrzebowania na ciepło budynków.		Uwzględniono.

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
73	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	rozdział 3.3.1	Proszę dodać przyjęte do obliczeń emisji udziały pyłu PM10 w pyle ogółem (TSP) i pyłu PM2,5 w pyle PM10 dla punktowych źródeł technologicznych.		Uwzględniono.
74	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	rozdział 4.5	Aktualizacji wymaga opis konsultacji i opiniowania projektu POP.		Uwzględniono.

Załącznik nr 2.

Informacja o sposobie i zakresie uwzględnienia lub nieuwzględnienia uwag i wniosków zgłoszonych w ramach konsultacji na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
1	Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi	<p>Sugerujemy zatem, by POP zawierał analizę (albo podsumowanie analizy) tego, dlaczego termin w nim określony jest, zdaniem organów samorządu województwa śląskiego, najkrótszym możliwym terminem do osiągnięcia celów w nim określonych. Jest to istotne w szczególności w sytuacji, gdy na stronie 161 i 162 POP (w części zatytułowanej „Przewidywany poziom substancji w powietrzu w strefach w roku prognozy 2027”) dla każdej ze stref znajdujących się w województwie śląskim stwierdzone zostało, że wystąpią przekroczenia wartości docelowej benzo(a)pirenu, a dodatkowo w aglomeracji górnośląskiej i w strefie śląskiej nie uda się dotrzymać dopuszczalnego poziomu stężeń pyłu PM_{2,5}.</p> <p>O tym, że rok 2027 nie jest terminem możliwie najkrótszym, świadczy analiza wariantów wprowadzenia ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji spalania paliw stałych (pkt 3.7.3 POP), z której wynika, że lepsze efekty ekologiczne zostałyby osiągnięte przy wprowadzenia rozwiązań bardziej radykalnych, które zostały uznane za zbyt radykalne dla województwa śląskiego (bez głębszego wyjaśnienia podstaw takiej oceny), a które wcześniej zostały zastosowane np. w Krakowie (zakaz stosowania paliw stałych).</p>	<p>Stosownie do art. 91 ust. 9a POŚ, projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza powinien uwzględniać:</p> <p>a. przeprowadzone przez zarząd województwa analizy udziału w przekroczeniach poziomów substancji w powietrzu poszczególnych grup źródeł emisji tych substancji, oraz</p> <p>b. określać odpowiednie działania naprawcze w przypadku przekroczenia obowiązujących poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych substancji.</p> <p>Program ochrony powietrza, który nie uwzględnia elementów wskazanych w pkt 1 i 2 powyżej jest programem prawnie wadliwym w stopniu istotnym - to samo dotyczy aktualizacji programu ochrony powietrza.</p> <p>Jest oczywiste, że użycie słowa „odpowiednie” w odniesieniu do działań naprawczych zawartych w programie ochrony powietrza pozostawia organowi (tj. zarządowi i sejmikowi województwa) pewną swobodę w określaniu rodzaju działań, które mają zostać osiągnięte. Należy jednak mieć na uwadze to, że mamy tu do czynienia ze swobodą, a nie dowolnością.</p> <p>Ramy działań właściwego organu są w tym przypadku ograniczone innymi przepisami wskazującymi na cel programu ochrony powietrza i sposób jego osiągnięcia.</p> <p>Chodzi tu przede wszystkim o przepisy dyrektywy CAFE, która w art. 23 ust. 1 akapit 2 stanowi, że w przypadku przekroczenia wartości dopuszczalnych, których termin wejścia w życie wygaś, plany ochrony jakości powietrza określają odpowiednie działania, tak aby okres, w którym nie są one dotrzymywane, był jak najkrótszy.</p> <p>Jasno zatem widać, że o ile POŚ - tak jak Dyrektywa CAFE - wymaga odpowiednich działań, o tyle nie wymaga ono - w przeciwieństwie do Dyrektywy CAFE - by działania te powodowały, że okres przekroczeń normatywnych poziomów substancji w powietrzu był jak najkrótszy. Zachodzącą tu niespójność należy usunąć, stosując pro-unijną wykładnię przepisów dotyczących programów ochrony powietrza, z uwzględnieniem również przepisów krajowych dotyczących</p>	<p>Ad. a) przytoczone analizy zostały przeprowadzone na etapie identyfikacji źródła problemu powstawania przekroczeń oraz obliczenia koniecznej wartości redukcji emisji z poszczególnych rodzajów źródeł, aby osiągnąć stan jakości powietrza wymagany przepisami prawa</p> <p>b) W Programie wskazano niezbędne do wykonania działania naprawcze w celu osiągnięcia poziomów dopuszczalnych. Przekroczenia wartości dopuszczalnej od 2020 roku dla pyłu PM_{2,5} w wynikach modelowania odnotowano jedynie w nielicznych punktach i są to przekroczenia niewielkie (nieznacznie przekraczające 20 µg/m³). Często usytuowane są na drogach lub na terenach przemysłowych. Ponadto po interpolacji wyników w punktach siatki do izolinii stężeń nie dają one obrazu obszaru przekroczeń. Uwzględniając dopuszczalną niedokładność modelowania, które jest jedynie przybliżeniem rzeczywistości uznano, że nie należy proponować bardziej restrykcyjnych działań aby teoretycznie doprowadzić do stężeń pyłu PM_{2,5} poniżej 20 µg/m³. Należy pamiętać, że wynik obliczeń modelowych, czyli wysokość stężenia w danym punkcie to wypadkowa czynników meteorologicznych, emisyjnych oraz istniejącego tła zanieczyszczeń dla roku bazowego.</p>

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			<p>zachowania jakości powietrza w Polsce, ujętych w Tytule II Dziale II POŚ.</p> <p>Działania podjęte na podstawie programów ochrony powietrza opracowanych w oparciu o przepisy POŚ bez uwzględnienia pełnej treści art. 23 Dyrektywy CAFE nie dają szansy na poprawę jakości powietrza w najkrótszym możliwym terminie, co powoduje niezgodność tych programów z przepisami prawa unijnego i polskiego.</p> <p>Konsekwencja powyższego jest to, że program ochrony powietrza, który nie zawiera środków pozwalających na osiągnięcie zgodnych z prawem wartości w najkrótszym możliwym terminie jest niezgodny z prawem unijnym. Jako minimum, program ochrony powietrza powinien wskazywać dlaczego termin w nim określony jest najkrótszym możliwym terminem na osiągnięcie zgodnej z przepisami jakości powietrza.</p>	
2	Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi	<p>z jednej strony w POP przywoływany jest właśnie przykład małopolski i tzw. uchwały antysmogowej dla Krakowa, a z drugiej (str. 307) wskazano, że „nie ma obecnie podstaw prawnych do wdrożenia” tak radykalnych zmian jak rezygnacja ze stosowania paliw stałych na terenie powiatów grodzkich. Niewątpliwie podstawy prawne do wprowadzenia takiego rozwiązania istnieją, zaś przyczyn jego rezygnacji należy upatrywać gdzie indziej, najpewniej w motywach wskazanych w pkt 3.8 „Działania naprawcze, które nie zostały wytypowane do wdrożenia”, gdzie wskazano, że brak jest gotowości społeczeństwa do zastosowania tego typu ograniczeń oraz że takie rozwiązanie nie jest uzasadnione ekonomicznie. Fundacja jest zdania, że obydwie motywy wskazane wyżej zostały w sposób niewystarczający w POP wyjaśnione i są błędne.</p>		<p>Podstaw prawnych do wprowadzenia w POP tak radykalnego ograniczenia faktycznie brakuje. Ograniczenie takie możliwe jest do wprowadzenia w formie uchwały Sejmiku Województwa, obecnie takiego ograniczenie nie ma. Zgodnie z listą priorytetów harmonogramu, POP daje możliwość zastosowania działań naprawczych, które redukują emisję z indywidualnych systemów grzewczych do zera, czyli podłączenie do sieci ciepłowniczych, zastosowanie ogrzewania elektrycznego lub pompy ciepła. W POP zostanie rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.</p>
3	Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi	<p>W POP właściwie nie ma analizy ekonomicznej, pozwalającej na stwierdzenie, że koszty wprowadzenia zakazu podobnego do tego dotyczącego Krakowa są niewspółmierne do oczekiwanych efektów, w</p>		<p>W POP zostanie rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.</p>

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
		szczegółności w sytuacji, gdy tylko takie rozwiązanie pozwoli na zbliżenie się do 2027 r. do poziomu docelowego benzo(a)pirenu. W POP w ogóle nie ma żadnego dowodu na poparcie tezy, że rozwiązanie, o którym tu mowa, nie ma (w 2017 r.) albo nie zyska (w okresie obowiązywania POP) poparcia społecznego - jeżeli takie analizy lub dowody istnieją, to Fundacja prosi o ich udostępnienie społeczeństwu.		
4	Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi	Fundacja jest zdania, że jeśli Zarząd i Sejmik Województwa Śląskiego nie są gotowe wprowadzić stanowczej uchwały antysmogowej dla całego województwa, to powinny być otwarte na wprowadzenie przynajmniej dla niektórych obszarów województwa (np. największych jego miast) uchwały na wzór uchwały antysmogowej dla Krakowa. Z całą pewnością za to powinna zostać wprowadzona taka uchwała dla obszarów uzdrowiskowych znajdujących się w granicach Województwa Śląskiego - byłoby to z korzyścią zarówno dla zdrowia osób odwiedzających te obszary, jak i dla samych tych obszarów (przez podkreślenie ich walorów klimatycznych i zwiększenie ich renomy).		Uwaga nie dotyczy bezpośrednio POP, natomiast zgodnie z listą priorytetów wskazanych w harmonogramie POP możliwe jest prowadzenie działań w taki sposób aby ograniczyć spalanie paliw stałych.
5	Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi	W tym kontekście, Fundacja uważa za niewystarczające także stwierdzenie, że zadanie polegające na redukcji emisji powierzchniowej do poziomu dotrzymania stężeń docelowych bezno(a)pirenu nie zostało wyznaczone do realizacji ze względu na niewspółmierne koszty - to stwierdzenie nie zostało poparte adekwatnymi argumentami i nie ma możliwości jego weryfikacji na podstawie treści POP.		W POP zostanie rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.
6	Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi	Z najkrótszym możliwym terminem i sposobem osiągnięcia celów w tym terminie wiąże się wykazanie, że działania określone w programie ochrony powietrza są adekwatne do osiągnięcia celu takiego		W POP zostało rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
		<p>programu, a także prawidłowe uzasadnienie takich działań.</p> <p>W tym kontekście budzi uzasadnione wątpliwości praktyka, wedle której działania, których nie zdecydowano się podjąć, albo nie są w ogóle omawiane w programie ochrony powietrza, albo są omawiane w nim w sposób szczątkowy, ograniczając się właściwie do stwierdzenia, że dane działanie z jakiejś przyczyny nie będzie przydatne dla osiągnięcia celu programu.</p> <p>Wskazać należy, że prawidłowe ujęcie działań naprawczych - również tych branż pod uwagę, ale ostatecznie odrzuconych przy opracowywaniu programu ochrony powietrza - powinno zawierać w sobie szczegółowe omówienie tych działań, tak jakby one miały zostać włączone do programu ochrony powietrza, oraz powodów, dla których ostatecznie nie zostały do niego włączone.</p> <p>Innymi słowy działanie, które było rozważane, ale nie zostało uwzględnione w programie ochrony powietrza, powinno zostać w tym programie ujęte tak, jak każde inne działanie, tj. powinno zawierać opis działania oraz jego przewidywane skutki zarówno rzeczowe, jak i ekologiczne.</p> <p>Wobec powyższego Fundacja sugeruje, by aktualizacja POP zawierała pełny opis i analizę wszystkich środków branż pod uwagę przy opracowaniu POP, niezależnie od tego, czy ostatecznie będą one na jego podstawie realizowane, jak również uzasadnienie przyczyn, dla których określone działania nie zostały w POP ujęte.</p>		
7	Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi	Nawiązując do opisu działań naprawczych ostatecznie nieuwzględnionych w programie ochrony powietrza, trzeba odnieść się również do opisu działań w nim ujętych i przeznaczonych do realizacji.	Zdaniem Fundacji, sposób ujmowania takich działań w obecnie obowiązujących programach ochrony powietrza jest zbyt mało szczegółowy i przez to niezwykle trudno jest monitorować realizację działań, co z kolei skutkuje brakiem pełnej realizacji działań, niezadawalającą poprawą jakości powietrza oraz koniecznością „wiecznej” aktualizacji programów ochrony powietrza. Fundacja jest zdania, że istotna poprawa skuteczności POP	Wymagane efekty ekologiczne rozpisane zostały na 4 etapy (do 2021, 2022-2023, 2024-2025, 2026-2027) zgodnie z okresami, w których zaostrzać się będą wymagania dotyczące urządzeń grzewczych zgodnie z podjętą uchwałą wprowadzającą ograniczenia w zakresie stosowanych urządzeń i paliw na terenie województwa śląskiego.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			mogłaby nastąpić, gdyby zostały do POP wprowadzone przedziały czasowe dla określenia skutku ekologicznego i rzeczowego określonego działania, i żeby te przedziały były ujęte stosownie do charakteru danego działania, przyjmując jeden rok jako podstawową jednostkę czasową. Takie ujęcie wykonania działania naprawczego i osiągniętego skutku pozwoliłoby na bieżące monitorowanie postępów w realizacji konkretnego działania naprawczego i wprowadzanie odpowiednich korekt w działaniu organów i jednostek za to odpowiedzialnych.	
8	Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi	Z powyższych względów Fundacja sugeruje zawarcie w aktualizacji POP pełnej analizy i pełnego uzasadnienia działań mogących obniżyć stężenie benzo(a)pirenu oraz szczegółowe omówienie przyczyn, dla których nie zostały zatwierdzone konkretne działania mogące przynieść poprawę jakości powietrza, w tym zakresie.	Fundacja uważa za konieczne wskazać, że jej zdaniem niewłaściwą praktyką jest wskazywanie w programie ochrony powietrza, że nie zostaną przyjęte środki ograniczające stężenie benzo(a)pirenu ze względu na nadmierne koszty ekonomiczne lub społeczne takich środków, bez jednoczesnego wskazania, jakiego rodzaju środki były brane pod uwagę podczas opracowywania programu, oraz bez szczegółowej analizy kosztów takich środków. Przepis § 3 pkt 4 Rozporządzenia nie może być rozumiany w ten sposób, by dawać organowi możliwość całkowitego pominięcia środków, bez dokonania odpowiedniej ich analizy, zaprezentowanej w treści programu ochrony powietrza.	W POP zostanie rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.
9	Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi	Pozwolenia zintegrowane i działania kompensacyjne: Województwo Śląskie powinno zapewnić, by w POP wzięto pod uwagę to, że: zgoda na nowe inwestycje, które mogą spowodować emisje do środowiska, w tym w szczególności do powietrza, powinna być wydawana wyłącznie po zapewnieniu odpowiednich działań kompensacyjnych	W tym kontekście należy mieć na uwadze art. 15 ust. 4 dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (wersja przekształcona) (Dz. U. UE. L. z 2010 r. Nr 334, str. 17 z późn. zm.), zgodnie z którym właściwe organy zapewniają w każdym przypadku przy udzielaniu odstępstw od konkluzji BAT, aby nie spowodowano znaczącego zanieczyszczenia oraz, aby osiągnięto wysoki poziom ochrony środowiska jako całości. Zapewnienie tego, zdaniem Fundacji, nie jest możliwe, w sytuacji, gdy już w chwili udzielania pozwolenia zintegrowanego albo jego modyfikacji przez złagodzenie wymogów (udzielenie odstępstwa) w danej strefie przekroczone są dopuszczalne lub docelowe poziomy substancji w powietrzu. Dlatego też Fundacja jest zdania, że POP powinien uwzględniać konieczność ograniczonego udzielania pozwoleń zintegrowanych oraz odstępstw od konkluzji BAT do czasu zapewnienia na obszarze województwa jakości powietrza, która odpowiadać będzie normom prawnie określonym.	Działania kompensacyjne przez zakłady prowadzone są zgodnie z ustawą POŚ, Program ochrony powietrza nie może narzucać dodatkowych działań w tym zakresie.
10	Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi	Pozwolenia zintegrowane i działania kompensacyjne: Województwo Śląskie powinno zapewnić, by w POP wzięto pod uwagę to, że: by ewentualne odstępstwa od stosowania najlepszych możliwych technik były udzielane wyjątkowo i przy zastosowaniu bardzo restrykcyjnych kryteriów odnoszących się do jakości powietrza w strefie oraz do wpływu danej inwestycji (odstępstwa) na osiągnięcie dopuszczalnych wartości substancji w	W tym kontekście należy mieć na uwadze art. 15 ust. 4 dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (wersja przekształcona) (Dz. U. UE. L. z 2010 r. Nr 334, str. 17 z późn. zm.), zgodnie z którym właściwe organy zapewniają w każdym przypadku przy udzielaniu odstępstw od konkluzji BAT, aby nie spowodowano znaczącego zanieczyszczenia oraz, aby osiągnięto wysoki poziom ochrony środowiska jako całości. Zapewnienie tego, zdaniem Fundacji, nie jest możliwe, w sytuacji, gdy już w chwili udzielania pozwolenia zintegrowanego albo jego modyfikacji przez złagodzenie wymogów (udzielenie odstępstwa) w danej strefie przekroczone są dopuszczalne lub docelowe poziomy substancji w powietrzu. Dlatego też Fundacja jest zdania, że POP powinien uwzględniać konieczność ograniczonego udzielania pozwoleń zintegrowanych oraz odstępstw od konkluzji BAT do czasu zapewnienia na obszarze województwa jakości powietrza, która odpowiadać będzie normom prawnie określonym.	Zasady udzielania pozwoleń zintegrowanych oraz pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza reguluje ustawa POŚ. Program ochrony powietrza nie może narzucać dodatkowych działań w tym zakresie.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
		powietrze w możliwie krótkim czasie, a w każdym razie nie później niż to określono w POP.		
11	Polska Izba Ekologii	Program jest bardzo obszerny, zawiera 405 stron, z czego większość zawiera zbyt szczegółowe dane, tabele i rysunki, stając się dokumentem nieczytelnym. Treść zasadnicza to ponad 300 stron. Zasadnym byłoby zawarcie zasadniczej jego treści - diagnoza stanu w odniesieniu do 2014 roku (cel: aktualizacja Programu z 2014 r.), rekomendacje działań (nawet w odniesieniu do poszczególnych wyodrębnionych obszarów woj. śląskiego), koszty i uzasadnienie zmieścić na około 100 stronach. Natomiast szczegółowe dane, tabele, rysunki, opis stosowanych modeli należałoby umieścić w odpowiednich załącznikach.		Taki układ dokumentu jest najbardziej czytelny przy wykonaniu i prezentacji tak wielu analiz i obliczeń. Nieczytelnym byłoby przedstawienie elementów Programu w załącznikach, które odnoszą się do opisywanych analiz. Pewne elementy wspólne, dotyczące całości województwa, przedstawiono łącznie, natomiast specyficzne dla stref (jak opis pomiarów czy harmonogram) przedstawiono w podziale na strefy. Ponadto zawartość i układ POP jest zgodny z rozporządzeniem MŚ z 11.09.2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych.
12	Polska Izba Ekologii	Brak odniesienia do poprzednich programów z 2010, 2011, 2013, zwłaszcza z 2014 roku jak również do sprawozdań z ich wykonania (zwierających doświadczeniu UM woj. śląskiego, gmin i WFOŚiGW w Katowicach) nie daje możliwości wyciągnięcia wniosków dotyczących, zarówno rekomendowanych w Programie działań, jak i korekt dotychczasowych działań.		W rozdziale 3.2. Podsumowanie realizacji Programów ochrony powietrza w województwie śląskim wraz z zestawieniem realizacji działań naprawczych przedstawiono informacje odnośnie efektów realizacji działań w poprzednich Programach z terenu województwa. Rozdział ten zostanie usunięty z Programu, ponieważ nie jest wymagany w POP.
13	Polska Izba Ekologii	W przypadku szacowania emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych dla poszczególnych wariantów, przyjęto inne wskaźniki emisji zanieczyszczeń w porównaniu do Programu z 2014 roku. W tej sytuacji konieczna jest ocena, jaka ilościowa była ta zmiana (tabela porównania wskaźników) i na ile ta zmiana wpłynęła na oszacowanie wielkości emisji powierzchniowej, tak istotnej dla prognozowania jej zmian w wyniku dotychczas stosowanych działań i rekomendowanych do podejmowania w następnych latach.		Nie tylko przyjęte inne wskaźniki w obu Programach, miały wpływ na zmianę ładunku emisji substancji, ale również przyjęta liczba źródeł emisji. Zmiana wskaźników emisji wynika z obecnej dostępności badań, jakich wyniki nie były możliwe do zaimplementowania w momencie opracowania Programu w 2014 roku. Nie ma potrzeby wprowadzania dodatkowych analiz wskaźników a tym samym chaosu na tym poziomie do dokumentu stanowiącego wytyczne i kierunki w celu osiągnięcia efektów ekologicznych. Ocena wskaźników została dokonana na etapie przystąpienia do budowy baz emisyjnych.

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
14	Polska Izba Ekologii	Reasumując, analiza treści opracowania nie potwierdza osiągnięcia w pełni założonego celu opracowania aktualizacji Programu.		Odpowiedź dostępna przy uwagach szczegółowych
15	Fundacja Frank Bold	należy uwzględnić działania naprawcze mające na celu ograniczenie emisji z sektora przemysłowego, w szczególności poprzez podkreślenie bezwzględnego obowiązku prowadzeni postępowań kompensacyjnych, o których mowa w art. 225 ustawy Prawo ochrony środowiska (dalej: POŚ), braku zgody na udzielanie odstępstw od granicznych wielkości emisyjnych, o których mowa w art. 204 ust. 2 POŚ w zakresie emisji substancji, których poziomy dopuszczalne lub docelowe są przekraczane na terenie województwa śląskiego oraz wprowadzenie obowiązku uwzględniania stanu powietrza oraz najlepszych dostępnych technik przy określaniu dopuszczalnych wielkości emisji w pozwoleniach zintegrowanych;	uzasadnienie w piśmie	Działania kompensacyjne przez zakłady prowadzone są zgodnie z uchwałą POŚ, Program ochrony powietrza nie może narzucać dodatkowych działań w tym zakresie.
16	Fundacja Frank Bold	należy wprowadzić cele ilościowe w zakresie działań naprawczych, polegających na ograniczaniu emisji powierzchniowej, a w szczególności cele dotyczące liczby niskosprawnych urządzeń grzewczych zlikwidowanych na terenie każdej gminy w konkretnych ramach czasowych, jak również minimalną liczbę lub częstotliwość kontroli nieruchomości pod kątem przestrzegania zakazu spalania odpadów i przestrzegania uchwały antysmogowej;	uzasadnienie w piśmie	Nie jest możliwe wskazanie liczby urządzeń grzewczych, które powinny być wyłączone z użytkowania ponieważ efekt ekologiczny tego rodzaju działań naprawczych liczony jest z powierzchni ogrzewanej, a nie sztuk kotłów, ponieważ ogrzewana indywidualnie może być szkoła o powierzchni 1000 m ² i jednym kotłem może być ogrzewane małe mieszkanie o powierzchni 30 m ² i wówczas zapotrzebowanie na ciepło jest skrajnie inne. Wymagany efekt ekologiczny został rozpisany na 4 etapy: do 2021, 2022-2023, 2024-2025, 2026-2027.
17	Fundacja Frank Bold	należy zmodyfikować plan działań krótkoterminowych (dalej: PDK) poprzez wprowadzenie działań krótkoterminowych mogących wydatnie wpłynąć na szybką poprawę jakości powietrza i skrócenie czasu trwania przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych.	uzasadnienie w piśmie	Głównym powodem występowania wysokich stężeń zanieczyszczeń w powietrzu są przede wszystkim niekorzystne dla rozprzestrzeniania warunki meteorologiczne oraz emisja z indywidualnych systemów grzewczych, emisja pochodząca z komunikacji samochodowej i napływ zanieczyszczeń spoza województwa. Uznając, że nie mamy wpływu na warunki meteorologiczne, w ramach PDK wprowadzane są takie działania, jakie są możliwe do zastosowania i zgodne z przepisami prawa.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
18	Fundacja Frank Bold	<p>Wprowadzenie całkowitego zakazu palenia w kominkach niebędących jedynym źródłem ogrzewania już na etapie I stopnia zagrożenia. Takie działanie wskazane jest wprost w Załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.</p> <p>Palenie w kominkach niebędących źródłem ogrzewania stanowi czynność wyłącznie rekreacyjną, co uzasadnia ograniczeni swobód obywatelskich w tym zakresie na rzecz ochrony ważniejszego dobra, jakim jest zdrowie i życie oraz stan środowiska naturalnego. Proponowane w projekcie aktualizacji Programu zapisy mówiące o „zaleceniu ograniczenia stosowania kominków” należy uznać za niewystarczające.</p>	uzasadnienie w piśmie	nie ma możliwości wprowadzenia zakazu stosowania kominków na I etapie ostrzegania, ponieważ zakaz ten musiałby być respektowany przez większość roku. I poziom jest jedynie informacyjny, bez działań krótkoterminowych. Zakaz stosowania kominków został wprowadzony w ramach III poziomu
19	Fundacja Frank Bold	<p>Podjęcie zdecydowanych działań w kierunku ograniczenia emisji z transportu, szczególnie w największych miastach województwa. Takie działania znajdują oparcie w art. 92 ust. 2 pkt 2 POŚ oraz w art. 24 dyrektywy 2008/50/WE. Wzmoczone kontrole pojazdów pod kątem emisji spalin powinny być przeprowadzane już po ogłoszeniu I stopnia zagrożenia. W przypadku ogłoszenia II lub III poziomu zagrożenia zasadny jest całkowity zakaz poruszania się pojazdami z silnikiem diesla na obszarach szczególnego narażenia, ze względu na wysoki poziom emisji pyłów oraz powszechną praktykę usuwania filtrów cząstek stałych w takich pojazdach. W przypadku ogłoszenia III stopnia zagrożenia należy rozważyć wprowadzenie całkowitego zakazu poruszania się samochodami, ew. określenie minimalnej liczby pasażerów w pojeździe. Rozwiązanie to ma charakter stosunkowo drastyczny, ale mając na uwadze konsekwencje zdrowotne zanieczyszczenia powietrza, jakie występuje w przypadku III stopnia zagrożenia, należy je uznać za</p>	uzasadnienie w piśmie	W PDK zostało wprowadzone działanie związane z ograniczeniem ruchu pojazdów przenosząc ruch na odcinki alternatywne. Wprowadzenie proponowanych restrykcyjnych działań (np. zakaz poruszania się samochodami) jest niemożliwe, ze względu na brak podstaw prawnych. Nad działania restrykcyjne warto przedkładać działania zachęcające – pozytywne. Przykładem taki działań jest wprowadzenie darmowej komunikacji publicznej w dniach, kiedy stężenia przekraczają poziom alarmowy.

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
		konieczne, w celu możliwie najszybszego ograniczenia stężenia zanieczyszczeń w powietrzu.		
20	Fundacja Frank Bold	Rozważenie wprowadzenia całkowitego zakazu stosowania paliw stałych w celach grzewczych w przypadku ogłoszenia III stopnia zagrożenia. Przenośne, elektryczne urządzenia grzewcze są obecnie szeroko dostępne, ich cena jest niewielka i mogą być użytkowane powszechnie, ze względu na pełną elektryfikację zabudowy mieszkalnej. Mając na uwadze poważne zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi, jakie wiąże się z przekroczeniem stanu alarmowego, konieczne jest podejmowanie w takim przypadku zdecydowanych i daleko idących kroków, które pozwolą najszybciej jak to możliwe doprowadzić do znaczącej poprawy jakości powietrza. Możliwość wdrożenia środków dotyczących ogrzewania domowego wynika wprost z art. 24 ust. 2 dyrektywy 2000/8/50/WE, zaś milczące w tym zakresie przepisy prawa krajowego należy interpretować w sposób zgodny z brzmieniem prawa unijnego (zgodnie z zasadą prounijnej wykładni prawa krajowego). Należy przy tym mieć na uwadze, że taki zakaz obowiązywałby krótkotrwale, zatem nie wiązałby się ze szczególnym narażeniem finansowym. Doświadczenia z pierwszych miesięcy 2017 r. pokazują, że jedynie bardzo daleko posunięte działania naprawcze umożliwią powstrzymanie fali smogu w sytuacji niekorzystnych uwarunkowań atmosferycznych.	uzasadnienie w piśmie	Całkowity zakaz stosowania paliw stałych może być wprowadzony tylko stosując art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska. Plan działań krótkoterminowych nie wprowadzi takich działań w ramach III poziomu.
21	Stowarzyszenie Sprawiedliwość i Prawda; Stowarzyszenie Nasz Wspólny Śląski Dom	Przypominamy, że Stowarzyszenia : Nasz Wspólny Śląski Dom oraz Sprawiedliwość i Prawda , nie korzystając z jakichkolwiek źródeł finansowania z zewnątrz , opracowało kilka dokumentów na temat możliwości obniżki smogu i jego skutków. Opracowania te wysłane do adresatów	uzasadnienie w piśmie	nie dotyczy POP

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
		<p>według właściwości, znajdują się na stronie internetowej www.nwsd.pl. Wśród tych opracowań , których fragmenty oraz adresatów głównych przypominamy poniżej, znajdują się między innymi : 1. „Petycja dotycząca efektywnego zwalczania niskiej emisji zanieczyszczeń „ do Ministerstwa Środowiska oraz Narodowego Funduszy Ochrony Środowiska z sierpnia 2016 roku. 2. „Zwalczanie smogu i jego skutków oraz udzielanie dotacji na ekoinwestycje” , do Prezydenta i Rady Miasta Rybnika z 15 listopada 2016 roku. Wskazano, że należy doraźnie preferować dotowanie zakupów środków chemicznych , które dodawane do paliwa / węgiel, drewno/ zdecydowanie poprawiają skład spalin oraz zmniejszają jego zużycie. Wystarczy dotacja na zakup mieszanki chemicznej do 120 zł/ rok dla jednego pieca .</p>		
22	Stowarzyszenie Sprawiedliwość i Prawda; Stowarzyszenie Nasz Wspólny Śląski Dom	Za najważniejsze kierunki działania uważamy: 1. szeroką i nasiloną edukację społeczeństwa w zakresie optymalnego /czystego/ spalania węgla, gdzie tkwią największe i najtańsze możliwości ograniczenia smogu - teoretycznie o około 30 procent,	uzasadnienie w piśmie	Działanie związane z edukacją, jako obowiązkowe zadanie dla każdej z gmin województwa śląskiego wskazane jest w harmonogramie rzeczowo-finansowym Programu. W POP wskazuje się jedynie kierunki działań naprawczych, w gestii gmin jest sposób realizacji tego zadania.
23	Stowarzyszenie Sprawiedliwość i Prawda; Stowarzyszenie Nasz Wspólny Śląski Dom	2. wyrobienie wśród palaczy przekonania, że wymiana pieców na lepsze o wyższej klasie, powoduje wzrost efektywności spalania, która w okresie jego użytkowania pozwala zaoszczędzić na paliwie środki finansowe w wysokości rekompensującej w pełni wyższą cenę zakupu,	uzasadnienie w piśmie	Dlatego właśnie na terenie województwa wprowadzono ograniczenia związane ze stosowaniem urządzeń grzewczych. Efektywność spalania jest również elementem prowadzonych kampanii edukacyjnych i informacyjnych.
24	Stowarzyszenie Sprawiedliwość i Prawda; Stowarzyszenie Nasz Wspólny Śląski Dom	3. finansowe wsparcie mniej zamożnych właścicieli domów, którzy nie są w stanie ponieść ciężarów związanych zarówno z wymianą pieca jak i wymuszoną koniecznością przejścia na lepsze, droższe paliwo,	uzasadnienie w piśmie	Finansowe wsparcie realizowane jest przez gminy w formie stworzonych systemów zachęt do wymiany urządzeń. Warunki programów pomocowych zmieniają się w czasie i często zależne są od rozdysonowanych środków ze szczebla krajowego i są ograniczone, dlatego najlepiej korzystać jak najszybciej z dostępnych programów. Wsparcie finansowe na paliwa do eksploatacji

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
				urządzeń możliwe do pobrania jest z MOPS.
25	Stowarzyszenie Sprawiedliwość i Prawda; Stowarzyszenie Nasz Wspólny Śląski Dom	4. wypracowanie mądrych przepisów prawnych w zakresie zwalczania smogu , ściśle dostosowanych do przeciętnych i niższych możliwości finansowych obywateli ,	uzasadnienie w piśmie	nie dotyczy POP
26	Stowarzyszenie Sprawiedliwość i Prawda; Stowarzyszenie Nasz Wspólny Śląski Dom	5. dotacje związane z proekologicznymi działaniami muszą dawać maksimum efektów w aspekcie obniżenia zanieczyszczenia powietrza.	uzasadnienie w piśmie	Dokładnie tak wskazuje lista priorytetów zadania "ZSO" harmonogramu rzeczowo-finansowego Programu.
27	Stowarzyszenie Sprawiedliwość i Prawda; Stowarzyszenie Nasz Wspólny Śląski Dom	6. preferowanie przewozów kolejowych zarówno pasażerskich jak i towarowych, jako najbardziej ekologicznego środka transportu - „kolej na oddychanie”	uzasadnienie w piśmie	Kierunek jest zgodny z zadaniem "ZK" (jeden z elementów zadania to tworzenie zintegrowanego transportu publicznego na terenie powiatów oraz modernizacja infrastruktury komunikacji publicznej) harmonogramu rzeczowo-finansowego Programu.
28	Stowarzyszenie Sprawiedliwość i Prawda; Stowarzyszenie Nasz Wspólny Śląski Dom	7. dotacji nie mogą być pozbawione osoby, które ze względów finansowych / niskie dochody połączone z wysokim wzrostem kosztów ogrzewania z tytułu ewentualnego zaprzestania opalania węglem / nie podłączą się do sieci ciepłowniczej lub nie przejdą na ogrzewanie gazem. Oznacza to, że należy dotować wymianę kotłów na węgiel klasy piątej, nawet w przypadku bliskości sieci gazowej lub ciepłowniczej.	uzasadnienie w piśmie	Wsparcie finansowe na ogrzewanie lokali możliwe do pobrania jest z MOPS. Wskazane w Programie priorytety dla działań ograniczających emisję z indywidualnych systemów grzewczych wskazują, jakie rodzaje działań powinny mieć pierwszeństwo. Natomiast nie zamykają drogi dla innych rozwiązań, jeżeli one również znacząco ograniczają emisję zanieczyszczeń do powietrza. Polityka dotacji celowych kształtowana jest przez odpowiednie instytucje (np. WFOŚiGW) lub przez gminy. Program natomiast wskazuje kierunki działań i wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny w postaci obniżenia wielkości emisji, który ma doprowadzić do dotrzymania poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu.
29	Stowarzyszenie Sprawiedliwość i Prawda; Stowarzyszenie Nasz Wspólny Śląski Dom	W niniejszym piśmie wskazano jedynie na niektóre dokumenty opracowane w związku z działaniami na rzecz ograniczenia zanieczyszczenia powietrza. Powyżej przypomniano tylko wybrane wnioski, których realizacja pomoże zwalczać smog. Gorąco zachęcamy do zapoznania się z wszystkimi opracowaniami i wnioskami w tym zakresie, znajdującymi się na stronie	uzasadnienie w piśmie	Uwaga nie dotyczy Programu. Odpowiedzi na wszystkie uwagi otrzymane w procesie konsultacji dostępne będą w formie zestawienia na Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
		<p>www.nwsd.pl . Wprowadzenia wniosków tam zawartych do opracowywanego „Projektu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” uważamy za celowe i konieczne. W związku z powszechną praktyką braku poszanowania i przemilczania inicjatyw obywatelskich prosimy o pisemną odpowiedź.</p>		
30	Stowarzyszenie Rybnicki Alarm Smogowy	<p>Problem osiągnięcia prawnie dopuszczalnych stężeń substancji w powietrzu w możliwie najkrótszym czasie Podstawowa, obligatoryjna treść każdego programu ochrony powietrza określona została w art. 91 ust. 9a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm., dalej: „POŚ”) oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. poz. 1028, dalej: „Rozporządzenie”). Stosownie do art. 91 ust. 9a POŚ, projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza powinien uwzględniać: a: przeprowadzone przez zarząd województwa analizy udziału w przekroczeniach poziomów substancji w powietrzu poszczególnych grup źródeł emisji tych substancji, oraz b: określać odpowiednie działania naprawcze w przypadku przekroczenia obowiązujących poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych substancji. Program ochrony powietrza, który nie uwzględnia elementów wskazanych w pkt 1 i 2 powyżej jest programem prawnie wadliwym w stopniu istotnym - to samo dotyczy aktualizacji programu ochrony powietrza. Jest oczywiste, że użycie słowa „odpowiednie” w odniesieniu do działań naprawczych zawartych w programie ochrony powietrza pozostawia organowi (tj. zarządowi i sejmikowi województwa) pewną swobodę w</p>	<p>Jasno zatem widać, że o ile POŚ - tak jak Dyrektywa CAFE - wymaga odpowiednich działań, o tyle nie wymaga ono - w przeciwieństwie do Dyrektywy CAFE - by działania te powodowały, że okres przekroczeń normatywnych poziomów substancji w powietrzu był jak najkrótszy. Zachodząca tu niespójność należy usunąć, stosując pro-unijną wykładnię przepisów dotyczących programów ochrony powietrza, z uwzględnieniem również przepisów krajowych dotyczących zachowania jakości powietrza w Polsce, ujętych w Tytule II Dziale II POŚ. Działania podjęte na podstawie programów ochrony powietrza opracowanych w oparciu o przepisy POŚ bez uwzględnienia pełnej treści art. 23 Dyrektywy CAFE nie dają szansy na poprawę jakości powietrza w najkrótszym możliwym terminie, co powoduje niezgodność tych programów z przepisami prawa unijnego i polskiego. Konsekwencją powyższego jest to, że program ochrony powietrza, który nie zawiera środków pozwalających na osiągnięcie zgodnych z prawem wartości w najkrótszym możliwym terminie jest niezgodny z prawem unijnym. Jako minimum, program ochrony powietrza powinien wskazywać, dlaczego termin w nim określony jest najkrótszym możliwym terminem na osiągnięcie zgodnej z przepisami jakości powietrza.</p>	<p>Ad. a) przytoczone analizy zostały przeprowadzone na etapie identyfikacji źródła problemu powstawania przekroczeń oraz obliczenia koniecznej wartości redukcji emisji z poszczególnych rodzajów źródeł aby osiągnąć stan jakości powietrza wymagany przepisami prawa b) W Programie wskazano niezbędne do wykonania działania naprawcze w celu osiągnięcia poziomów dopuszczalnych. Przekroczenia wartości dopuszczalnej od 2020 roku dla pyłu PM_{2,5} w wynikach modelowania odnotowano jedynie w nielicznych punktach i są to przekroczenia niewielkie (nieznacznie przekraczające 20 µg/m³). Często usytuowane są na drogach lub na terenach przemysłowych. Ponadto po interpolacji wyników w punktach siatki do izolinii stężeń nie dają one obrazu obszaru przekroczeń. Uwzględniając dopuszczalną niedokładność modelowania, które jest jedynie przybliżeniem rzeczywistości uznano, że nie należy proponować bardziej restrykcyjnych działań aby teoretycznie doprowadzić do stężeń pyłu PM_{2,5} poniżej 20 µg/m³. Należy pamiętać, że wynik obliczeń modelowych, czyli wysokość stężenia w danym punkcie to wypadkowa czynników meteorologicznych, emisyjnych oraz istniejącego tła zanieczyszczeń dla roku bazowego.</p>

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
		określaniu rodzaju działań, które mają zostać osiągnięte. Należy jednak mieć na uwadze to, że mamy tu do czynienia ze swobodą, a nie dowolnością. Ramy działań właściwego organu są w tym przypadku ograniczone innymi przepisami wskazującymi na cel programu ochrony powietrza i sposób jego osiągnięcia. Chodzi tu przede wszystkim o przepisy dyrektywy CAFE, która w art. 23 ust. 1 akapit 2 stanowi, że w przypadku przekroczenia wartości dopuszczalnych, których termin wejścia w życie wygaś, plany ochrony jakości powietrza określają odpowiednie działania, tak aby okres, w którym nie są one dotrzymane, był jak najkrótszy.		
31	Stowarzyszenie Rybnicki Alarm Smogowy	Sugerujemy zatem, by POP zawierał analizę (albo podsumowanie analizy) tego, dlaczego termin w nim określony jest, zdaniem organów samorządu województwa śląskiego, najkrótszym możliwym terminem do osiągnięcia celów w nim określonych. Jest to istotne w szczególności w sytuacji, gdy na stronie 161 i 162 POP (w części zatytułowanej „Przewidywany poziom substancji w powietrzu w strefach w roku prognozy 2027”) dla każdej ze stref znajdujących się w województwie śląskim stwierdzone zostało, że wystąpią przekroczenia wartości docelowej benzo(a)pirenu, a dodatkowo w aglomeracji górnośląskiej i w strefie śląskiej nie uda się dotrzymać dopuszczalnego poziomu stężeń pyłu PM _{2,5} . O tym, że rok 2027 nie jest terminem możliwie najkrótszym, świadczy analiza wariantów wprowadzenia ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji spalania paliw stałych (pkt 3.7.3 POP), z której wynika, że lepsze efekty ekologiczne zostałyby osiągnięte przy wprowadzenia rozwiązań bardziej radykalnych, które zostały uznane za zbyt radykalne dla województwa śląskiego	Stosownie do art. 91 ust. 9a POŚ, projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza powinien uwzględniać: a. przeprowadzone przez zarząd województwa analizy udziału w przekroczeniach poziomów substancji w powietrzu poszczególnych grup źródeł emisji tych substancji, oraz b. określać odpowiednie działania naprawcze w przypadku przekroczenia obowiązujących poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych substancji. Program ochrony powietrza, który nie uwzględnia elementów wskazanych w pkt 1 i 2 powyżej jest programem prawnie wadliwym w stopniu istotnym - to samo dotyczy aktualizacji programu ochrony powietrza. Jest oczywiste, że użycie słowa „odpowiednie” w odniesieniu do działań naprawczych zawartych w programie ochrony powietrza pozostawia organowi (tj. zarządowi i sejmikowi województwa) pewną swobodę w określaniu rodzaju działań, które mają zostać osiągnięte. Należy jednak mieć na uwadze to, że mamy tu do czynienia ze swobodą, a nie dowolnością. Ramy działań właściwego organu są w tym przypadku ograniczone innymi przepisami wskazującymi na cel programu ochrony powietrza i sposób jego osiągnięcia. Chodzi tu przede wszystkim o przepisy dyrektywy CAFE, która w art. 23 ust. 1 akapit 2 stanowi, że w przypadku przekroczenia wartości dopuszczalnych, których termin wejścia w życie wygaś, plany ochrony jakości powietrza określają odpowiednie działania, tak aby okres, w którym nie są one dotrzymane, był jak najkrótszy.	Ad. a) przytoczone analizy zostały przeprowadzone na etapie identyfikacji źródła problemu powstawania przekroczeń oraz obliczenia koniecznej wartości redukcji emisji z poszczególnych rodzajów źródeł aby osiągnąć stan jakości powietrza wymagany przepisami prawa b) W Programie wskazano niezbędne do wykonania działania naprawcze w celu osiągnięcia poziomów dopuszczalnych. Przekroczenia wartości dopuszczalnej od 2020 roku dla pyłu PM _{2,5} w wynikach modelowania odnotowano jedynie w nielicznych punktach i są to przekroczenia niewielkie (nieznacznie przekraczające 20 µg/m ³). Często usytuowane są na drogach lub na terenach przemysłowych. Ponadto po interpolacji wyników w punktach siatki do izolinii stężeń nie dają one obrazu obszaru przekroczeń. Uwzględniając dopuszczalną niedokładność modelowania, które jest jedynie przybliżeniem rzeczywistości uznano, że nie należy proponować bardziej restrykcyjnych działań aby teoretycznie doprowadzić do stężeń pyłu PM _{2,5} poniżej 20 µg/m ³ . Należy pamiętać, że wynik obliczeń modelowych, czyli wysokość stężenia w danym punkcie to wypadkowa czynników meteorologicznych, emisyjnych oraz istniejącego tła zanieczyszczeń dla roku bazowego. Warianty wprowadzenia ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji spalania paliw stałych wydzielono do osobnego dokumentu. We wstępie POP napisano, że takie

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
		(bez głębszego wyjaśnienia podstaw takiej oceny), a które wcześniej zostały zastosowane np. w Krakowie (zakaz stosowania paliw stałych).	<p>Jasno zatem widać, że o ile POŚ - tak jak Dyrektywa CAFE - wymaga odpowiednich działań, o tyle nie wymaga ono - w przeciwieństwie do Dyrektywy CAFE - by działania te powodowały, że okres przekroczeń normatywnych poziomów substancji w powietrzu był jak najkrótszy. Zachodzącą tu niespójność należy usunąć, stosując pro-unijną wykładnię przepisów dotyczących programów ochrony powietrza, z uwzględnieniem również przepisów krajowych dotyczących zachowania jakości powietrza w Polsce, ujętych w Tytule II Dziale II POŚ.</p> <p>Działania podjęte na podstawie programów ochrony powietrza opracowanych w oparciu o przepisy POŚ bez uwzględnienia pełnej treści art. 23 Dyrektywy CAFE nie dają szansy na poprawę jakości powietrza w najkrótszym możliwym terminie, co powoduje niezgodność tych programów z przepisami prawa unijnego i polskiego.</p> <p>Konsekwencją powyższego jest to, że program ochrony powietrza, który nie zawiera środków pozwalających na osiągnięcie zgodnych z prawem wartości w najkrótszym możliwym terminie jest niezgodny z prawem unijnym. Jako minimum, program ochrony powietrza powinien wskazywać dlaczego termin w nim określony jest najkrótszym możliwym terminem na osiągnięcie zgodnej z przepisami jakości powietrza.</p>	teoretyczne warianty zostały przygotowane i są dostępne na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.
32	Stowarzyszenie Rybnicki Alarm Smogowy	W POP właściwie nie ma analizy ekonomicznej, pozwalającej na stwierdzenie, że koszty wprowadzenia zakazu podobnego do tego dotyczącego Krakowa są niewspółmierne do oczekiwanych efektów, w szczególności w sytuacji, gdy tylko takie rozwiązanie pozwoli na zbliżenie się do 2027 r. do poziomu docelowego benzo(a)pirenu. W POP w ogóle nie ma żadnego dowodu na poparcie tezy, że rozwiązanie, o którym tu mowa, nie ma (w 2017 r.) albo nie zyska (w okresie obowiązywania POP) poparcia społecznego - jeżeli takie analizy lub dowody istnieją, to Fundacja prosi o ich udostępnienie społeczeństwu.		W POP zostanie rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.
33	Stowarzyszenie Rybnicki Alarm Smogowy	Fundacja jest zdania, że jeśli Zarząd i Sejmik Województwa Śląskiego nie są gotowe wprowadzić stanowczej uchwały		Uwaga nie dotyczy bezpośrednio POP, natomiast zgodnie z listą priorytetów wskazanych w harmonogramie POP możliwe jest prowadzenie działań w taki sposób, aby

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
		<p>antysmogowej dla całego województwa, to powinny być otwarte na wprowadzenie przynajmniej dla niektórych obszarów województwa (np. największych jego miast) uchwały na wzór uchwały antysmogowej dla Krakowa. Z całą pewnością za to powinna zostać wprowadzona taka uchwała dla obszarów uzdrowiskowych znajdujących się w granicach Województwa Śląskiego - byłoby to z korzyścią zarówno dla zdrowia osób odwiedzających te obszary, jak i dla samych tych obszarów (przez podkreślenie ich walorów klimatycznych i zwiększenie ich renomy).</p>		<p>ograniczyć spalanie paliw stałych.</p>
34	Stowarzyszenie Rybnicki Alarm Smogowy	<p>W tym kontekście, Fundacja uważa za niewystarczające także stwierdzenie, że zadanie polegające na redukcji emisji powierzchniowej do poziomu dotrzymania stężeń docelowych bezno(a)pirenu nie zostało wyznaczone do realizacji ze względu na niewspółmierne koszty - to stwierdzenie nie zostało poparte adekwatnymi argumentami i nie ma możliwości jego weryfikacji na podstawie treści POP.</p>		<p>W POP zostanie rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.</p>
35	Stowarzyszenie Rybnicki Alarm Smogowy	<p>Z najkrótszym możliwym terminem i sposobem osiągnięcia celów w tym terminie wiąże się wykazanie, że działania określone w programie ochrony powietrza są adekwatne do osiągnięcia celu takiego programu, a także prawidłowe uzasadnienie takich działań.</p> <p>W tym kontekście budzi uzasadnione wątpliwości praktyka, wedle której działania, których nie zdecydowano się podjąć, albo nie są w ogóle omawiane w programie ochrony powietrza, albo są omawiane w nim w sposób szczątkowy, ograniczając się właściwie do stwierdzenia, że dane działanie z jakiejś przyczyny nie będzie przydatne dla osiągnięcia celu programu.</p> <p>Wskazać należy, że prawidłowe ujęcie działań naprawczych - również tych branż</p>		<p>W POP zostanie rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.</p>

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
		<p>pod uwagę, ale ostatecznie odrzuconych przy opracowywaniu programu ochrony powietrza - powinno zawierać w sobie szczegółowe omówienie tych działań, tak jakby one miały zostać włączone do programu ochrony powietrza, oraz powodów, dla których ostatecznie nie zostały do niego włączone. Innymi słowy działanie, które było rozważane, ale nie zostało uwzględnione w programie ochrony powietrza, powinno zostać w tym programie ujęte tak, jak każde inne działanie, tj. powinno zawierać opis działania oraz jego przewidywane skutki zarówno rzeczowe, jak i ekologiczne.</p> <p>Wobec powyższego Fundacja sugeruje, by aktualizacja POP zawierała pełny opis i analizę wszystkich środków branych pod uwagę przy opracowaniu POP, niezależnie od tego, czy ostatecznie będą one na jego podstawie realizowane, jak również uzasadnienie przyczyn, dla których określone działania nie zostały w POP ujęte.</p>		
36	Stowarzyszenie Rybnicki Alarm Smogowy	<p>Nawiązując do opisu działań naprawczych ostatecznie nieuwzględnionych w programie ochrony powietrza, trzeba odnieść się również do opisu działań w nim ujętych i przeznaczonych do realizacji.</p>	<p>Zdaniem Fundacji, sposób ujmowania takich działań w obecnie obowiązujących programach ochrony powietrza jest zbyt mało szczegółowy i przez to niezwykle trudno jest monitorować realizację działań, co z kolei skutkuje brakiem pełnej realizacji działań, niezadawalającą poprawą jakości powietrza oraz koniecznością „wiecznej” aktualizacji programów ochrony powietrza.</p> <p>Fundacja jest zdania, że istotna poprawa skuteczności POP mogłaby nastąpić, gdyby zostały do POP wprowadzone przedziały czasowe dla określenia skutku ekologicznego i rzeczowego określonego działania, i żeby te przedziały były ujęte stosownie do charakteru danego działania, przyjmując jeden rok jako podstawową jednostkę czasową. Takie ujęcie wykonania działania naprawczego i osiągniętego skutku pozwoliłoby na bieżące monitorowanie postępów w realizacji konkretnego działania naprawczego i wprowadzanie odpowiednich korekt w działaniu organów i jednostek za to odpowiedzialnych.</p>	<p>Wymagane efekty ekologiczne rozpisane zostały na 4 etapy (do 2021, 2022-2023, 2024-2025, 2026-2027) zgodnie z okresami, w których zastrzacz się będą wymagania dotyczące urządzeń grzewczych zgodnie z podjętą uchwałą wprowadzającą ograniczenia w zakresie stosowanych urządzeń i paliw na terenie województwa śląskiego.</p>

Ip.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
37	Stowarzyszenie Rybnicki Alarm Smogowy	Z powyższych względów Fundacja sugeruje zawarcie w aktualizacji POP pełnej analizy i pełnego uzasadnienia działań mogących obniżyć stężenie benzo(a)pirenu oraz szczegółowe omówienie przyczyn, dla których nie zostały zatwierdzone konkretne działania mogące przynieść poprawę jakości powietrza, w tym zakresie.	Fundacja uważa za konieczne wskazać, że jej zdaniem niewłaściwą praktyką jest wskazywanie w programie ochrony powietrza, że nie zostaną przyjęte środki ograniczające stężenie benzo(a)pirenu ze względu na nadmierne koszty ekonomiczne lub społeczne takich środków, bez jednoczesnego wskazania, jakiego rodzaju środki były brane pod uwagę podczas opracowywania programu, oraz bez szczegółowej analizy kosztów takich środków. Przepis § 3 pkt 4 Rozporządzenia nie może być rozumiany w ten sposób, by dawać organowi możliwość całkowitego pominięcia środków, bez dokonania odpowiedniej ich analizy, zaprezentowanej w treści programu ochrony powietrza.	W POP zostanie rozbudowane wyjaśnienie dotyczące działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do realizacji.
38	Stowarzyszenie Rybnicki Alarm Smogowy	Pozwolenia zintegrowane i działania kompensacyjne: Województwo Śląskie powinno zapewnić, by w POP wzięto pod uwagę to, że: zgoda na nowe inwestycje, które mogą spowodować emisje do środowiska, w tym w szczególności do powietrza, powinna być wydawana wyłącznie po zapewnieniu odpowiednich działań kompensacyjnych	W tym kontekście należy mieć na uwadze art. 15 ust. 4 dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (wersja przekształcona) (Dz. U. UE. L. z 2010 r. Nr 334, str. 17 z późn. zm.), zgodnie z którym właściwe organy zapewniają w każdym przypadku przy udzielaniu odstępstw od konkluzji BAT, aby nie spowodowano znaczącego zanieczyszczenia oraz, aby osiągnięto wysoki poziom ochrony środowiska jako całości. Zapewnienie tego, zdaniem Fundacji, nie jest możliwe, w sytuacji, gdy już w chwili udzielania pozwolenia zintegrowanego albo jego modyfikacji przez złagodzenie wymogów (udzielenie odstępstwa) w danej strefie przekroczone są dopuszczalne lub docelowego poziomu substancji w powietrzu. Dlatego też Fundacja jest zdania, że POP powinien uwzględniać konieczność ograniczonego udzielania pozwoleń zintegrowanych oraz odstępstw od konkluzji BAT do czasu zapewnienia na obszarze województwa jakości powietrza, która odpowiadać będzie normom prawnie określonym.	Działania kompensacyjne przez zakłady prowadzone są zgodnie z uchwałą POŚ, Program ochrony powietrza nie może narzucać dodatkowych działań w tym zakresie.
39	JSW KOKS S.A.	Proponujemy, aby w katalogu działań promocyjno-edukacyjnych zawartych w pkt 1.6.1.2 Działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjne i szkoleniowe – SIWS_EE dodać zapis w brzmieniu: „promowanie wiedzy na temat ekologicznych, a także niskoemisyjnych paliw stałych (w tym koksu opałowego) oraz właściwych technik ogrzewania”	Koks opałowy jest produktem uzyskiwanym w procesie pirolizy węgla kamiennego. Jako paliwo ekonomiczne i ekologiczne może stanowić istotne narzędzie dla poprawy jakości powietrza w województwie śląskim, co czyni go konkurencyjnym i nadal przyszłościowym nośnikiem energii. Koks opałowy jest paliwem ogólnodostępnym na rynku krajowym, gwarantującym brak wydzielania sadzy, dymu i toksycznych par smołowych trakcie procesu spalania w kotłach. Jest on praktycznie pozbawiony części lotnych (ok. 1%) i posiada wysoką wartość opałową (ok. 26 500 kJ/kg).	Program ochrony powietrza, jako akt prawa miejscowego musi mieć charakter ogólny. Dlatego nie można w harmonogramie rzeczowo-finansowym umieszczać wskazanie do promowania w ramach edukacji ekologicznej konkretnego produktu. Proponujemy w opisie działania o kodzie SIWS_EE (rozdział 1.6.1.2) umieścić zapis, że działania edukacyjne powinny obejmować również: „promowanie wiedzy na temat niskoemisyjnych paliw stałych oraz prawidłowej eksploatacji instalacji do spalania

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			<p>Badanie emisyjności koksu opałowego potwierdza znaczne ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza – szczególnie w zakresie pyłu całkowitego i benzo(a)pirenu – w porównaniu do paliw konkurencyjnych. Rozwiązaniem niemalże idealnym jest połączenie spalania niskoemisyjnego koksu opałowego w urządzeniu grzewczym klasy 5 z Ecodesignem.</p>	<p>paliw stałych”.</p>

Załącznik nr 3.

Odniesienie do uwag i wniosków wniesionych na etapie opiniowania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów oraz starostów powiatów województwa śląskiego do projektu uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
1	Gmina Gorzyce	Tabela 90 str. 193, Tabela 94 str. 201, Tabela 159 str.345	W związku z trwającymi w chwili obecnej konsultacjami i opiniowaniem „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego...” zwracam się zapytaniem, w jaki sposób zostały wyliczone wartości przedstawione w tabelach dla gminy Gorzyce. Moim zdaniem wartości przedstawione w tabelach są dla Gminy Gorzyce bardzo wysokie porównując je z ilościami przedstawionymi dla gmin powiatu wodzisławskiego. Na terenie Gminy Gorzyce nie ma stacji pomiarowej, dlatego chciałabym dowiedzieć się, w jaki sposób dokonano wyliczeń. Proszę o odpowiedź gdyż ma to dla Gminy istotne znaczenie mając na uwadze, iż ma zaopiniować przedmiotowy program.	Nie można porównywać wielkości wymaganej redukcji emisji w poszczególnych gminach, ponieważ jest ona zależna od wielkości emisji bazowej (różnej dla każdej gminy) oraz od stopnia odpowiedzialności źródeł emisji powierzchniowej za wysokość stężeń na danym obszarze. W celu lepszej prezentacji dokumentacja POP zostanie uzupełniona o tabelę wskazującą wielkość emisji bazowej w roku 2015 oraz oczekiwanej w wyniku podjęcia działań naprawczych w roku prognozy 2027 (rozdział 3.7.2, po zmianach 3.6.2). Wymagany efekt ekologiczny, czyli wielkość obniżenia emisji rocznej poszczególnych zanieczyszczeń wyznaczono za pomocą modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń. Metodą kolejnych przybliżeń (obniżenie emisji rocznej) wyznaczono taką wielkość emisji, która nie będzie powodować występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych na terenie stref województwa śląskiego. Wyznaczając wymaganą wielkość redukcji skupiono się na tych grupach źródeł emisji z terenu województwa śląskiego, które w największym stopniu odpowiadają za występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń.
2	Gmina Łaziska Górne	Str. 145, tab. 83	W tabeli nr 83 Harmonogram rzeczowo finansowy działań naprawczych dla strefy śląskiej str. 145, jako wskaźnik monitorowania postępu realizacji zadań dla kodu działania SIŚI_ZSO autorzy projektu dokumentu zaproponowali powierzchnię lokali [m ²], w których dokonano zmiany sposobu ogrzewania z wyszczególnieniem, jakich zmian sposobu ogrzewania dokonano. Zdaniem tu. organu część z gmin województwa śląskiego nie jest w posiadaniu informacji dot. powierzchni poszczególnych lokali, w których dokonano modernizacji, często nawet właściciele poszczególnych lokali nie posiadają takiej wiedzy. Dlatego też zasadnym będzie wprowadzenie kolejnego wskaźnika: ilość kotłów lub piecy zlikwidowanych bądź zmodernizowanych w ramach działania. Dla przykładu w 2017r. w Gminie Łaziska Górne zmodernizowano 84 kotłownie na kwotę 457 121,34 zł, z czego 16 modernizacji polegało na całkowitej likwidacji kotłowni poprzez przyłączenie budynku mieszkalnego do sieci ciepłowniczej. Kolejne 79 wniosków oczekuje na realizację w 2018r. Gmina Łaziska Górne nie jest w	W narzędziu jak i harmonogramie będzie możliwość wpisania zarówno liczby kotłów jak i powierzchni lokalu, będzie można wybrać z listy rozwijanej jedną z dwóch jednostek liczba kotłów [szt.] lub powierzchnię lokali [m ²] i wówczas wpisać wartość liczbową. Program sam przeliczy sztuki kotłów na powierzchnię lokali.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			posiadaniu informacji dotyczącej powierzchni zmodernizowanych lokali mieszkalnych, dlatego w przypadku naszej Gminy dodanie kolejnego wskaźnika jest bardzo zasadne.	
3	Miasto Mikołów	str. 145 tab. 83	Wnoszę o dopisanie w tabeli nr 83 (str. 45 Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego) dodatkowego wskaźnika monitorowania postępu realizacji zadań tj. liczbę zlikwidowanych piecy/kotłów, jako alternatywy dla powierzchni lokali, w których dokonano zmiany sposobu ogrzewania.	W narzędziu będzie możliwość wpisania zarówno liczby kotłów jak i powierzchni lokalu, będzie można wybrać z listy rozwijanej jedną z dwóch jednostek liczba kotłów [szt.] lub powierzchnię lokali [m ²] i wówczas wpisać wartość liczbową. Program sam przeliczy sztuki kotłów na powierzchnię lokali.
4	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 121-125	1. Proszę, w celu podniesienia czytelności rysunków i opisów, o zwiększenie rozdzielczości i powiększenie map wyświetlanych na stronach 121-125 i odpowiednio w całym dokumencie w przypadku tego typu rysunków. Opisy są nieczytelne.	Wartości przedstawione na mapach nie są nieczytelne, wystarczy powiększyć skalę prezentacji stron w dokumencie. Mapy są czysto poglądowe i mają umożliwiać jedynie identyfikację, w których miejscach z danego źródła emisji udział w stężeniu jest największy.
5	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 133	2. Str. 133 – proszę o zmianę sformułowania dotyczącego likwidacji palenisk węglowych. Obecne brzmienie: -, W celu przyznania dofinansowania na montaż nowych urządzeń konieczne jest przedstawienie przez właściciela nieruchomości zaświadczenia o likwidacji starego źródła ogrzewania.” Proponuję po wyrazie „zaświadczenia” dodać „lub oświadczenia”. Wyjaśniam, że część palenisk, głównie piecowych, jest likwidowana przez inwestorów na własną rękę celem obniżenia kosztów modernizacji.	Zaświadczenie jest jedynie dokumentem wystawionym przez służby kominiarskie potwierdzającym brak funkcjonującego kotła niespełniającego określonych wymagań. Nie jest koniecznością przedstawienie dokumentu potwierdzającego skorzystanie z usługi likwidacji starego urządzenia.
6	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 133	3. W sformułowaniu ze strony 133 „wprowadzeniu stref płatnego parkowania na nowych obszarach lub prowadzenie polityki parkingowej zakładającej, że za parkowanie w centrach miast należy podnieść relatywnie większą kwotę za krótki postój w stosunku do postoju całonocnego,” proponuję zmianę na „... podnieść kwotę za całonocny postój w stosunku do postoju krótkiego”.	Działanie związane z podniesieniem opłat za krótki czas postoju jest znacznie bardziej efektywne bo wówczas zniechęca mieszkańców do korzystania z komunikacji indywidualnej na rzecz zbiorowej. Emisja powstała na skutek przyjazdu do centrum czy to na pół godziny czy na 8 godzin jest taka sama, a rotacja samochodów przy krótkich postojach znacznie większa.
7	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 152	4. Str. 152: proszę o uzupełnienie trzech barier prawnych, które negatywnie wpływają na wdrożenie działań naprawczych: - brak regulacji dotyczącej standardów emisji z urządzeń grzewczych na paliwa stałe w przedziale mocy 4kW – 1MW oraz ich monitorowania np. przez służby kominiarskie podobnie jak to jest w rozporządzeniu niemieckim pt. „Pierwsze rozporządzenie odnośnie realizacji federalnej ustawy dot. ochrony w zakresie emisji (Rozporządzenie dot. małych i średnich urządzeń paleniskowych – 1. BImSchV)”, - brak regulacji dotyczącej inwentaryzowania źródeł grzewczych na paliwa stałe na terenie gmin, - brak regulacji mówiącej o obowiązku podłączenia się do istniejącej sieci ciepłowniczej w przypadku możliwości technicznych i ekonomicznych. Obecna regulacja dotycząca wyłącznie sieci ciepłowniczych o wysokim poziomie kogeneracji jest nierealizowalna w istniejących średnich i małych	1. Brak takiej regulacji nie jest przeszkodą w województwie śląskim. Funkcjonuje uchwała wprowadzająca ograniczenia w stosowaniu urządzeń grzewczych. Urządzenia muszą spełniać określone w normach wymogi emisyjne, podobnie jak muszą je spełniać urządzenia zgodnie z niemieckim prawem. Jeśli chodzi o normy emisyjne, w Polskich realiach jest to niemożliwe do wprowadzenia. Co więcej wprowadzenie takiej regulacji zrodziłoby wiele nowych barier, głównie technicznych (np. nie jest możliwe dokonanie pomiaru emisji substancji pochodzących z ogrzewanych wieloma źródłami grzewczymi kamieniem jak również barierą byłoby wykonanie samego pomiaru ze względu na brak możliwości technicznych i niezgodność pomiaru z obowiązującymi normami do prowadzenia pomiarów emisji spalin). Na pewno barierą jest określenie norm emisyjnych dla kotłów o mocy maksymalnej 500 kW (zgodnie z tzw. uchwałą antysmogową) i powyżej 1 MW (POŚ), brak jest norm emisyjnych dla kotłów pośredniej mocy. Wówczas można zastosować jedynie zapisy uchwały odnośnie

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			ciepłowniach.	stosowanych paliw, urządzenia nie są normowane. 2. Za barierę prawną można uznać brak obowiązku zgłoszenia zmiany sposobu ogrzewania budynku lub wymiany źródła ciepła. Brak obowiązku inwentaryzacji w żaden sposób nie wpływa na wdrożenie działań naprawczych. Każda gmina, jeżeli uzna będzie to pomocne, może taką inwentaryzację przeprowadzić, sama określając stopień jej szczegółowości. 3. Nie ma konieczności uzupełniania barier o obowiązek podłączenia do sieci ciepłowniczej, ponieważ bardzo często spółki ciepłownicze nie są gotowe na podłączenie wszystkich odbiorców w mieście, którzy ogrzewają swoje lokale indywidualnie. Najskuteczniejszą metodą jest prowadzenie odpowiednich działań rynkowych, czyli sterowanie ceną ciepła sieciowego tak aby zachęcić mieszkańców do podłączenia do źródła zdalacznego. Zadanie i tak realizowane powinno być zgodne z listą priorytetów harmonogramu POP.
8	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 153	5. Str. 153 proszę poprawić następujące sformułowanie, które w obecnym brzmieniu jest niezrozumiałe: „Wzrost zużycia energii finalnej w przypadku: • tworzenia objazdów samochodów ciężarowych przyczynia się do wydłużenia tras transportu a zatem do wzrostu wykorzystania energii zachowanej w paliwie o 100% na odcinek wydłużonej trasy”	Zapis oznacza ograniczenie emisji jaka powstałaby w centrach miast gdyby nie zastosowano ograniczenia. Ograniczenie całkowicie eliminuje emisję z danego źródła więc redukcja jest 100%. Zapis może zostać doprecyzowany.
9	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 168	6. Str. 168: proszę, w przypadku Planu działań krótkoterminowych, o wskazanie w dokumencie podstaw prawnych obniżenia poziomu II ostrzegania z 200 µg/m ³ n do 150 µg/m ³ n .	Podstaw prawnych nie ma dla zaostrzenia progów ostrzegania, ale również nie ma przepisów stanowiących ile powinno być poziomów i dokładnie, z których wartości mają wynikać. Przy poziomie II ostrzegawczym zachowany został poziom informowania, czyli 200 µg/m ³ , przy którym to WIOŚ przekazuje informację o wystąpieniu stężenia do GIOŚ. Poziom II został zaostrzony w stosunku do wartości progów informowania, aby móc wcześniej podejmować działania ochronne dla społeczeństwa, a nie dopiero w momencie, kiedy już wystąpi w pomiarach tak wysoki poziom.
10	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 173	7. Str. 173 – niespójności przy przejściu z poziomu II do poziomu III ostrzegania. Przy wystąpieniu poziomu II informację dyrektorom placówek oświatowych przekazuje PCZK a w poziomie III informację miałby już przekazywać samorząd lokalny. Powodowałoby niepotrzebne zamieszanie – proszę o ujednoczenie jak dla poziomu II. Proszę w przypadku pozostałych działań również doprowadzić do ich ujednoczenia w różnych poziomach.	Przekazywanie informacji zostało ujednoczone na obu poziomach.
11	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 173	8. Str. 173 : proszę o poprawę brzmienia sformułowania: aktualne brzmienie: „W ramach przygotowania do wprowadzenia planu działań krótkoterminowych PCZK oraz samorządy lokalne mają obowiązek przygotować szczegółową listę adresową instytucji, które należy powiadomić o ogłoszeniu POZIOMU II i wdrożeniu działań. Lista musi być corocznie aktualizowana”	Listy są oddzielne, ponieważ każdy z poziomów, czyli PCZK ora gminy i miasta przygotowują swoją listę jednostek, które trzeba powiadomić. Oczywiście PCZK może współpracować z samorządem gminnym w celu stworzenia listy, natomiast muszą to być niezależne listy dla obu jednostek.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			proponowane brzmienie: „W ramach przygotowania do wprowadzenia planu działań krótkoterminowych PCZK wraz z samorządami lokalnymi mają obowiązek przygotować szczegółową listę adresową instytucji, które należy powiadomić o ogłoszeniu POZIOMU III i wdrożeniu działań. Lista musi być corocznie aktualizowana” W dotychczasowym brzmieniu byłyby to dwie listy adresowe a po zmianie jedna skonsultowana.	
12	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 166 - 174	9. Generalna uwaga do tabel dotyczących poziomów ostrzegania I, II i III ze stron 166 do 174: proponuję przerobić ich układ i połączyć z tabelą 88, np. aby wszystkie podmioty odpowiedzialne były wymienione w kolumnie 1, a poszczególne elementy poziomu były pogrupowane w kolejnych kolumnach, z przyporządkowaniem do odpowiednich podmiotów. Sądzę, że pozwoli to uporządkować tabele i bardziej czytelnie wskazywać przy każdym działaniu, jakie podmioty, w jakim zakresie i w jakim poziomie odpowiadają za kontrole, działania informacyjne, operacyjne itd. W obecnym układzie tabel wyczuwalny jest pewien chaos informacyjny wynikający z przyjętej struktury, który prowadzi m.in. do wyżej wymienionych niespójności.	Działania i podmioty odpowiedzialne zostały przypisane do każdego poziomu, a dodatkowo ujęte w jednej tabeli dotyczącej działań, dlatego też nie ma konieczności zmiany uzgodnionej wersji Planu pod kątem przeredagowania układu tabel.
13	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 176	10. Str. 176 - lokalne media nie mogą być traktowane, jako podmiot odpowiedzialny za realizację działania.	Uwzględniono.
14	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 177	11. Str. 177 – dyskusyjne jest przyjęte kryterium dla działania „Ilość przeprowadzonych kontroli w trakcie trwania alarmu powinna być o 50% większa, niż w okresie poza alarmami.” Proponuję przeformułowania do postaci „... powinna być wyższa, niż w okresie poza alarmami”. Trudno byłoby zweryfikować procentowe kryterium skoro w lecie, gdy nie ma alarmu nie prowadzi się kontroli spalania odpadów w instalacjach grzewczych.	Nie przez cały okres grzewczy wprowadzony jest poziom II czy III alarmu, dlatego też można tę ilość odnieść do okresu, kiedy nie ma ogłoszonego alarmu. Nie wskazanie procentowego kryterium skutkowało mogłoby ograniczeniem do wykonania 1-2 kontroli więcej w trakcie alarmów, co przy proponowanym zapisie dawałoby spełnienie realizacji działania.
15	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice	str. 178	12. Str. 178 – dla działania „Wprowadzenie darmowej komunikacji publicznej po uzgodnieniu zakresu z przewoźnikami” – proszę o przedstawienie liczbowej korelacji wprowadzenia takich działań z obniżeniem poziomu zanieczyszczeń na terenie, w którym występuje przekroczenie poziomów alarmowych. Jeśli taka korelacja nie występuje lub jej wartość jest marginalna, to proponuję usunąć takie działania jako nie przynoszące pożądanych efektów.	Działanie ma charakter motywująco do wykorzystania komunikacji miejskiej zamiast samochodu. Eksperyment z udziałem komunikacji i samochodów i ich wpływu został przeprowadzony w Krakowie w 2013 roku z okazji Tygodnia Zrównoważonego Transportu. Gdyby podróżujący samotnie autami krakowianie przesiadli się do jednego autobusu, z ulic zniknęłoby ponad 150 samochodów.
16	Zastępca Prezydenta Miasta	rozdział 3.7.3	13. Proszę w rozdziale 3.7.3 uzupełnić informację w jaki sposób dla wariantu 2, analizy tam zawartej, zostały określone emisje z miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń, które będą funkcjonować po roku 2023. Proszę	Warianty ograniczenia w stosowaniu urządzeń grzewczych i paliw zostały przygotowane dodatkowo, jako materiał służący porównaniu różnych rodzajów działań w zakresie emisji z indywidualnych systemów grzewczych. Nie wskazują

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
	Gliwice		<p>ponadto o podanie wartości przyjętych emisji przeliczonych na mg/m³n. Jednocześnie proszę podać wartości emisji przeliczone na mg/m³n zanieczyszczeń przyjęte dla kotłów klasy 5 uwzględnianych w tym wariancie. Tego typu informacje będą pomocne na etapie monitorowania wdrażania uchwały antysmogowej i porównania o ile wartości rzeczywiste oraz wartości przyjęte w modelu odbiegają od wartości laboratoryjnych zawartych w certyfikatach urządzeń grzewczych, które są dopuszczone do użytkowania zgodnie z uchwałą antysmogową. Proszę o podanie również przy użyciu wskaźnika emisji PM10 dla kotłów 5 klasy i ogrzewaczy pomieszczeń, jaki przyjęto udział PM10 i odpowiednio PM2,5 w całkowitym pyłe emitowanym w przypadku tego typu urządzeń. Wyjaśniam, że dokument „Raport z szacowania na podstawie pomiarów wskaźników emisji podstawowych zanieczyszczeń powietrza emitowanych z indywidualnych źródeł ciepła” (Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla, Zabrze, 2017) nie jest ogólnodostępny i nie jest jasne, jakie przeliczenia zastosowano, aby uzyskać podane w tabeli 140 wskaźniki.</p>	<p>one wymaganego sposobu realizacji działań naprawczych wskazanych w harmonogramach rzeczowo-finansowych. Warianty wprowadzenia ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji spalania paliw stałych wydzielono do osobnego dokumentu. We wstępie POP napisano, że takie teoretyczne warianty zostały przygotowane i są dostępne na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.</p>
17	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice		<p>14. Analiza kosztów wymienionych na rysunku 72 prowadzi do wniosku, że podłączenie do sieci ciepłowniczej jest o 21% droższe od kosztów wymiany tradycyjnego urządzenia na kocioł 5 klasy automatyczny. Tym samym, wprowadzenie priorytetu dla sieci ciepłowniczej w centrach miast jest niewiele droższe pod względem kosztów inwestycyjnych i mogłoby docelowo całkowicie wyeliminować niską emisję powierzchniową z tych stref. Z uwagi na powyższe proponujemy, aby wariant 3, opisany na stronie 274, zmodyfikować do następujących założeń:</p> <p>a) oparty o klasę 5 kotłów na paliwa stałe oraz o miejscowe ogrzewacze pomieszczeń spełniające wymogi dotyczące ekoprojektu (zgodnie z przyjętym oszacowaniem ilości kotłów i pieców wynikającym z przeprowadzonej inwentaryzacji).</p> <p>b) uzupełniony o obowiązek podłączenia do sieci ciepłowniczej w centrach miast (w przypadku występowania możliwości technicznych lub ekonomicznych).</p> <p>W obecnie zaproponowanym brzmieniu analiza wariantu 3 nie jest wartościowa dla tego dokumentu, nie pokazuje bowiem realnych i możliwych zmian i nie przekłada się na faktyczną poprawę stanu środowiska. Jest to wariant nie pozwalający na wyciągnięcie konstruktywnych wniosków, ponieważ zakłada się w nim, że aglomeracje miejskie poniosłyby zgodnie z nim olbrzymie koszty zmian (podobnie jak Kraków) gdy tymczasem w Strefie Śląskiej nie prowadzono by żadnych działań. Ponadto, w oparciu o rysunek 134, można wyciągnąć wniosek, że działania prowadzone zgodnie z obowiązującą śląską uchwałą antysmogową, (wariant 2), nie wystarczą do uzyskania wymaganego poziomu B(a)P w Gliwicach i innych rejonach strefy Aglomeracja</p>	<p>a) wariant 3 dotyczy wykorzystania sieci ciepłowniczych i gazowych w miastach gdzie istnieje możliwość podłączenia budynków bez uwzględnienia wymiany ogrzewania na paliwa stałe,</p> <p>b) wariant dotyczy jedynie podłączenia do sieci ciepłowniczej i gazowej, jeśli są ku temu możliwości techniczne i ekonomiczne z zaznaczeniem, że nie będzie prowadzona rozbudowa sieci ciepłowniczej czy gazowej. Warianty nie są stricte wyznaczonymi działaniami, działania wyznaczone są w harmonogramie POP. Celem analiz wykonanych dla kolejnych wariantów było pokazanie wpływu różnego rodzaju działań na wysokość stężeń substancji. Wariant 2 nie odwzorowuje tzw. śląskiej uchwały antysmogowej a pokazuje wariant zastosowania w każdej gminie kotłów klasy 5 zamiast aktualnie stosowanych kotłów. Jedynie wariant 4 pokazuje sytuację, w której wyeliminowane ogrzewanie paliwami stałymi w strefach miejskich i aglomeracjach (w strefie śląskiej jedynie klasa 5 kotłów) spowoduje dotrzymanie wymaganego poziomu B(a)P jedynie w Częstochowie i Bielsku-Białej.</p> <p>Warianty wprowadzenia ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji spalania paliw stałych wydzielono do osobnego dokumentu. We wstępie POP napisano, że takie teoretyczne warianty zostały przygotowane i są dostępne na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			Górnośląska. Odpowiednie przemodelowanie wariantu 3 mogłoby stanowić w przyszłości argument za ustawowym wprowadzeniem obowiązku podłączania się do wszystkich istniejących sieci ciepłowniczych w centrach miast i umożliwić docelowe dotrzymanie standardów jakości powietrza w zakresie B(a)P. Tak opracowany wariant będzie wariantem ekonomicznie uzasadnionym, bo zakłada się w nim, że jeśli już droga inwestycyjnie sieć ciepłownicza funkcjonuje przy budynku i są warunki do podłączenia się do niej to mieszkańiec ma taki obowiązek, a to prowadzi do racjonalizacji kosztów w miastach. Wariant ten będzie różnił się również od bardziej restrykcyjnego wariantu 4, w którym wprowadza się obowiązek korzystania w strefach innych niż Strefa Śląska z sieci ciepłowniczej i z o wiele rozleglejszej sieci gazowej (przykładowo w Gliwicach sieć gazowa pokrywa ponad 97% zamieszkanego terenu miasta).	
18	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice		15. Proszę o załączenie do Programu udziału rodzajów źródeł emisji w obszarze przekroczeń na terenie poszczególnych gmin w strefach (w szczególności dla strefy Aglomeracja górnośląska). Proszę uczynić to zgodnie z nomenklaturą i w rozbiciu na źródła i gminy, jak to uczyniono w programie ochrony powietrza z 2014 r. (zamieszczone w tabeli 42 Udział procentowy źródeł emisji w stężeniach średniorocznych na obszarze przekroczeń stężeń średniorocznych pyłu PM10 w Aglomeracji górnośląskiej obecnie obowiązującego programu przyjętego w roku 2014 r.) Nie sposób analizować tego typu wykresy, jeśli nie ma możliwości porównywania obliczeń wykonywanych w kolejnych aktualizacjach programów, na co nie pozwala obecnie zamieszczony rysunek 57 ponieważ odnosi się wyłącznie do całej aglomeracji górnośląskiej i oparto go o inaczej zagregowane rodzaje źródeł.	Należy podkreślić, że każde uśredniania udziałów poszczególnych grup źródeł emisji niesie za sobą pewien błąd. Im większy obszar uśredniania, tym błąd jest większy. Zamieszczone w ocenianym Programie udziały poszczególnych grup źródeł emisji mają jedynie charakter poglądowy – mają wskazać źródła w największym stopniu odpowiedzialne za występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych. W poszczególnych punktach siatki obliczeniowej udziały różnych grup źródeł emisji mogą znacząco różnić od siebie oraz od średniej. Dlatego, aby umożliwić poszczególnym gminom szczegółowe analizy przedstawiono zróżnicowanie przestrzenne udziałów w formie mapy. Jest to mapa z wykresami kołowymi prezentującymi udziały poszczególnych grup źródeł w stężeniach. Porównywanie wyników udziałów z poprzedniego Programu, gdzie był zupełnie inny krok siatki modelowania jest niewłaściwe.
19	Zastępca Prezydenta Miasta Gliwice		16. Proszę o załączenie do Programu kompletnego zapisu zastosowanego algorytmu klasyfikacyjnego metodyki wykrywania nielegalnego spalania odpadów lub umieszczenie go na stronie Urzędu Marszałkowskiego. Pełna jawność metodyki pozwoli na jej bezstronność i umożliwi weryfikację przez użytkowników i inne jednostki naukowe lub laboratoryjne. Bez jawności kryteriów, na jakich opiera się algorytm dochodząc do wyniku będziemy mieli wyłącznie do czynienia ze swoistym edytorem i „czarną skrzynką” a nie metodyką. Edytorem, który przerabia wartość 9 stężeń substancji wskaźnikowych na wynik w postaci a) były spalane odpady lub b) nie były spalane odpady,; lub c) nie zidentyfikowano spalania odpadów. Metodyka to jawny zbiór wszystkich kryteriów, które są użyte aby uzyskać wynik.	W przygotowanym dokumencie Metodyka wykrywania nielegalnego spalania i współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych została opisana metodyka tworzenia samego klasyfikatora. Wykonawca posiada dokument zawierający podstawę merytoryczną opracowanego klasyfikatora. Oczywiście przykładowy model może zostać udostępniony w formie graficznej. Przedstawienie 200 algorytmów niestety nie jest możliwe do przedstawienia, ponieważ ich skomplikowanie uniemożliwia ich łatwą i przejrzystą prezentację graficzną.
20	Gmina Golezów		1) wprowadzenie całkowitego zakaz palenia na powierzchni ziemi pozostałości roślinnych z ogrodów oraz zakaz rozpalać ognisk, działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu) wydaje się być w sprzeczności z ustawą o odpadach z art. 31 ust. 7;	Zakaz dotyczy sytuacji, kiedy nie następuje sprzeczność z ustawą o odpadach, czyli na terenie gminy nie ma prowadzonego procesu kompostowania odpadów organicznych.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
21	Gmina Goleiszów		2) kwota, którą gmina Goleiszów powinna przeznaczyć na uzyskanie efektów ekologicznych w wyniku przeprowadzenia działań naprawczych zgodnie z kodem SlsŚl_ZSO w poszczególnych gminach strefy śląskiej – 7.267,59 tys. zł jest nierealna do wykonania z punktu widzenia możliwości budżetu gminy.	Oszacowane koszty dotyczą ogólnej kwoty, jaką należy wydatkować na realizację działań naprawczych w celu osiągnięcia założonego i koniecznego efektu ekologicznego. Zgodnie ze źródłem finansowania tego zadania opisanym w harmonogramie rzeczowo-finansowym środki na realizację pochodzą z: budżetów samorządów lokalnych, właścicieli i zarządcy budynków, środków własnych zarządzających siecią ciepłowniczą WFOŚiGW, NFOŚiGW, funduszy zagranicznych, a w tym: RPO WSL, POLiŚ., Bank Ochrony Środowiska i inne
22	Gmina Jasienica		Na początku niniejszej opinii do projektu uchwały o której mowa jw. informuję, że zapisy analizowanego dokumentu były rozważane pod kątem istniejącego stanu w Gminie Jasienica tj.: - gmina wiejska - 14 sołectw o łącznej powierzchni 9,2 km ² - zabudowa indywidualna - 6500 obiektów z tendencją rozproszoną i zamieszkałych przez 23.500 osób - zgazyfikowana w 80% powierzchni, do sieci gazowej przyłączonych 5277 obiektów. - powierzchnia terenów budowlanych /wolnych/ ujęta w planie zagospodarowania przestrzennego i studium to prawie 485ha. - przyszła zabudowa - 20 lat. - brak infrastruktury zbiorczej sieci ciepłowniczej /ciepła systemowego/ - brak straży gminnej /miejskiej/ W celu zwiększenia zainteresowania korzystania z paliwa gazowego do celów grzewczych przez właścicieli nieruchomości jest : a) obniżenie ceny tego paliwa b) zwolnienie-lub radykalne obniżenie opłaty przesyłowej Kierunek takiego działania z całą pewnością będzie zachętą do większego korzystania z czystszej energii w budynkach mieszkalnych.	Uwaga nie dotyczy POP, politykę cen paliw grzewczych prowadzi Rząd, z poziomu województwa nie ma możliwości dokonywania radykalnych zmian cen paliw.
23	Gmina Jasienica		W treści programu- tabela 90 zastosowano sformułowanie „Zestawienie wymaganych efektów ekologicznych...”, słowo wymaganych sugeruje z góry uzyskanie redukcji określonej ilości Mg/rok w przydziale na rok 2019 i 2020 na daną Gminę. W chwili obecnej nie wiadomo jak ten zapis będzie odczytywany - egzekwowany przez organy - jednostki kontrolujące Gminy w zakresie realizacji programu /uzyskanie redukcji pyłów np. PM10 w 2019 na poziomie 10,5 Mg w odniesieniu do wymaganej wielkości na poziomie 23,45Mg - wg programu w roku 2019, może sankcjonować naliczeniem kar/. Zaznaczam jednocześnie, że ilości - masy redukcji emisji, do uzyskania zawartych w tej samej tabeli tj. nr 90 wzrosły o 100% w odniesieniu do danych zawartych w poprzednim Programie z 2014 r. Wielkości emisji - masy Mg do redukcji zarówno w programie z 2014 jak i projekcie programu są trudne do uzyskania /wręcz niemożliwe w danym	Tabela 90 jest elementem rozdziału przedstawiającego podsumowanie realizacji zadań z POP z 2014 roku i przedstawione w niej efekty pochodzą właśnie z tego dokumentu. "Wymagany poziom redukcji emisji" to poziom, który wg obliczeń przyczyni się do osiągnięcia wymaganego (Rozporządzeniem MŚ dotyczącego poziomów niektórych substancji w powietrzu) poziomu stężeń pyłów PM10 i PM2,5 w gminach województwa śląskiego.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			roku/.	
24	Prezydent Miasta Ruda Śląska		<p>Jednakże chciałbym zwrócić uwagę na problemy, które mogą wystąpić w trakcie realizacji Programu, a wynikające z zapisów tzw. „uchwały antysmogowej”. W Rudzie Śląskiej jest około 1000 budynków wielorodzinnych, w których używa się paliwa stałego w celach grzewczych, przygotowania ciepłej wody oraz przygotowania posiłku. Szacunkowy koszt wymiany tylko źródeł ciepła wynosi około 140 mln zł, a koszty robót remontowych związanych z uciepleniem wyniosą dodatkowe kilkadziesiąt milionów. Koszty te należałoby jeszcze powiększyć o termomodernizację obiektów dla zwiększenia ich efektywności energetycznych.</p> <p>Ze względów technicznych i ekonomicznych zarządca i właściciel budynków wielorodzinnych nie będą w stanie wykonać wszystkich koniecznych prac ograniczających emisję zanieczyszczeń do atmosfery. Dodatkowym kosztem mogącym wystąpić po zmianie systemu ogrzewania będą zadłużenia lokatorskie na lokalach mieszkalnych, co wiąże się z zapewnieniem lokali socjalnych.</p>	Oszacowane koszty faktycznie nie uwzględniają rozbudowy sieci ciepłowniczej i gazowej oraz termomodernizacji, ponieważ niemożliwym z pułapu województwa jest określenie wymaganej do przeprowadzenia termomodernizacji w budynkach oraz możliwości techniczne rozbudowy sieci ciepłowniczych i gazowych oraz ocena którzy odbiorcy, z jakiego medium będą gotowi skorzystać.
25	Gmina Wisła		Przewidziane w Programie poziomy redukcji emisji przy zastosowaniu rozwiązań systemowych, ogólnokrajowych oraz przy wprowadzeniu systemu dofinansowań dla najbiedniejszych, jak również obniżenie cen węgla dobrej jakości oraz gazu bądź odpowiedni system dopłat gwarantujących stałą cenę paliwa w długiej perspektywie czasu, pozwolą na realizację założeń tego dokumentu. Czas w którym musi nastąpić redukcja emisji wydaje się być jednak mało realny, głównie ze względu na duże koszty jakie należy ponieść z tego tytułu (w przypadku Gminy Wisła to 10 033 630,00 PLN), ponadto 90 % efektu należy osiągnąć do 2019 roku co wydaje się być nierealne.	Polityka cen paliw prowadzona jest na poziomie Rządu, a nie województwa. Określone wymagane efekty ekologiczne w tabeli 90 odnoszą się do rozdziału przedstawiającego podsumowanie realizacji zadań z POP z 2014 roku i przedstawione w niej efekty pochodzą właśnie z tego dokumentu.
26	Gmina Wisła		Wątpliwości budzi również sposób monitorowania realizacji Programu, w którym starostowie, prezydenci miast, burmistrzowie i wójtowie zobowiązani są do sporządzania sprawozdań z realizacji działań naprawczych wskazanych w Programie w danym roku za rok poprzedni i ich przekazywania w terminie do 30 kwietnia każdego roku Marszałkowi Województwa. Monitorowanie nie uwzględnia działań podejmowanych przez inne jednostki w tym przede wszystkim właścicieli nieruchomości podejmujących działania we własnym zakresie, bez dopłat z zewnątrz.	Zadanie należy realizować na zasadzie dobrej współpracy oraz zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą.
27	Gmina Wisła		W porównaniu z poprzednim Programem konieczny do osiągnięcia poziom redukcji w 2020 nie zmienił się mimo, że zmieniły się realia tj. wprowadzona została uchwała antysmogowa, jak również zakaz produkcji kotłów poniżej 5 klasy, a docelowo w 2018 roku również zakaz instalowania kotłów poniżej 5 klasy. Samo wprowadzenie zakazu	Tabela 90 jest elementem rozdziału przedstawiającego podsumowanie realizacji zadań z POP z 2014 roku i przedstawione w niej efekty pochodzą właśnie z tego dokumentu. Wymagany poziom redukcji emisji poszczególnych substancji znajduje się w tabelach dołączonych do harmonogramu rzeczowo-finansowego POP (rozdział 1.6.2).

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			stosowania od 1 września 2017 r. węgla brunatnego, mułów i flotokonzentratów oraz biomasy stałej o wilgotności powyżej 20 proc (np. mokrego drewna) powinno w znaczącym stopniu zredukować zanieczyszczenie powietrza, a tym samym zmniejszyć wielkość koniecznych do osiągnięcia poziomów redukcji emisji. Dlatego też należałoby rozważyć przyjęcie innego roku bazowego, bądź utrzymując rok bazowy 2015, uwzględnić w modelowaniu zanieczyszczeń wprowadzone w 2017 r. rozwiązania.	
28	Miasto Wodzisław Śląski		Wskaźniki z tabeli nr 84 - Zestawienie przewidzianych efektów ekologicznych uzyskanych w wyniku przeprowadzenia działań naprawczych zgodnie z kodem SlsŚl_ZSO w poszczególnych gminach strefy śląskiej, dla Miasta Wodzisław Śląski wyrażone w Mg/rok są niemożliwe do osiągnięcia.	„Wymagany poziom redukcji emisji” to poziom, który wg obliczeń przyczyni się do osiągnięcia wymaganego (Rozporządzeniem MŚ dotyczącego poziomów niektórych substancji w powietrzu) poziomu stężeń pyłów PM10 i PM2,5 w gminach województwa śląskiego.
29	Miasto Wodzisław Śląski		Wskaźniki z tabeli 90 - Zestawienie wymaganych efektów ekologicznych wyznaczonych w Programie ochrony powietrza dla gmin województwa śląskiego w podziale na strefy, dla Miasta Wodzisław Śląski wyrażone w Mg/rok są niemożliwe do osiągnięcia.	Tabela 90 jest elementem rozdziału przedstawiającego podsumowanie realizacji zadań z POP z 2014 roku i przedstawione w niej efekty pochodzą właśnie z tego dokumentu.
30	Miasto Wodzisław Śląski		Wskaźniki z tabeli 94 - Poziom realizacji przez gminy województwa śląskiego celów w zakresie ograniczenia emisji pyłu zawieszanego PM10, dla Miasta Wodzisław Śląski wyrażone w Mg/rok są niemożliwe do osiągnięcia.	Tabela 94 jest elementem rozdziału przedstawiającego podsumowanie realizacji zadań z POP z 2014 roku i przedstawione w niej efekty pochodzą właśnie z tego dokumentu.
31	Gmina Cieszyn		czy wskazana w projekcie dokumentu metodyka oznaczania składu chemicznego odpadu paleniskowego jest znormalizowana i uznana przez inne ośrodki zajmujące się tego typu badaniami?	Nie było takiego wymagania Zamawiającego. Metodyka wykrywania nielegalnego spalania i współspalania odpadów w indywidualnych urządzeniach grzewczych została usunięta. Pozostawiono jedynie informację, że w ramach POP została przygotowana taka metodyka i przekazana wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego.
32	Gmina Cieszyn		czy możliwa będzie współpraca gmin z laboratoriami, posługującymi się inną metodyką oznaczania składu chemicznego odpadu paleniskowego?	Tak, to gmina decyduje, z jakiej metody skorzystać.
33	Gmina Jeleśnia		w projekcie uchwały w §2 dopisać zdanie " Traci moc Uchwała nr 111/52/15/2010 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 czerwca 2010 roku w sprawie Programu ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu". W projekcie uchwały w §2 zapisano o utracie ważności Uchwały nr IV/57/3/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 17 listopada 2014 roku Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji, natomiast w dalszym ciągu w obiegu prawnym funkcjonuje program przyjęty uchwałą nr III/52/15/2010 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 czerwca 2010 roku w sprawie Programu ochrony powietrza dla stref	Nie można zastosować takiego zapisu, ponieważ niniejszy Program jeszcze nie został uchwalony. Takie odniesienie będzie mogło znajdować się w odpowiedniej uchwale, a nie w jej załączniku, który stanowi dokument POP.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu. Nie orzeczono o utracie jego ważności uchwałą nr IW57/3/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 17 listopada 2014 roku.	
34	Gmina Jeleśnia	Harmonogram	W przesłanym Programie ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego... Zmiana zapisu "wymagany" na zapis "przewidziany" w tabeli 83. Harmonogram rzeczowo -finansowy działań naprawczych dla strefy śląskiej. W tabeli 83. Harmonogram rzeczowo - finansowy działań naprawczych dla strefy śląskiej w rubryce kod zadania SIsSIZSO "wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny w podziale na gminy podano poniżej (Tabela 84)", nie jest tożsamy z zapisem tabeli 84. "Zestawienie przewidzianych efektów ekologicznych uzyskanych w wyniku przeprowadzenia działań naprawczych zgodnie z kodem SIsSIZSO w poszczególnych gminach strefy śląskiej".	Nie, konieczne jest przedstawienie wymaganego do osiągnięcia efektu ekologicznego. W Programie nie przewiduje się, a wyznacza konkretny efekt. W tabeli 84 zostanie dopisane, że jest to „wymagany” poziom redukcji.
35	Miasto Radlin		Uważamy, że edukacja dotycząca ochrony powietrza powinna odbywać się nie tylko na szczeblu samorządowym, lecz również, a właściwie przede wszystkim na szczeblach wyższych tj. wojewódzkim, czy krajowym. Informowanie społeczeństwa powinno być szersze i intensywniejsze poprzez emisje spotów informująco-edukujących w telewizji, internecie, radio czy portalach społecznościowych. Uważamy, że szeroko zakrojona edukacja połączona z informacją oraz intensyfikacja i częstotliwość przekazu odniosą właściwe skutki. Jesteśmy świadomi, iż działania podjęte w obecnej chwili nie przyniosą oczekiwanego efektu natychmiastowo jednak edukacja i informacja przekazywana cyklicznie po jakimś czasie odniesie właściwe skutki. Dobrym pomysłem są ogólnodostępne plakaty ustawione w miejscach odwiedzanych przez wielu ludzi, w galeriach handlowych, w rynkach miast itp. Dla rozwiązania problemu potrzebne są nie tylko lepsze paliwa, nowoczesne kotły, monitoring używanych paliw, ale przede wszystkim kompleksowa edukacja społeczeństwa, uczenie od szkoły podstawowej, że nie można palić "byle czym", a problem jest trudny z punktu widzenia akceptacji społecznej, bo niesie ze sobą koszty.	Właśnie dlatego zadanie z prowadzeniem kampanii edukacyjnych i informacyjnych zostało przypisane każdej gminie z terenu województwa śląskiego.
36	Miasto Radlin		Wnosimy również uwagi dotyczące cen paliwa i postępującego ubóstwa energetycznego mieszkańców. Według danych, przytoczonych przez sprzedawców węgla, Polacy wydają średnio na energię i ciepło 12 proc. domowego budżetu, wobec 6 proc. średnio w UE. W większości krajów Unii za granicę ubóstwa energetycznego przyjmuje się wydatki na poziomie 10 proc. W latach 2005-2010 średnio ok. 22 proc. ludności Polski, czyli ok. 8,6 mln osób, nie było w stanie podjąć kosztów ogrzewania mieszkań zimą w stopniu, który zapewniałby komfort cieplny. Organizacje ekologiczne cytują w mediach teoretyczną liczbę 45 tys. osób	Autorzy Programu świadomi są istnienia problemu ubóstwa energetycznego w Polsce. Jednak Program ochrony powietrza wyznacza zadania zgodne z podjętą przez Sejmik Województwa uchwałą wprowadzającą ograniczenia w stosowaniu paliw i urządzeń. Wyznaczone zadania są konieczne do podjęcia, aby móc wyeliminować istniejący od lat problem niedotrzymania standardów jakości powietrza. Należy pamiętać również o tym, że lepsze jakościowo paliwo stałe jest faktycznie relatywnie droższe od mniej kalorycznego paliwa, natomiast w nowych urządzeniach spala się ilościowo mniej paliwa niż w starych urządzeniach grzewczych, więc bilans kwoty przeznaczonej na paliwo powinien się wyrównać.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			<p>umierających w Polsce przedwcześnie każdego roku z powodu smogu. Podobna lub większa liczba osób będzie "umierać" z powodu ubóstwa energetycznego. Potrzebne jest zwiększenie programów pomocowych dla najuboższych mieszkańców m.in. na termomodernizację domów, modernizację instalacji grzewczych oraz publicznych, na wymianę kotłów i zakup paliwa odpowiedniej jakości. Dlatego konieczne są instrumenty finansowe, które przyniosą rozwiązania jednocześnie odpowiadające na problem ubóstwa energetycznego oraz pozwolą mieszkańcom województwa śląskiego oddychać czystym powietrzem.</p> <p>Można wprowadzić regulacje dotyczące cen paliwa dobrej jakości, które na dzień dzisiejszy systematycznie rosną co spowoduje powrót do stanu początkowego, gdzie ludzie spalali w piecach "śmieci". W dobie gdzie kładziemy ogromny nacisk na segregację odpadów komunalnych w związku z przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach odniesiemy odwrotny skutek od zamierzonego. Tego wymaga troska o wspólne dobro, a także zdrowie i życie sąsiadów.</p> <p>Według szacunków PGG, zmiana gatunku węgla spowoduje dla klientów wzrost rocznych kosztów ogrzewania domu średnio z obecnych 2,3 tys. zł do ponad 4 tys. zł.</p>	
37	Gmina Suszec		<p>W związku z pismem, które wpłynęło do tutejszego urzędu w dniu 18.09.2017 r. w sprawie jak wyżej - uprzejmie informuję, że opiniuję pozytywnie przedstawiony „Program ochrony powietrza...” pod warunkiem otrzymania wsparcia finansowego w wysokości oszacowanej w programie na przeprowadzenie działań naprawczych celem osiągnięcia przewidzianych efektów ekologicznych.</p>	<p>W rozdziale 1.6.5 przedstawiono możliwe źródła finansowania działań naprawczych. Zadaniem gmin jest pozyskać środki zewnętrzne.</p>
38	Gmina Suszec		<p>Działania ograniczające emisję z sektora bytowo - komunalnego narzucają na mieszkańców obowiązek wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych oraz termomodernizację budynków a koszty tych działań ma pokryć budżet gminy oraz mieszkańiec, który często nie dysponuje środkami finansowymi na zabezpieczenie swoich podstawowych potrzeb bytowych, w tym kosztów energii (węgla, prądu, gazu), które są znaczącym udziałem w zaspokajaniu potrzeb każdego gospodarstwa domowego. Program zakłada konieczność odbioru odpadów biodegradowalnych bezpośrednio od każdego mieszkańca, podczas gdy w gminach wiejskich istnieje możliwość utylizowania tych odpadów na własne potrzeby w przydomowych kompostownikach. Podstawą postępowania mogącego jedynie przynieść efekt minimalizacji tych odpadów jest ich utylizacja poprzez kompostowanie w miejscu wytwarzania, gdy tylko to jest możliwe. Tematyka ta jest obecnie przedmiotem dyskusji przedstawicieli Ministerstwa Środowiska.</p>	<p>Działania ograniczające emisję z sektora bytowo-komunalnego wyznaczone w POP wynikają wprost z podjętej przez Sejmik Województwa uchwały wprowadzającej ograniczenia w stosowaniu urządzeń i paliw na terenie województwa śląskiego. Odnośnie spalania pozostałości z ogrodów, w POP wskazuje się iż powinny być prowadzone kontrole na terenie gmin, gdzie w regulaminach utrzymania porządku i czystości w gminie zapisano, że odpady zielone są selektywnie odbierane.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
39	Gmina Suszec		Nadmieniam, że projekt tegoż programu zawiera szereg działań, które wymagają wysokich nakładów finansowych samorządów i mieszkańców oraz rozległych w czasie prac, których wykonanie jest realne tylko i wyłącznie przy pomocy bezpośredniego wsparcia na realizację działań naprawczych. Do realizacji tegoż programu brak jest również odpowiednich regulacji prawnych i organizacyjnych umożliwiających skuteczne realizowanie działań w nim zawartych. Program ten staje się nierealny dla organów administracji oraz podmiotów i innych jednostek organizacyjnych dla których wytycza obowiązki.	Faktycznie wyznaczone zadania wymagają wysokich nakładów finansowych oraz rozległych w czasie prac jednakże są realne do wykonania i konieczne w celu osiągnięcia wymaganych standardów jakości powietrza. Zadania zaproponowane w Programie wytypowane zostały tak, aby były możliwe do realizacji. Nie są one niezgodne z obowiązującym prawem, szczególnie zadania związane z ograniczeniem emisji bytowo-komunalnej. W Programie wskazano możliwe źródła finansowania działań naprawczych. Zadaniem gmin jest pozyskać środki i wydatkować je zgodnie z harmonogramem.
40	Gmina Świerklany		1. Program zakłada „intensywne kontrolowanie” przez straż miejską/gminną lub upoważnionych pracowników gmin gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów i paliw stałych do ogrzewania budynków. Realizacja tego obowiązku wymagać będzie dodatkowych środków na zaangażowanie dodatkowych pracowników - program nie przewiduje środków finansowych na ten cel.	W Programie założone, że kontrole mogą być prowadzone w ramach zadań własnych gminy. Mają mieć charakter informacyjny i edukacyjny. Wiadomym jest, że niemożliwe jest skontrolowanie wszystkich urządzeń grzewczych w danej gminie, natomiast mieszkańcy będą przekazywali między sobą takie informacje.
41	Gmina Świerklany		2. Działania krótkoterminowe obejmują m.in. „przeprowadzanie kontroli w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi w obszarach zabudowanych - bez podania podmiotu odpowiedzialnego za przeprowadzanie przedmiotowych kontroli	Zostały wskazane jednostki odpowiedzialne za realizację działania.
42	Gmina Świerklany		3. Program zakłada iż ograniczenie emisji z instalacji małej mocy (do 1MW) w których następuje spalanie paliw stałych nastąpi przy udziale środków m.in. z WFOŚiGW bez podania w jakiej formie czy pożyczki czy dotacji. Konieczność zaciąganie przez gminę pożyczki na dofinansowanie realizacji wymiany źródeł ciepła, może w bardzo ograniczonym zakresie przyczynić się do zmobilizowania właścicieli budynków, do podjęcia działań zmierzających do realizacji tego celu.	Programy, z których czerpane są środki zewnętrzne na realizację zadań naprawczych zmieniają się w trakcie obowiązywania Programu. Nie można zatem przewidzieć, jak będzie się sytuacja kształtowała w kolejnych latach, a zapis doszczegóławiający zamyka możliwość zastosowania innych rozwiązań niż zapisane, dlatego stosuje się zapisy ogólne.
43	Gmina Świerklany		4. Brak obowiązku zgłaszania do ewidencji budynków w których źródła ciepła spełniają wymogi powoduje, że samorzady nie dysponują wiedzą na temat ilości wymienionych źródeł ciepła w danym roku w związku z czym w sprawozdaniach nie jest możliwe podanie danych odpowiadających stanowi faktycznemu.	Zadanie należy realizować na zasadzie dobrej współpracy oraz zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą.
44	Gmina Świerklany		Realizacja programu bez jasno określonego wsparcia finansowego, przede wszystkim z w zakresie wymiany źródeł ciepła oraz wsparcia finansowego osób najuboższych, także w zakresie kosztów zakupu właściwego paliwa, będzie niemożliwa w szczególności w obliczu rosnących cen kotłów grzewczych i paliw spełniających wymogi, żądane w tzw. uchwale antysmogowej przyjętej przez Sejmik Województwa Śląskiego.	W rozdziale 1.6.5 przedstawiono możliwe źródła finansowania działań naprawczych. Programy wsparcia zmieniają się w czasie trwania Programu dlatego należy monitorować stale dostępność środków. Zadaniem gmin jest pozyskać środki zewnętrzne. Wyznaczone zadania są konieczne do podjęcia aby móc wyeliminować istniejący od lat problem niedotrzymania standardów jakości powietrza mimo problemu ubóstwa energetycznego.
45	Gmina Wiry		w projekcie Programu ochrony powietrza... kwestionuję zapis harmonogramu rzeczowo - finansowego dla strefy śląskiej dot. wskaźnika monitorowania postępu realizacji zadania o kodzie SIsŚI_ZSO poprzez	W narzędziu jak i harmonogramie będzie możliwość wpisania zarówno liczby kotłów jak i powierzchni lokalu, będzie można wybrać z listy rozwijanej jedną z dwóch jednostek liczba kotłów [szt.] lub powierzchnię lokali [m ²] i wówczas

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			zmianę zapisu „powierzchnia lokali [m ²], w których dokonano zmiany sposobu ogrzewania (z wyszczególnieniem, jakich zmian sposobu ogrzewania dokonano)” i przyjęcia wskaźnika monitorowania postępu poprzez podanie ilości wymienionych pieców lub kotłów. Nadmieniam, iż tutaj organ nie jest w posiadaniu danych o powierzchniach lokali mieszkalnych, stąd też sporządzenie sprawozdania z realizacji POP oraz przedstawienie realnych danych będzie niezwykle trudne i może nie odzwierciedlać adekwatnie uzyskanych wyników.	wpisać wartość liczbową. Program sam przeliczy sztuki kotłów na powierzchnię lokali.
46	Gmina Zawiercie		<p>Dla działania naprawczego pn. „Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych” (kod zadania: SlaŚI_ZSO), w tabeli 84 projektu Programu ochrony powietrza wskazano, przewidziany do osiągnięcia do 2027 r., dla Gminy Zawiercie poziom redukcji emisji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dla PM10 = 169,13 Mg/rok - dla PM2,5 = 134,22 Mg/rok - dla B(a)p = 0,06 Mg/rok. <p>Zwracamy uwagę, że działania prowadzone na rzecz ograniczenia niskiej emisji są jedynie w części uzależnione od Gminy Zawiercie. Wpływ na osiągnięty efekt ekologiczny ma ilość środków w budżecie Gminy, możliwości pozyskania środków finansowych z zewnątrz, jak również - w dużej mierze - zależą od możliwości finansowych mieszkańców. Biorąc pod uwagę efekty ekologiczne wykazane w sprawozdaniach tutaj. Urzędu w poprzednich latach, wątpliwym jest, aby Gmina Zawiercie w sprawozdaniach za lata przyszłe, do 2027 była w stanie wykazać zakładany wyżej poziom redukcji emisji. Nadmieniamy, że efekty ekologiczne dla poszczególnych parametrów wynosiły w latach 2011 - 2016:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dla PM10 w przedziale od 0,489 do 14,483 Mg/rok. Suma poziomu redukcji emisji z 6 lat wyniosła około 45,92 Mg. - dla PM2,5 w przedziale od 0,296 do 7,088 Mg/rok. Suma poziomu redukcji emisji z 4 lat wyniosła 19,229 Mg. - dla B(a)p w przedziale od 0,011 do 0,069 [Mg/rok]. Suma poziomu redukcji emisji z 5 lat wyniosła 0,0712 Mg. 	Faktycznie w poprzednich latach realizacji zadań wyznaczonych w Programie ochrony powietrza z 2014 roku było ogromną trudnością osiągnięcie wymaganych efektów ekologicznych, ponieważ brakowało odpowiednich regulacji prawnych ułatwiających realizację działań. Należy jednak pamiętać, że w 2017 roku została podjęta uchwała wprowadzająca na terenie województwa ograniczenia w stosowaniu paliw i urządzeń. W wyniku przestrzegania zapisów uchwały emisja z sektora bytowo-komunalnego w znacznym stopniu zostanie zredukowana, wyeliminowany zostanie również problem stałego przyrostu liczby kotłów pozaklasowych. Wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny określony został na poziomie, który umożliwi w roku prognozy dotrzymanie standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłów PM10 i PM2,5.
47	Gmina Zawiercie		Ze wstępnych szacunków ZGM w Zawierciu wynika, że zakładany w tabeli 84 projektu Programu ochrony powietrza szacunkowy koszt 40 mln złotych będzie niewystarczający do przeprowadzenia działań naprawczych w budynkach stanowiących własność Gminy Zawiercie (prace termomodernizacyjne wraz z wymianą kotłów i niezbędnymi pracami towarzyszącymi).	Oszacowane koszty nie uwzględniają rozbudowy sieci ciepłowniczej i gazowej oraz termomodernizacji, ponieważ niemożliwym z pałapu województwa jest określenie wymaganej do przeprowadzenia termomodernizacji w budynkach oraz możliwości techniczne rozbudowy sieci ciepłowniczych i gazowych oraz ocena którzy odbiorcy, z jakiego medium będą gotowi skorzystać.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
48	Gmina Zawiercie		w projekcie programu konieczne jest doprecyzowanie opisów tabel i jednostek tak, aby nie było wątpliwości, którego planu i jakiego okresu dotyczy poziom redukcji substancji oraz szacunkowe koszty tej redukcji (tabele 84 i 94),	W związku z licznymi uwagami i pytaniami rozdział dotyczący zrealizowanych dotychczas działań naprawczych zgodnych z Programem z 2014 roku zostanie wyłączony z aktualizowanego dokumentu.
49	Gmina Zawiercie		zadania polegające na ograniczaniu emisji wtórnej pyłu poprzez czyszczenie dróg powiatowych na mokro mogą być realizowane tylko w ramach posiadanych środków budżetowych,	Realizacja tego zadania jest bardzo ważna, szczególnie czyszczenie dróg po okresie zimowym. Dlatego też ważne jest, aby zabezpieczyć środki na realizację tego zadania.
50	Gmina Zawiercie		w projekcie uchwały winien znaleźć się zapis o utracie mocy wcześniejszych uchwał dotyczących przyjęcia programów ochrony powietrza,	Nie można zastosować takiego zapisu, ponieważ niniejszy Program jeszcze nie został uchwalony. Takie odniesienie będzie mogło znajdować się w odpowiedniej uchwale, a nie w jej załączniku, który stanowi dokument POP.
51	powiat pszczyński		w projekcie programu konieczne jest doprecyzowanie opisów tabel i jednostek tak, aby nie było wątpliwości, którego planu i jakiego okresu dotyczy poziom redukcji substancji oraz szacunkowe koszty tej redukcji (tabele 84 i 94),	W związku z licznymi uwagami i pytaniami rozdział dotyczący zrealizowanych dotychczas działań naprawczych zgodnych z Programem z 2014 roku zostanie wyłączony z aktualizowanego dokumentu.
52	powiat pszczyński		zadania polegające na ograniczaniu emisji wtórnej pyłu poprzez czyszczenie dróg powiatowych na mokro mogą być realizowane tylko w ramach posiadanych środków budżetowych,	Realizacja tego zadania jest bardzo ważna, szczególnie czyszczenie dróg po okresie zimowym. Dlatego też ważne jest, aby zabezpieczyć środki na realizację tego zadania.
53	powiat pszczyński		w projekcie uchwały winien znaleźć się zapis o utracie mocy wcześniejszych uchwał dotyczących przyjęcia programów ochrony powietrza,	Nie można zastosować takiego zapisu, ponieważ niniejszy Program jeszcze nie został uchwalony. Takie odniesienie będzie mogło znajdować się w odpowiedniej uchwale, a nie w jej załączniku, który stanowi dokument POP.
54	Miasto Bytom		W części projektu dotyczącej wyników pomiarów jakości powietrza w strefach w latach 2010-2016 (pkt 1.3.5. dokumentu) zasadnym byłoby wskazanie stacji pomiarowych reprezentatywnych dla gmin, w których brak jest stanowisk do pomiaru jakości powietrza. I tak, w przypadku gminy Bytom, w związku z likwidacją stacji pomiarowej z końcem 2010 roku, zgodnie z informacją otrzymaną od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach, stacją reprezentatywną jest stanowisko pomiarowe zlokalizowane w Zabrze przy ulicy Marii Skłodowskiej-Curie. Jest to kwestia bardzo istotna z punktu widzenia informowania mieszkańców o aktualnym stanie jakości powietrza, natomiast dotychczas nie ma ona umocowania w żadnym z dokumentów strategicznych dotyczących problematyki ochrony powietrza;	Nie ma potrzeby wskazywania reprezentatywności stacji pomiarowych w dokumencie, w którym przedstawiono wyniki przeprowadzonego modelowania matematycznego dla całości województwa śląskiego. W dokumencie przedstawiono rozkład przestrzenny stężeń poszczególnych substancji. W ramach PDK uruchamiana jest procedura informowania społeczeństwa o ewentualnym wystąpieniu kolejnych progów podyktowanych wystąpieniem bądź ryzykiem wystąpienia danego poziomu stężenia. Ryzyka określa Śląski WIOŚ.
55	Miasto Bytom		W części projektu pn. „Katalog dobrych praktyk” (pkt 1.6.1.1. projektu), w zakresie działań kontrolnych, na str. 131, proponuje się wykreślić słowo „dedykowanego” w następujący sposób: „Udostępniania mieszkańcom numeru telefonu oraz formularza internetowego do zgłaszania wszelkich przypadków naruszeń dotyczących ochrony powietrza (...)” Udostępniane przez Straże Miejskie numery telefonów oraz formularze kontaktowe służą do zgłaszania interwencji w różnych zakresach, w tym m.in. dotyczących podejrzenia spalania odpadów;	Faktycznie należy zrezygnować z tego zapisu.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
56	Miasto Bytom		W części dokumentu pn. „Szczegółowy opis działań naprawczych harmonogramu rzeczowo-finansowego” (pkt 1.6.1.2. projektu), w zakresie ograniczenia emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, na str. 133, proponuje się słowo w zaświadczenia” zastąpić słowem „oświadczenia” w następujący sposób: „(...) W celu przyznania dofinansowania na montaż nowych urządzeń konieczne jest przedstawienie przez właściciela nieruchomości oświadczenia o likwidacji starego źródła ogrzewania”. Brak organu administracji publicznej, który miałby osobom fizycznym wydawać zaświadczenia w przedmiotowym zakresie. Wobec powyższego, zasadnym byłoby przedkładanie oświadczeń wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie na montaż nowych urządzeń;	Wymagany dokument to zaświadczenie. Zaświadczenie jest dokumentem wystawionym przez służby kominiarskie potwierdzającym brak funkcjonującego kotła niespełniającego określonych wymagań. Oświadczenie, które składałby mieszkaniec nie byłoby wystarczającym dowodem likwidacji dotychczasowego systemu grzewczego.
57	Miasto Bytom		W części programu pn. „Szczegółowy opis działań naprawczych harmonogramu rzeczowo-finansowego” (pkt 1.6.1.2. projektu), w zakresie ograniczenia emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, na str. 133, proponuje się uzupełnić kwestię dotyczącą wymogu trwałej likwidacji starego urządzenia na paliwo stałe, poprzez uwzględnienie dodatkowego zapisu w brzmieniu: „Likwidacja nie dotyczy pieców kaflowych wykorzystywanych, jako piece akumulacyjne przy ogrzewaniu elektrycznym, pieców przedstawiających wysokie walory estetyczne (za zgodą komisji przyznającej dofinansowanie) oraz pieców objętych opieką konserwatora zabytków, pod warunkiem, że piece te nie będą podłączone z przewodem kominowym”. W przypadku montażu nowych źródeł ciepła w starych, zabytkowych kamienicach, zdarzają się przypadki dotychczasowego wyposażenia lokali mieszkalnych w piece kaflowe, o których mowa powyżej;	Zapis zostanie doprecyzowany zgodnie z propozycją.
58	Miasto Bytom		W części dokumentu pn. „Szczegółowy opis działań naprawczych harmonogramu rzeczowo-finansowego” (pkt 1.6.1.2. projektu), w zakresie działań promocyjnych i edukacyjnych, na str. 135, proponuje się zweryfikowanie i uzupełnienie zapisu dotyczącego prowadzenia akcji edukacyjnych w następujący sposób: „(...) Akcje edukacyjne powinny być prowadzone zarówno na szczeblu wojewódzkim, jak i na szczeblu lokalnym – zwłaszcza w szkołach i przedszkolach. Natomiast Ponadto, na szczeblu regionalnym możliwa jest wymiana doświadczeń pomiędzy jednostkami w realizacji poszczególnych działań naprawczych na rzecz ochrony powietrza”. Warunkiem prowadzenia skutecznych działań edukacyjnych powinna być ich realizacja na różnych szczeblach administracyjnych;	Nie ma potrzeby uzupełniania tego zapisu, ponieważ wskazane zostały w harmonogramie jednostki odpowiedzialne za realizację zadania.
59	Miasto Bytom		W części projektu pn. „Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych” (pkt 1.6.2. dokumentu), w tabelach: 74, 77, 79, 81 i 83 dla działania pn. „Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w	W narzędziu jak i harmonogramie będzie możliwość wpisania zarówno liczby kotłów jak i powierzchni lokalu, będzie można wybrać z listy rozwijanej jedną z dwóch jednostek liczba kotłów [szt.] lub powierzchnię lokali [m ²] i wówczas

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			<p>których następuje spalanie paliw stałych” proponuje się uzupełnić wskaźnik monitorowania postępu realizacji zadania dodatkowo o ilość zlikwidowanych kotłów [szt.] lub ilość zlikwidowanych pieców [szt.], z jednoczesnym wskazaniem przelicznika w/w na powierzchnię lokali [m²], celem zachowania jednolitej metodyki monitorowania przedmiotowego zadania dla wszystkich gmin. Z uwagi na fakt, iż w wielu przypadkach brak jest danych odnośnie powierzchni lokali, w których nastąpiła zmiana sposobu ogrzewania, a gmina dysponuje jedynie informacjami dotyczącymi ilości zlikwidowanych kotłów lub pieców, zasadnym byłoby rozszerzenie wskaźnika monitorowania postępu realizacji zadania dotyczącego ograniczenia emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, w powołanym powyżej zakresie.</p>	<p>wpisać wartość liczbową. Program sam przeliczy sztuki kotłów na powierzchnię lokali.</p>
60	Gmina Gorzyce		<p>zwracam uwagę, iż ze względów finansowych dużym obciążeniem dla jednostek samorządowych jest przeprowadzenie z taką dużą częstotliwością konieczności czyszczenia dróg, stąd proponuję zmniejszenie częstotliwości do dwóch razy w roku.</p>	<p>W strefie śląskiej wymagane jest przynajmniej jednorazowe wyczyszczenie dróg po okresie zimowym. Zatem realizacja działania 2 razy w roku jest jak najbardziej słuszna.</p>
61	Gmina Strumień	Harmonogram	<p>W harmonogramie rzeczowo-finansowym działań naprawczych dla strefy śląskiej ujęto zadanie pn. „Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych” (kod SLsŚl_ZK). Przyporządkowanie wszystkich samorządów lokalnych strefy śląskiej jako odpowiedzialnych za jego realizację nie uwzględnia uwarunkowań lokalnych. Gmina Strumień jest gminą miejsko-wiejską, o charakterze rolniczym, w której średnie zaludnienie wynosi 221 mieszkańców/km². W gminie sygnalizacja świetlna funkcjonuje w trzech miejscach, w tym dwa to skrzyżowania z drogą krajową DK 81 i jedno – przejazd przez most na rzece Wiśle w Zabłociu. Na terenie Gminy Strumień nie funkcjonuje komunikacja lokalna, a organizatorem publicznego transportu zbiorowego jest Starosta Cieszyński. W Gminie Strumień nie występuje problem uciążliwości ruchu samochodowego, stąd nie ma możliwości ani zasadności podejmowania przez Gminę wszystkich, ciągłych działań określonych w projekcie POP, dla których określono wskaźniki monitorowania t.j.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „liczba zastosowanych systemów inteligentnego sterowania ruchem [szt.]” – w Gminie Strumień nie zidentyfikowano miejsc, w których byłaby potrzeba wprowadzania takich systemów, - „liczba wydanych planów z zapisami dotyczącymi eliminacji transportu ciężarowego z miast [szt.] - obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują praktycznie 100% powierzchni gminy Strumień; z uwagi na strukturę i charakter układu urbanistycznego i przestrzennego Gminy Strumień (gmina miejsko-wiejska z jednym niewielkim ośrodkiem rozwojowym – miasto Strumień) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego nie przewiduje 	<p>Zadanie zostało zróżnicowane dla kolejnych stref pod kątem działań, jakie w ramach tego zadania mogą być realizowane, właśnie ze względu na specyfikę gmin wchodzących w skład np. aglomeracji górnośląskiej i specyfikę gmin należących do strefy śląskiej. Program nie narzuca gminom w jaki sposób powinny realizować zadanie, jedynie wyznacza kierunki zadań. W ramach zadania w rzeczonych gminach można budować ścieżki rowerowe czy wymieniać starzejący się tabor autobusowy (z pułapu realizującego przewozy w tym przypadku starosty cieszyńskiego). Wskaźniki monitorowania postępu zostały zamieszczone w tabeli aby w przypadku realizacji takiego zadania, móc sprawozdać jego wykonanie. W harmonogramie nie wyznaczono obowiązkowej wartości dla wykonania zadań (jak np. przy zadaniu o kodzie "SLsŚl_ZSO") więc gminy będą realizowały zadanie zgodnie z możliwościami finansowymi i organizacyjnymi.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			<p>się wprowadzania zapisów dotyczących eliminacji transportu ciężarowego z Miasta,</p> <ul style="list-style-type: none"> - „długość utworzonych ścieżek rowerowych [km]” - mieszkańcy Gminy chętnie korzystają z rowerów do czego w części przyczynia się brak komunikacji miejskiej, niewielki ruch samochodowy po drogach gminnych nie stwarza dla nich barier, budowa nowych ścieżek rowerowych poprawiających komunikację będzie realizowana w ramach pozyskanych środków finansowych, cd. - „długość buspasów [km]” – buspasy tworzone są celem usprawnienia transportu drogowego w miejscach, gdzie istnieje problem zakorkowanych ulic i zatorów drogowych, natomiast w Gminie Strumień ruch jest płynny, - „długość tras alternatywnych [km]” – brak dokumentów wskazujących na potrzebę budowy dróg alternatywnych, - „udział powierzchni miasta jako objęto strefa płatnego parkowania [%]” – Miasto Strumień stanowi 6,29 km², na jego terenie bezpłatne parkingi zajmują powierzchnię ok. 0,0013 km², przez co nawet w przypadku wprowadzenia płatnego parkowania na wszystkich parkingach osiągnięty wskaźnik (0,02) nie przekroczyłby 1%, - „liczba zakupionych pojazdów spełniających wysokie normy emisji spalin [szt.]” – gmina nie planuje zakupu pojazdów, - „liczba utworzonych centrów przesiadkowych [szt.]” – na obszarze gminy nie zidentyfikowano potrzeb w zakresie utworzenia punktów przesiadkowych oraz parkingów ze zorganizowanym systemem transportu zbiorowego. Jedynym realizowanym w tym działaniu, uzasadnionym zadaniem, które możemy jednocześnie wykazać w corocznie składanych sprawozdaniach, jest ograniczenie emisji wtórnej pyłów poprzez poprawę stanu technicznego dróg oraz utwardzanie poboczy. <p>Mamy świadomość, że brak realizacji przez organ zadań określonych w programie ochrony powietrza pociąga za sobą skutek w postaci kary pieniężnej w wysokości od 10 000 zł do 500 000 zł. (art. 315a ust. 1 pkt. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).</p> <p>W związku z tym, Burmistrz Strumienia wnosi aby w treści dokumentu „Program ochrony powietrza ...” w odniesieniu do zadania dotyczącego ograniczenia emisji ze źródeł komunikacyjnych, w tym w harmonogramie rzeczowo-finansowym zamieszczonym na str.145, zaznaczyć, że odpowiedzialnym za realizację są m.in.: „Samorzady lokalne w gminach gdzie istnieje możliwość oraz potrzeba usprawnienia transportu mającego na celu ograniczenie emisji”. Narzucanie realizacji tego zadania w gminach gdzie nie zidentyfikowano w tym zakresie problemów, nie jest celowe, ponadto rodzi ryzyko nakładania bezpodstawnych kar finansowych.</p>	

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
62	Gmina Strumień	PDK	<p>Będący integralną częścią Programu Ochrony Powietrza Plan działań krótkoterminowych określa tryb postępowania w zależności od poziomu ostrzegania. Jednostkami odpowiedzialnymi za przepływ informacji na szczeblu powiatowym są Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego. W odniesieniu do jednostek odpowiedzialnych za realizację zadań wskazano m.in. Samorządy lokalne na obszarze wystąpienia przekroczenia.</p> <p>Burmistrz Strumienia wnosi aby w procedurze realizacji działań krótkoterminowych określającej sposób przekazywania informacji uściślić, że Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego (PCZK) przekazują informację wyłącznie do samorządu danego obszaru ujętego w informacji WIOŚ o poziomie ostrzegania. Samorządy powinny umieszczać na stronach internetowych link do strony WIOŚ z informacją o jakości powietrza oraz informację o ogłaszanych poziomach ostrzegania dotyczących obszaru wystąpienia przekroczenia, jeżeli gmina jest na nim położona. Odrzucenie na szczeblu powiatowym informacji, które nie dotyczą danego powiatu, usprawni informowanie społeczeństwa.</p> <p>Jednocześnie analogicznie do informacji zamieszczonej na str. 168, że „Zasięg działań z poziomu I należy ograniczać do tych obszarów w strefach, w których wystąpiły przekroczenia stężenia dopuszczalnego lub docelowego danej substancji”, wnioskujemy aby zapis ten odnosił się również do poziomu II i III.</p> <p>Jednocześnie w odniesieniu do działania „Wprowadzenie darmowej komunikacji publicznej po uzgodnieniu zakresu z przewoźnikami” jako podmiot odpowiedzialny powinien zostać określony również starosta, ponieważ na obszarze niektórych gmin, w tym Gminy Strumień, nie funkcjonuje komunikacja lokalna, a organizatorem transportu publicznego jest powiat.</p>	Zapisy zostały dostosowane do propozycji, jednak kwestia darmowej komunikacji została przypisana przewoźnikom, co oznacza, że Starosta również należy do przewoźników jeśli zarządza komunikacją lokalną.
63	Gmina Strumień	Sprawozdania z realizacji POP	<p>W odniesieniu do sprawozdawczości prowadzonej corocznie przez wójtów i burmistrzów wnioskujemy, aby zakres przekazywanych danych nie obejmował przetworzonych informacji wymagających przeprowadzenia szczegółowych obliczeń efektu ekologicznego. Gminy nie dysponują danymi wyjściowymi, wykorzystanymi przez autora Programu ochrony powietrza.</p> <p>W związku z tym rzetelne obliczenie efektu bez danych dotyczących stanu wyjściowego, jest niemożliwe. Przesyłane przez Gminy w ramach sprawozdawczości dane dotyczące ilości wymienionych kotłów oraz powierzchni budynków, w których dokonano modernizacji źródeł ciepła, powinny zostać przetworzone na szczeblu wojewódzkim z zastosowaniem jednej, spójnej metodyki. Przesłane dotychczas do gmin arkusze kalkulacyjne zawierają formuły pomagające w obliczeniach, jednakże wymagają wpisania danych, jakimi gmina nie dysponuje tj. inwentaryzacji</p>	W udostępnianym w ramach monitorowania realizacji Programu narzędziu samoczynnie będą wykonywane obliczenia osiągniętych efektów ekologicznych.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			wszystkich źródeł ciepła.	
64	Miasto Bielsko Biala	tab. 92	przesyłam uwagi dotyczące tabeli nr 92 wskazanego Programu ochrony powietrza. Powinna ona zostać sprawdzona i przeliczona ponownie, gdyż wynikające z niej wnioski nie przystają do praktyki w tej mierze. Najtańszy powinien być efekt redukcji emisji pyłu poprzez wymianę źródeł (kotłów), droższy poprzez termomodernizację, a najdroższy poprzez zastosowanie źródeł energii odnawialnej. W wypadku Bielska-Białej została podana wartość 0,893 tys. zł / Mg redukcji pyłu PM 10. W rzeczywistości wydano 1260 tys. zł na wymianę 112 kotłów węglowych z efektem w postaci obniżenia emisji pyłu PM 10 oszacowanym na około 13,707 Mg/rok. Wobec tego zamiast 0,893 tys. zł / Mg powinno być 91,9 tys. zł / Mg.	Faktycznie wartości zostały błędnie podane. Cały rozdział 3.2 (Podsumowanie z realizacji POP) zostanie usunięty z dokumentacji POP. Stanowic będzie osobny dokument.
65	Gmina Chybie	1.6.2.5/str. 145	Proponujemy w zadaniu SIsSI_ZSO do wskaźników monitorowania postępu realizacji zadań dopisać jeszcze jeden wskaźnik "ilość wymienionych instalacji w szt.", a w zadaniu SIsSI_ZK dopisać wskaźnik "długość zmodernizowanych dróg w km, na których poprawiono nawierzchnię"	W narzędziu jak i harmonogramie będzie możliwość wpisania zarówno liczby kotłów jak i powierzchni lokalu, będzie można wybrać z listy rozwijanej jedną z dwóch jednostek liczba kotłów [szt.] lub powierzchnię lokali [m ²] i wówczas wpisać wartość liczbową. Program sam przeliczy sztuki kotłów na powierzchnię lokali.//Dopisany zostanie wskaźnik długości zmodernizowanych dróg, na których poprawiono nawierzchnię
66	Gmina Chybie	1.8.2/str. 167	W Planie zadań krótkoterminowych dotyczących ogłoszenia poziomu I pod hasłem termin obowiązywania ogłoszenia wpisano, że poziom nie ulega odwołaniu, czy aby na pewno?	Zapis ten został zmieniony na właściwy.
67	Gmina Chybie	1.8.2/str. 167	W Planie zadań krótkoterminowych dopisać, aby na poziomie powiatowym PCZK analizowały otrzymywane z WCZK komunikaty i do gmin przysyłały tylko te, które dotyczą gmin danego powiatu. W tej chwili na skrzynkę mailową Urzędu często docierają komunikaty, które nie dotyczą nawet naszego powiatu.	Komunikaty przez PCZK powinny być przesyłane do samorządów na terenie których występują problemy z jakością powietrza. Sposób informowania został wskazany w PDK oraz zakres informacji przekazywanych przez PCZK
68	Gmina Chybie	1.8.2/str. 173	W Planie zadań krótkoterminowych dotyczących ogłoszenia poziomu III w opisie działań na poziomie powiatowym trzeba poprawić, że działania te należy wdrożyć po ogłoszeniu poziomu III, a nie II jak jest w tekście.	Zapis został zmieniony
69	Gmina Goczałkowice	Str. 75 i rys. 39 na str. 76	Str. 75 i rys. 39 na str. 76 - sieć stacji pomiarowych monitoringu realizowanego przez WIOŚ w Katowicach powinna być uzupełniona o dodatkową stację pomiarową zlokalizowaną na terenie gminy uzdrowskiej Goczałkowice-Zdrój. Uwaga ma charakter wniosku. Jego realizacja pozwoli gminie uzdrowskiej zrealizować obowiązki ustawowe i spełnić wymogi w zakresie dokumentowania stanu powietrza i poziomu zanieczyszczeń, które są podstawą do wydania świadectwa potwierdzającego właściwości lecznicze klimatu. Ponadto umożliwi przyjęcie prawidłowej klasy dla obszarów ochrony uzdrowskiej, niezależnie od klasy całej strefy śląskiej. Uzasadnienie: W województwie śląskim są tylko 2 gminy uzdrowskie. Goczałkowice-Zdrój i Ustroń. Dla potrzeb sporządzania Operatów Uzdrowskich, których przedkładanie	uwaga nie dotyczy POP, wnioski o ustalenie lokalizacji stacji należy kierować do Śląskiego WIOŚ

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			<p>ministrowi Zdrowia stanowi wymóg ustawy, niezbędny dla utrzymania możliwości prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego, potrzebne są między innymi dane o stanie czystości powietrza atmosferycznego. W Ustroniu jest stacja pomiarowa. Podobna stacja pomiarowa powinna być uruchomiona w Goczałkowicach-Zdroju.</p> <p>Strefa śląska, obejmująca obszary w granicach administracyjnych województwa, zmniejszona o powierzchnie stref wydzielonych dla 2 aglomeracji i 2 miast, w wyniku uśredniania wyników klasyfikowana jest do klasy C zarówno w kategorii ogólnej jak i w kategoriach cząstkowych dla PM_{2.5}, PM₁₀ i B(a)P (str. 29 POP). W związku z powyższym obszar ochrony uzdrowiskowej Goczałkowic-Zdroju również otrzymuje klasę C, niezależnie od efektów działań naprawczych prowadzonych przez gminę od wielu lat.</p> <p>Ze sporządzonego w maju 2015 r. na zlecenie Gminy Goczałkowice-Zdrój opracowania o nazwie: „Badania jakości powietrza atmosferycznego dla potrzeb oceny właściwości leczniczych klimatu uzdrowiska Goczałkowice-Zdrój”, wynika, że dla rocznego uśrednienia stężeń PM₁₀ w roku 2011, i Ustroń i Goczałkowice-Zdrój znalazłyby się w klasie A.</p> <p>Dlatego potrzebna jest w Goczałkowicach-Zdroju stacja Państwowego monitoringu środowiska, dla udokumentowania stanu sanitarnego powietrza atmosferycznego na obszarze ochrony uzdrowiskowej. W świetle rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 kwietnia 2006 r. w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości oraz pisma Ministra Środowiska Nr DM/5102-16/01/2017/BT z dnia 27.07.2017, stacje pomiarowe budowane przez samorządy lokalne mogą wytwarzać błędne informacje, wynikające z niedochowania wszystkich wymogów odnośnie jakości pomiarów, dlatego powinna to być stacja Państwowego Monitoringu Środowiska.</p>	
70	Gmina Goczałkowice	str. 134	<p>Na str. 134 w części dotyczącej: Ograniczenia emisji wtórnej pyłu poprzez czyszczenie dróg na mokro - SIsAG_CZM, SIsSI_CZM, wskazane jest uwzględnienie rodzajów nawierzchni oraz specyfiki układów komunikacyjnych na terenach wiejskich, gdzie w dalszym ciągu jest znaczny udział dróg gminnych o nawierzchni gruntowej ulepszonej. W tym zakresie wskazane jest doprecyzowanie zapisów. Jeśli jest mowa o ulicy, czy to dotyczy tylko miast? Jeśli nie to należy zróżnicować obowiązki w podziale na miasta i gminy wiejskie oraz rozłożyć obowiązki na administratorów ulic i dostosować je do rodzajów nawierzchni ulicy.</p> <p>Uzasadnienie: Występują ogromne różnice w stopniu nasilenia ruchu w miastach i na wsiach. Te różnice powinny mieć odzwierciedlenie w nakładanych obowiązkach czyszczenia dróg na mokro. W miastach</p>	<p>W dokumencie znalazł się błąd polegający na niepotrzebnym zaklasyfikowaniu strefy śląskiej do intensywnego czyszczenia ulic, gminy strefy śląskiej powinny realizować zadanie po sezonie zimowym. Wiadomym jest że czyszczeniu na mokro z pyłu i brudu podlegają drogi utwardzone, asfaltowe nie gruntowe.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			zarówno nasilenie ruchu jak i niebezpieczeństwo zanieczyszczenia dróg nie charakteryzuje się sezonowością. Na wsiach potrzeba czyszczenia dróg na mokro może być determinowana okresami nasilonych prac polowych, powodujących zanieczyszczenie dróg przez pylenie i ruch maszyn rolniczych.	
71	Gmina Goczałkowice	Str. 156	<p>Str. 156 - analizie poddano „najbardziej efektywne pod względem osiąganego efektu ekologicznego rodzaje działań naprawczych” wyszczególniając te działania, które są zaliczane do tzw. metod pierwotnych ograniczania niskiej emisji. Nie wspomniano (w programie zostały one pominięte całkowicie) o działaniach naprawczych zaliczanych do tzw. metod wtórnych, do których należy m.in. montaż elektrofiltrów i mikroelektrofiltrów kominowych. Nie poddano analizie efektywności ekologicznej i ekonomicznej działań związanych z redukcją emisji powierzchniowej przy zastosowaniu wspomnianych wyżej elektrofiltrów i w efekcie nie ujęto ich instalowania w priorytetach działań naprawczych, o których mowa na str. 132.</p> <p>Wnioskujemy, żeby w rozdziale 1.6. do działań wskazanych do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefach, dodać: montaż mikro-elektrofiltrów kominowych, jako wtórnej metody ograniczania niskiej emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych i wyznaczyć to zadanie do realizowania jako priorytet 4. Przyjęcie powyższej uwagi winno skutkować korektą projektu Programu w kolejnych rozdziałach, w tym w rozdziale dot. kosztów inwestycyjnych i kosztów zewnętrznych dla analizowanych wariantów. Uzasadnienie: Projekt realizowany przez Grupę CZH S.A. we współpracy z Politechniką Śląską wykazał wysoką skuteczność ograniczania niskiej emisji przez zastosowanie elektrofiltrów, przy zaangażowaniu stosunkowo niewielkich kosztów, dlatego instalowanie elektrofiltrów powinno być jednym z priorytetów działań naprawczych. Wieloletnie badania prowadzone przez naukowców Politechniki Śląskiej wskazują że elektrofiltry kominowe są bardzo skuteczną metodą wtórną ograniczania niskiej emisji. Badania te potwierdzają że po spaleniu 3,5 kg węgla elektrofiltry stworzone w ramach wyżej wymienionego projektu zatrzymują 7g pyłów przy sprawności urządzenia 75%.</p>	<p>Priorytety działań naprawczych muszą być skoncentrowane na realizacji podjętej uchwały ograniczającej stosowanie paliw i urządzeń na terenie województwa śląskiego. Zwążywszy na fakt, że twórcy elektrofiltru określają obniżenie emisji w sposób procentowy, a nie gwarantują osiągnięcia przez dane urządzenie norm emisyjnych określonych przepisami, nie ma żadnych przesłanek, aby zastosowanie elektrofiltrów było alternatywą dla wymiany kotła. Nawet przy założeniu 75% skuteczności elektrofiltra, przy wartości początkowej 1000 mg/m³ lub 3000 mg/m³, wielkość emisji na wylocie z kominą będzie wynosiła odpowiednio 150 i 300 mg/m³, co dalece odbiega od normowanej wartości 40 mg/m³ (jaka spełniana jest przez kotły klasy 5).</p> <p>Kolejną barierą w wykorzystaniu takiego rozwiązania jest brak możliwości kontroli użytkowanych urządzeń, ponieważ jedyną drogą weryfikacji w tym przypadku, byłby pomiar emisji na kominie, co jest niemożliwe ze względów technicznych (brak króćców pomiarowych na kominach oraz brak możliwości spełnienia wymagań norm dla pomiarów emisji spalin).</p> <p>Ponadto stosowanie urządzeń wskazanych w uchwale eliminuje możliwość spalania odpadów natomiast zastosowanie filtrów nie eliminuje tego problemu. Warianty wprowadzenia ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji spalania paliw stałych wydzielono do osobnego dokumentu. We wstępie POP napisano, że takie teoretyczne warianty zostały przygotowane i są dostępne na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.</p>
72	Gmina Goczałkowice	str.147	<p>efekty ekologiczne przewidziane do uzyskania w wyniku przeprowadzenia działań naprawczych w poszczególnych gminach strefy śląskiej (str. 147 tab. 84) zostały przyjęte na poziomie niemożliwym do osiągnięcia. Powyższa uwaga jest podyktowana wieloletnimi doświadczeniami gminy w zakresie osiągniętych efektów ekologicznych wynikających z realizacji programu ograniczania niskiej emisji zanieczyszczeń (wymiana kotłów i modernizacja kotłowni węglowych), jak i wynikami badań jakości powietrza</p>	<p>Faktycznie w poprzednich latach realizacja zadań związanych z ograniczeniem emisji powierzchniowej było ogromną trudnością, ponieważ brakowało odpowiednich regulacji prawnych ułatwiających realizację działań. Należy jednak pamiętać, że w 2017 roku została podjęta uchwała wprowadzająca na terenie województwa ograniczenia w stosowaniu paliw i urządzeń. W wyniku przestrzegania zapisów uchwały emisja z sektora bytowo-komunalnego w znacznym stopniu zostanie zredukowana, wyeliminowany zostanie również</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			potwierdzającymi przeważający na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój udział tła zanieczyszczeń.	problem stałego przyrostu liczby kotłów pozaklasowych. Wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny określony został na poziomie, który umożliwi w roku prognozy dotrzymanie standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłów PM10 i PM2,5.
73	Gmina Goczałkowice		Wskazane w zestawieniach tabelarycznych koszty realizacji działań naprawczych są bardzo wysokie; nie uwzględniają możliwości finansowych gminy i są oderwane od Wieloletniej Prognozy Finansowej sporządzanej przez jednostkę samorządu gminnego.	Oszacowane koszty dotyczą ogólnej kwoty, jaką należy wydatkować na realizację działań naprawczych w celu osiągnięcia założonego i koniecznego efektu ekologicznego. Zgodnie ze źródłem finansowania tego zadania opisanym w harmonogramie rzeczowo-finansowym środki na realizację pochodzić mogą z: budżetów samorządów lokalnych, właścicieli i zarządcy budynków, środków własnych zarządzających siecią ciepłowniczą WFOŚiGW, NFOŚiGW, funduszy zagranicznych, a w tym: RPO WSL, POIiŚ., Bank Ochrony Środowiska i inne
74	Gmina Goczałkowice	str. 165	Na str. 165 w wierszach od 12 do 19 napisano, że: „W poszczególnych powiatach i gminach funkcjonują powiatowe lub mogą funkcjonować gminne centra zarządzania kryzysowego wykonujące zadania tożsame z zadaniami wykonywanymi przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Pełnią one całodobowy dyżur, aby w każdej chwili mogły przyjąć zgłoszenie od Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Obowiązek podjęcia działań w zakresie zarządzania kryzysowego spoczywa na tym organie, który jako pierwszy otrzymał informację o ryzyku lub wystąpieniu przekroczeń. Następnie informuje organy niższego i wyższego szczebla w celu podjęcia przez nie zadań wskazanych w Planie działań krótkoterminowych”. Wnioskujemy o zmianę zapisu, ponieważ w świetle ustawy o zarządzaniu kryzysowym istnieje obowiązek powołania wojewódzkich i powiatowych centrów zarządzania kryzysowego. W gminach takiego obowiązku nie ma. W związku z tym zapis dot. pełnienia całodobowych dyżurów jest nieuprawniony. W rezultacie tam, gdzie nie powołano gminnego centrum zarządzania kryzysowego nie ma możliwości natychmiastowych działań i pełnej realizacji działań krótkoterminowych oraz niezwłocznego ogłaszania tych działań w ramach różnych poziomów alarmów. W mniejszych gminach, gdzie nie funkcjonują starze gminne z reguły powołuje zespoły zarządzania kryzysowego działające na innej podstawie i innych zasadach.	Zapis został zmieniony i wpisane zostało ograniczenie, co do gminnych komórek zarządzania kryzysowego.
75	Gmina Goczałkowice	rozdz. 1.8.2.	W rozdziale 1.8.2 często używane jest określenie: „samorządy lokalne”. Samorządy lokalne, to powiaty i gminy. Wnioskujemy o rozróżnienie, co jest obowiązkiem samorządu powiatowego a co obowiązkiem samorządu gminnego.	W PDK oznaczony został poziom powiatowy reprezentowany przez PCZK oraz poziom lokalny, czyli poziom miasta lub gminy, stąd też określenie samorządy lokalne dotyczy gmin i miast.
76	Gmina Goczałkowice	str. 177	Na stronie 177 w kolumnie tabeli opisującej Szczegółowy opis działania, dotyczący: całkowitego zakazu palenia na powierzchni ziemi pozostałości roślinnych z ogrodów oraz zakaz rozpalania ognisk, zakaz powinien dotyczyć także działań i czynności związanych z gospodarką leśną. Uzasadnienie: W porównaniu do ilości odpadów roślinnych z ogrodu czy	Zakaz ten dotyczy głównie obszarów zabudowanych gdzie występują przekroczenia i występuje narażenia mieszkańców na negatywne skutki przekroczeń norm stężeń substancji. Dlatego też działanie nie obejmuje gospodarki leśnej.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			rozpalonego ogniska, ilości odpadów spalanych w ramach działań i czynności związanych gospodarką leśną są ogromne, więc efekt ekologiczny osiągnięty w wyniku wyegzekwowania tego zakazu może być bardzo szybko utracony w wyniku działań związanych gospodarką leśną. Byłby 6to też jaskrawy przykład nierównego traktowania podmiotów prawa	
77	Gmina Goczałkowice	str. 177	Na stronie 177 w kolumnie tabeli opisującej: Nazwę działania, dotyczącą: Kontroli czystości dróg wyjazdowych z budowy, działanie powinno mieć nazwę: Kontroli czystości wyjazdów z budowy oraz odcinków dróg narażonych na zanieczyszczenie przez pojazdy wyjeżdżające z budowy. Uzasadnienie: Dla osiągnięcia efektu ekologicznego istotne jest ograniczenie pylenia wtórnego występującego na dużych powierzchniach a sam wyjazd z budowy może być przez zainteresowany podmiot łatwo oczyszczony na czas kontroli.	Kontrola wyjazdów z budowy ma również w domyśle drogi, które są kontynuacją drogi wyjazdowej z budowy, tak więc kontrola wyjazdu oraz drogi narażonej na zanieczyszczenie pojazdami wyjeżdżającymi z budowy powinna być realizowana jednocześnie.
78	Gmina Jaworze	tab. 90	w treści POP - tabela 90, „Zestawienie wymaganych efektów ekologicznych ... „, użycie słowa wymagany jednoznacznie wskazuje na konieczność uzyskania przez gminę wskazanych w tabeli poziomów redukcji emisji na rok 2019 i 2020. Wskazane wielkości zawarte w projekcie POP będą bardzo trudne do uzyskania w danych latach. Ponadto na chwilę obecną nie wiadomo jak zapis ten będzie interpretowany oraz egzekwowany przez organy kontrolujące gminy w zakresie realizacji POP. Brak uzyskania przez gminę wskazanych w tabeli poziomów redukcji emisji w 2019 r. i 2020 r., może sankcjonować naliczeniem kar.	Tabela 90 jest elementem rozdziału przedstawiającego podsumowanie realizacji zadań z POP z 2014 roku i przedstawione w niej efekty pochodzą właśnie z tego dokumentu. Usunięto z dokumentu rozdział 3.2 (podsumowanie realizacji POP), w tym tabelę 90. Będzie stanowił osobny dokument dołączony do sprawozdań z realizacji POP. Wymagany poziom redukcji emisji poszczególnych substancji znajduje się w tabelach dołączonych do harmonogramu rzeczowo-finansowego POP (rozdział 1.6.2).
79	Gmina Milówka		Dot. zapisów: „Intensywne kontrole instalacji spalania paliw stałych pod kątem spalania odpadów oraz realizacji zapisów uchwały antysmogowej" oraz „Kontrole w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi na terenach zabudowanych." Wiele gmin, w tym Gmina Milówka nie posiada straży miejskiej ani gminnej upoważnionej do tego typu kontroli i nakładania sankcji (mandatów) z tym związanych, a istniejący stan zatrudnienia (1 pracownik ds. ochrony środowiska) zdecydowanie ograniczają możliwości kontroli. Przy obecnych obciążeniach Gminy Milówka innymi zadaniami zachodzi obawa, że określone w POP obowiązki w/w kontroli podczas I, II i III poziomu alarmu nie zostaną wypełnione, za co grozi kara określona w art. 315a ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.). Proponowane w w/w projekcie obowiązki dla samorządów lokalnych do przeprowadzania intensywnych kontroli realizacji zapisów uchwały antysmogowej w zakresie zakazu spalania m.in. mułów i flotokoncentratów w przydomowych paleniskach, przy braku skutecznych instrumentów prawnych na poziomie krajowym oraz oferowaniem przez rynek różnego rodzaju urządzeń i paliw niskiej jakości są niezrozumiałe.	Działanie to jest działaniem krótkoterminowym, co oznacza, że może wystąpić kilka dni w roku. Zadaniem gminy jest taka organizacja procesu, aby w dni, kiedy zostanie ogłoszony poziom II lub III, możliwe było przeprowadzanie kontroli.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			Proponuje się wprowadzenie tego zapisu jako działanie fakultatywne, nie nakładające obowiązku na gminy. Kontrole będą obejmować interwencje zgłaszane telefonicznie.	
80	Gmina Milówka	rozdział 1.6.1.1	W katalogu dobrych praktyk (rozdział 1.6.1.1) - działanie SIWŚ_K jest zapis: „Kontrola pod kątem rodzaju stosowanego paliwa odbywać się może na podstawie udostępnionego przez mieszkańca, dowodu zakupu paliwa”. Nie posiadanie dowodu zakupu paliwa dobrej jakości daje nam podstawę do ukarania mieszkańca? Mieszkaniec może palić suchym drewnem pozyskanym z własnego lasu.	Stosowanie przez mieszkańca paliwa złej jakości daje podstawę do nałożenia kary, a nie nieposiadanie paliwa dobrej jakości. Jeśli drewno jest wystarczająco suche, wówczas badanie wilgotnościomierzem wskaże odpowiednią wartość. Zapisy wynikają bezpośrednio z obowiązującej na terenie województwa uchwały dotyczącej ograniczeń w stosowaniu paliw i urządzeń.
81	Gmina Milówka		Dodatkowo zaznacza się, że wartości wymaganego efektu ekologicznego przypisane dla Gminy Milówka są niemożliwe do zrealizowania.	Wymagany do osiągnięcia efekt ekologiczny jest konieczny do dotrzymania w roku prognozy standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłów PM10 i PM2,5.
82	Gmina Milówka		Zadania dotyczące czyszczenia ulic na mokro są zadaniami nierealnymi do zrealizowania. Powodem są bardzo duże koszty, które musiałyby ponosić Gmina, natomiast utrzymanie czystości dróg gminnych jest prowadzone m.in. po okresie zimowym za pomocą metod tradycyjnych.	Zadanie musi być realizowane z uwagi na znaczący udział emisji wtórnej z dróg. Konieczne jest wykonanie czyszczenia przynajmniej jednorazowo po okresie zimowym, kiedy drogi są w najgorszym stanie.
83	Miasto Katowice		W projekcie programu ochrony powietrza dla terenów województwa śląskiego na stronie 138 podana została wartość 212,3 mln zł jako kwota realizacji zadania zredukowania emisji pyłu PM10, PM2,5 i B(a)P na terenie Miasta Katowice. Wydział Kształtowania Środowiska w porozumieniu z innymi jednostkami oszacował koszty związane z wprowadzeniem „uchwały antysmogowej”. Zgodnie z wyliczeniami pracowników Referatu Zarządzania Energią koszt 212 mln zł nie wystarczyłby nawet na pokrycie zadania eliminacji ogrzewania piecami węglowymi w budynkach własności gminy, będących w zarządzie KZGM. Szacowany koszt eliminacji ogrzewania węglowego w tych lokalach (w liczbie 2 696 sztuk) uwzględniając modernizację instalacji co., wymianę źródeł ciepła, termomodernizację oraz podstawowy remont budynku oszacowano na 291 mln zł. Dodatkowo w mieście Katowice znajduje się 215 budynków będących w zarządzie tymczasowym oraz 8 budynków będących własnością lub współwłasnością Skarbu Państwa. W tych lokalach oprócz uregulowania stanów prawnych należy wystąpić o zgodę na realizację zadań związanych ze zmianą systemu ogrzewania. Szacowany koszt przedsięwzięcia to nawet 225 mln zł. Miasto Katowice jest ponadto właścicielem ok 2 158 lokali ogrzewanych paliwem węglowym będących w zasobach wspólnot mieszkaniowych. Szacowany koszt likwidacji niskiej emisji w tych lokalach to 39 mln zł. Do tego należy doliczyć jeszcze koszt zmiany istniejącego ogrzewania węglowego w budynkach użyteczności publicznej będących we własności gminy. Nakłady na ten cel oszacowano na poziomie 2,5 mln zł. W Katowicach planowany do realizacji jest Program Ograniczania Niskiej	Wprowadzenie uchwały antysmogowej nie jest tożsame z wymaganymi efektami przedstawionymi w harmonogramie POP, ponieważ uchwała zakłada wymianę wszystkich urządzeń, które nie spełniają określonych wymagań. Natomiast w Programie wskazano wymagany efekt w postaci redukcji emisji, aby osiągnąć w roku prognozy poziomy stężeń pyłu PM10 i PM2,5 zgodne z poziomami dopuszczalnymi określonymi w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Ponadto wskaźnik kosztowy ma charakter szacunkowy i zastał wyliczony w oparciu o średnie koszty inwestycyjne wymiany źródeł ciepła. Nie uwzględnia kosztów wymiany instalacji w budynkach, ich rewitalizacji, czy doprowadzenia sieci ciepłowniczej, czy gazowej. Rozdział dotyczący kosztów zostanie uzupełniony, również o te wyjaśnienia.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			Emisji (PONE) który przewiduje wymianę oraz montaż ponad 19 000 instalacji grzewczych lub OZE do 2027 roku. Szacowany koszt tego przedsięwzięcia to 237 mln zł. Sumarycznie koszt całego zadania ograniczania niskiej emisji dla miasta Katowice wraz z wykonaniem niezbędnych prac budowlanych wynosi 1,237 mld zł. Jest to kwota przewyższająca prawie 6-krotnie zakładane koszty w Programie Ochrony Powietrza. W tej kwocie zawierają się środki własne miasta Katowice, jak również programy pomocowe oraz wkłady własne mieszkańców (program PONE), nie zawierają się natomiast środki wydawane bezpośrednio przez mieszkańców, bez wsparcia miasta. Z uwzględnieniem tej części koszty szacuje się na ok. 1,5 mld zł. Zakładana w Programie Ochrony Powietrza kwota dla strefy aglomeracji górnośląskiej to 1,17 mld zł. Ze względu na błędne oszacowanie kosztów likwidacji niskiej emisji na terenie Miasta Katowice kwota ta może okazać się niewystarczającą do osiągnięcia wskaźników redukcji emisji pyłów PM10, PM2,5 oraz B(a)P na strefie aglomeracji.	
84	Miasto Katowice		W programie brakuje ponadto wyliczeń kosztów zewnętrznych związanych z zanieczyszczeniem powietrza ze względu na emisję PM10, B(a)P, NOx.	Koszty zewnętrzne zostały przedstawione zgodnie z literaturowym wskaźnikiem dla pyłu PM2,5 ponieważ wskaźnik kosztów zewnętrznych dla tego zanieczyszczenia jest najwyższy. Wskaźniki takie określone zostały dla kinlu substancji (np. PM10, SO _x). Nie zostało jednak określone w literaturze, koszty zewnętrzne dla poszczególnych zanieczyszczeń należy sumować, czy stosować inne rodzaje przeliczeń. Badania nie wskazują, czy koszty te kumulują się, przyjmuje się zatem najwyższy wskaźnik i dla niego oblicza koszty złej jakości powietrza.
85	Miasto Katowice	tab. 76	Brakuje szacowania liczby sztuk, kosztów i wariantów pozostałych wskaźników. Wyszczególnienie w tabeli 76 wskazuje jedynie poziomy redukcji emisji szkodliwych substancji.	W zadaniu przeprowadzenia modelowania wariantów istotą było pokazanie zmian ładunku emisji oraz stężeń imisyjnych oraz kosztów (koszty inwestycyjne przedstawiono w tab. 148). Nie ma konieczności pokazywania efektów ilościowych w postaci sztuk kotłów, ponieważ wyznaczony poziom emisji określono w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło, a nie o liczbę kotłów. Dokumentację POP uzupełniono o wskaźniki efektu ekologicznego dla działań ograniczających emisje powierzchniową.
86	Miasto Katowice		W zadaniu SIsAG_CZM dotyczącym ograniczenia wtórnej emisji pyłu brakuje szacunków dotyczących ilości kilometrów dróg poddanych czyszczeniu na mokro oraz stopnia redukcji emisji wtórnej przy założonej szacunkowej częstotliwości wykonywania czynności. Pozwoliłoby to na dokładniejsze oszacowanie kosztów oraz zasadności wykonania zadania w ramach programu.	Prowadzenie prac czyszczenia dróg na mokro pozwala na zredukowanie emisji pyłów drobnych z unosu z dróg, krótkoterminowo, nawet o 65%. W aglomeracji górnośląskiej emisja ze źródeł komunikacyjnych stanowi 16% udział w emisji pyłu PM10. Wyjaśnienie zostało podane w opisie zadania. Nie narzuca się ilościowego wskaźnika w postaci długości dróg, które należy czyścić, ponieważ sieć dróg stale się powiększa. Wszystkie drogi utwardzone, asfaltowe powinny być czyszczone.
87	Miasto Katowice		Rozkład stężeń (np. str. 121) powinien być odniesiony do normy, ale z uwzględnieniem udziału, gdyż dopiero całość jest oceniana przez jej pryzmat - obecne mapy nie pozwalają na ich wykorzystywanie.	Rozkład stężeń na mapach odniesiony jest do norm w ten sposób, że kolorem czerwonym oznaczona jest taka wysokość stężeń, która przekracza poziom dopuszczalny lub docelowy. Udziały procentowe przedstawiono na wykresach,

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
				natomiast na mapach zaprezentowano wysokość stężeń generowanych przez poszczególne grupy źródeł emisji. Pokazano to w postaci rozkładu stężeń, aby można było wywnioskować, w jakich obszarach występują najwyższe stężenia generowane przez daną grupę źródeł emisji, czego z kolei na wykresie pokazać się nie da.
88	Miasto Katowice	str. 157	Rysunek na str. 157 - przedstawione koszty redukcji powinny być uszeregowane rosnąco oraz tam, gdzie to wymagane, powinny uwzględniać również modernizację instalacji np. nowe przewody spalinowe, czy montaż/wykonanie instalacji wewnętrznej (np. likwidacja pieców kaflowych).	Koszty nie uwzględniają montażu instalacji wewnętrznej jak i kosztów rozbudowy sieci ciepłowniczej czy gazowej osobno. Na etapie wyliczenia kosztu inwestycji wzięto pod uwagę zróżnicowanie cenowe ze względu na konieczność zastosowania różnych rozwiązań i przyjęto średni koszt dla danej inwestycji. Fakt czy poniesione zostaną dodatkowe koszty, np. na dostosowanie instalacji do nowych warunków kotła, jest zależne od wielu czynników i nie potraktowano tego kosztu osobno.
89	Miasto Katowice	PDK	Z PDK-u powinny być usunięte te działania, które w sytuacjach alarmowych mają znikomy wpływ na ograniczenie emisji (np. kontrole pojazdów, czy przedsiębiorstw).	Z PDK zostały usunięte działania w kierunku przedsiębiorstw, natomiast pozostały kontrole pojazdów, jako jedno z działań, które można przeprowadzić w ramach poziomów PDK.
90	Miasto Katowice	str. 275	Zestawienie wskaźników (str. 275) powinno uwzględniać również wskaźniki zastępcze (energia elektryczna, ciepło sieciowe, vide wytyczne WFOŚiGW w Katowicach) z uwagi na to, że przeprowadzenie np. termomodernizacji w takim budynku, wg obecnych wskaźników nie przyniesie żadnego efektu ekologicznego, który nie zostanie też wykazany przez redukcję emisji punktowej	Nie ma wskaźników emisyjnych dla podłączenia do sieci ciepłowniczej i ogrzewania elektrycznego, ponieważ taka emisja nie powstaje w ogrzewanych lokalach (źródle powierzchniowym) tylko w źródle zdalacznym (punktowym). W analizie wariantów została wzięta pod uwagę emisja powierzchniowa, a nie punktowa. W przypadku zastosowania przytoczonych rozwiązań efekt ekologiczny oblicza się, jako różnicę pomiędzy dotychczasową emisją powierzchniową i emisją nowego źródła (w tym przypadku wynoszącą 0), efekt redukcji wynosi 100%. Warianty wprowadzenia ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji spalania paliw stałych wydzielono do osobnego dokumentu. We wstępie POP napisano, że takie teoretyczne warianty zostały przygotowane i są dostępne na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.
91	Miasto Rydułtowy	tab. 84	przeanalizowane w tabeli 84 poziomy rocznej redukcji emisji PM10, PM2,5 i B(a)P są niemożliwe do wykonania. Dla miasta Rydułtowy ww. wartości kształtują się na poziomie kolejno: 131,22 Mg/rok, 104,11 Mg/rok oraz 0,05 Mg/rok. Wobec powyższego obliczono, iż szacunkowy koszt realizacji zadania dla naszego miasta wynosi ponad 31 mln zł. Biorąc pod uwagę budżet miasta oraz zamożność lokalnej społeczności przeznaczenie takiej kwoty na uzyskanie przewidzianych efektów ekologicznych jest niemożliwe do wykonania. Jednocześnie pragniemy zauważyć, że miasto Rydułtowy w porównaniu z okolicznymi miejscowościami posiada znacznie wyższy poziom redukcji zanieczyszczeń. Zdajemy sobie sprawę, iż powyższe wyliczenia powstały na podstawie badań modelowych i analiz zanieczyszczeń jednakże przy tworzeniu działań naprawczych oraz efektów ekologicznych, które mają zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzenia działania naprawczego polegającego na ograniczeniu	Wskazany wymagany poziom redukcji emisji to poziom, który wg obliczeń przyczyni się do osiągnięcia koniecznego (Rozporządzeniem MS dotyczącego poziomów niektórych substancji w powietrzu) poziomu stężeń pyłów PM10 i PM2,5 w gminach województwa śląskiego. Z tym związane są oczywiście wysokie koszty działań naprawczych. Zadaniem władz gminy jest stworzenie systemu zachęt dla mieszkańców, aby mieli możliwość skorzystania chociaż w części z środków zewnętrznych.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, należy wziąć pod uwagę również możliwości finansowe danej gminy/miasta oraz lokalnej społeczności.	
92	Miasto Rydułtowy		Kolejnym argumentem przemawiającym za zasadnością wniesienia powyższej uwagi jest fakt, iż w 2016 r. opracowano Plan Gospodarki Niskomisyjnej Miasta Rydułtowy. Działania inwestycyjne w ramach ww. planu polegają na termomodernizacji, wymianie źródeł ciepła, oświetlenia oraz montażu OZE w obiektach użyteczności publicznej takich jak: placówki oświatowe, budynki staży pożarnych, budynek urzędu miasta. Przedmiotowe prace również mają wpływ na poziom redukcji emisji zanieczyszczeń PM10, PM2,5 i B(a)P do powietrza. Warto w tym miejscu podkreślić, iż znaczna część prac o których mowa powyżej została już wykonana, wobec czego nie istnieje możliwość by w obiektach użyteczności publicznej osiągnąć większą redukcję emisji zanieczyszczeń.	Na etapie opracowania dokumentu przeanalizowane zostały kierunki działań w przyjętych planach gospodarki niskoemisyjnej z terenu stref województwa śląskiego. Kierunki te nie kłócą się z wyznaczonymi w POP zadaniami. Jeśli budynki, o których mowa ogrzewane są w sposób zgodny podjętą uchwałą wprowadzającą ograniczenia w stosowaniu paliw i urządzeń na terenie województwa oraz są poddane termomodernizacji, to nie ma potrzeby wprowadzania w nich dodatkowych działań w celu redukcji emisji.
93	Miasto Rydułtowy		Miasto Rydułtowy dokłada wszelkich starań by poprawić jakość powietrza na danym terenie. Obiekty budowlane będące w zasobach Miasta są modernizowane tak, by w sposób najmniej uciążliwy oddziaływały na środowisko. Sukcesywnie podłączane do sieci ciepłowniczej są budynki komunalne, a w niedalekiej przyszłości (rok 2018) realizowana będzie inwestycja polegająca na podłączeniu do sieci ciepłowniczej całego zabytkowego Osiedla Kolonia Karola w Rydułtowach. Większość budynków należących do Miasta tj. budynek szkoły, przedszkola, straże pożarne oraz budynek urzędu miasta posiada nowe, ekologiczne urządzenia grzewcze/ urządzenia służące do podgrzewu ciepłej wody użytkowej lub jest już podłączonych do sieci ciepłowniczej, są to m.in. Szkoła Podstawowa nr 2 i Gimnazjum nr 2, Szkoła Podstawowa nr 3, Przedszkole nr 1, Przedszkole nr 2, Przedszkole nr 3, Przedszkole nr 4, Ochotnicza Straż Pożarna i Państwowa Straż Pożarna zlokalizowane przy ul. Romualda Traugutta, Rydułtowski Ośrodek Kulturalno-Oświatowy, Rydułtowskie Centrum Kultury. Jednocześnie pragnę zauważyć, że na terenie miasta Rydułtowy oprócz domków jednorodzinnych występują osiedla bloków wielomieszkaniowych. Znaczna część z osiedli na dzień dzisiejszy także jest podłączona do sieci ciepłowniczej.	Na terenie miasta, podobnie jak w całym powiecie wodzisławskim zidentyfikowano stosunkowo wysokie stężenia substancji w powietrzu w porównaniu do innych powiatów strefy śląskiej, stąd konieczny wysoki poziom redukcji emisji na tym terenie. Przytoczone przykłady inwestycji, jakie mają być realizowane (np. podłączenie całego osiedla do sieci ciepłowniczej) przyczynią się do uzyskania wysokiego efektu ekologicznego.
94	Miasto Rydułtowy		Lokalizacja miasta Rydułtowy w pobliżu innych miast (Rybnik, Wodzisław Śląski, Racibórz), w których także występują przekroczenia pyłów, również ma niekorzystny wpływ na jakość tutejszego powietrza. Niestety z napływającymi zza granicy Miasta zanieczyszczeniami nie można w żaden sposób walczyć. Zdajemy sobie sprawę, iż na terenie miasta Rydułtowy występują przekroczenia dopuszczalnego poziomu stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM 10 i PM2,5, przekroczenia dopuszczalnej liczby dni z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego	Po wykonaniu analiz modelowych stwierdzono, że mimo wysokiego napływu emisji substancji z okolicznych miejscowości, emisja pochodząca ze źródeł powierzchniowych zlokalizowanych na terenie miasta generuje wysokie stężenia zanieczyszczeń, więc koniecznym i uzasadnionym jest przeprowadzenie działań naprawczych również w mieście.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			stężenia 24 - godzinnego pyłu zawieszonego PM 10 oraz przekroczenia poziomu docelowego stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu, jednakże podkreślamy, że nie zawsze jedyny i główny wpływ na taki stan powietrza mają mieszkańcy lub przedsiębiorcy Naszego Miasta.	
95	Miasto Rydułtowy		W latach 2007 - 2009 zrealizowano na terenie miasta Rydułtowy Program Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE) w ramach którego wymieniono 335 starych nieekologicznych, wysokoemisyjnych kotłów węglowych na nowe wysokosprawne, niskoemisyjne urządzenia grzewcze. Ponadto corocznie prowadzone są dotacje celowe na wymianę źródła ciepła w budynku mieszkalnym finansowane w całości ze środków własnych gminy (budżet). W roku 2017 na cel, o którym mowa powyżej, przeznaczono ponad 100 tysięcy złotych, co stanowi spory wydatek przy ograniczonych możliwościach budżetu.	To pożądanym kierunkiem działań wpisującym się w zadania wyznaczone w harmonogramie POP.
96	Miasto Rydułtowy		Istotnym aspektem wartym rozważenia przy określaniu rocznej redukcji emisji PM10, PM2,5 i B(a)P dla poszczególnych miast strefy śląskiej jest również aspekt społeczny. Mimo prowadzonych akcji informacyjnych, form dotacji do wymiany źródeł ciepła nie zawsze samorządy mają wpływ na redukcję tzw. niskiej emisji. Mieszkańcy miast/gmin w pierwszej kolejności muszą wyrazić chęć wymiany źródła ciepła, co wielokrotnie zależy od możliwości budżetu danej rodziny. Zdarza się, że mimo pomocy finansowej osoby, zwłaszcza starsze będące na emeryturze, nie są w stanie zakupić nowego urządzenia grzewczego. Uchwała antysmogowa określa czas na wymianę starych, wysokoemisyjnych urządzeń jednakże należy zwrócić uwagę, że w obecnym stanie przewidziano jedynie nakaz, za którym nie idą odpowiednie środki finansowe dla najuboższych. Mieszkańcy naszego regionu wykorzystujący dotychczas, z powodów ekonomicznych, flotokoncentraty lub muły zostali zmuszeni z dniem 1 września 2017 r. do zakupu droższego paliwa. Przy wzroście wydatków za ogrzewanie obiektów budowlanych zmniejsza się budżet, który mieszkańcy mogli przeznaczyć na wymianę źródła ciepła. Władze miast lub gmin nie mogą zmusić mieszkańców (którzy mimo obowiązującej uchwały antysmogowej) nie chcą lub nie są w stanie wymienić źródła ogrzewania. Mamy świadomość, że niekoniecznie cały szacunkowy koszt realizacji zadania naprawczego, wskazanego na początku niniejszego pisma, musi zostać pokryty ze środków własnych samorządu, jednakże to w kwestii mieszkańców leży chęć przystąpienia do realizacji zadań polegających na wymianie źródeł ciepła. Wobec powyższego przy wyznaczaniu poziomów rocznej redukcji należy wziąć pod uwagę chęć oraz możliwości finansowe lokalnej społeczności do inwestycji, które mają wpływ na poprawę jakości powietrza na danym obszarze. Wobec powyższego, mając na uwadze przytoczone argumenty wnosimy o ponowną analizę oraz obniżenie	Aspekt społeczny został wzięty pod uwagę na etapie opracowania przytoczonej uchwały antysmogowej i to właśnie dla społeczeństwa w celu poprawy warunków życia została ona stworzona. Warunki ekonomiczne faktycznie nie każdemu pozwalają na wymianę źródła ciepła od razu, dlatego też cały proces będzie przebiegał przez następne 10 lat. W tym czasie na pewno powstaną programy pomocowe i rozdysponowane zostaną środki na realizację inwestycji. Mieszkańcy zgodnie z podjętą uchwałą będą zmuszeni do zrealizowania jej zapisów.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			poziomów rocznej redukcji emisji PM10, PM2,5 i B(a)P z uwagi na niewielkie szanse wykonania wymaganych szacunkowych efektów ekologicznych działania naprawczego polegającego na ograniczeniu emisji z instalacji o małej mocy do 1MW, w których następuje spalanie paliw stałych. Podkreślamy, że większość inwestycji mających na celu poprawę jakości powietrza w których udział mogły wziąć władze miasta została już zrealizowana. Pozostała redukcja emisji PM10, PM2,5 i B(a)P może zostać osiągnięta głównie przez wymianę źródeł ciepła i termomodernizację w budynkach osób fizycznych, a na powyższe działania Burmistrz Miasta Rydułtowy nie ma tak wielkiego wpływu jak w przypadku inwestycji realizowanych na zasobach Miasta lub w obiektach użyteczności publicznej.	
97	Miasto Rydułtowy		prosimy o przeanalizowanie zasadności wyznaczenia, jako wskaźnik powierzchni lokali [m ²] dla monitorowania postępu realizacji zadania polegającego na ograniczeniu emisji z instalacji o małej mocy do 1MW, w których następuje spalanie paliw stałych. Priorytetami danego zadania jest zastąpienie niskosprawnych urządzeń siecią ciepłowniczą, urządzeniami opalnymi gazem, olejem, ogrzewaniem elektrycznym lub urządzeniami spełniającymi minimum wymogi jakościowe dla urządzeń na paliwa stałe, które zostały określone w normie PN-EN 303-5:2012. W naszej ocenie powierzchnia lokalu z wyszczególnieniem, jakich zmian sposobu ogrzewania dokonano nie odzwierciedla uzyskanego realnego efektu ekologicznego. Przy takim założeniu bardziej zasadne będzie dotowanie wymiany niskosprawnych urządzeń ogrzewających lokale o znacznej powierzchni, niż pomoc finansowa przy wymianie starszego (bardziej emisyjnego) źródła ciepła ogrzewającego niewielką powierzchnię. Wobec powyższego proponujemy zmianę wskaźnika monitorowania postępu realizacji zadania.	W narzędziu jak i harmonogramie będzie możliwość wpisania zarówno liczby kotłów jak i powierzchni lokalu, będzie można wybrać z listy rozwijanej jedną z dwóch jednostek liczba kotłów [szt.] lub powierzchnię lokali [m ²] i wówczas wpisać wartość liczbową. Program sam przeliczy sztuki kotłów na powierzchnię lokali. //Wskaźnik monitorowania postępu musi odnosić się finalnie do powierzchni lokali, ponieważ tylko w taki sposób można oszacować osiągnięte, wymagane efekty ekologiczne.
98	Miasto Rydułtowy		Powyższe uwagi mają istotne znaczenie zwłaszcza w kontekście przepisu art. 315 a ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym w przypadku niedotrzymania terminów realizacji zadań określonych w programach ochrony powietrza oraz planach działań krótkoterminowych organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości od 10 000 zł do 500 000 zł.	Realizacja działań wymuszona będzie przez obowiązującą uchwałę wprowadzającą ograniczenia w stosowaniu paliw i urządzeń na terenie województwa.
99	Miasto Skoczów		Zwracam się o uwzględnienie w tym projekcie korekty sprawozdania za 2015 rok z realizacji „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji” przesłanej do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego pismem nr WK.6224.9.2017 z dnia 4 maja 2017 r. (data wpływu do Urzędu Marszałkowskiego 9.05.2017r.). W ww. korekcie sprawozdania wykazano	Korekta w sprawozdaniu została uwzględniona. Jednak cały rozdział usunięto z dokumentu Programu. Przedstawione w rozdziale wymagane efekty ekologiczne do roku 2019 i 2020 pochodzące z Programu ochrony powietrza z 2014 roku wprowadzały chaos i były interpretowane, jako obowiązujące w opracowywanym Programie.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			redukcje emisji powierzchniowej i liniowej. W przedłożonym projekcie Programu wykazana redukcja emisji przez Gminę Skoczów w 2015 roku nie została uwzględniona	
100	Miasto Skoczów	tab. Nr 90	Ponadto stwierdzam, że wymagane efekty ekologiczne do uzyskania w 2019 i 2020 roku wskazane w tabeli nr 90 dla Gminy miejsko-wiejskiej Skoczów (strefa śląska) będą niezmiernie trudne do uzyskania. Pomimo podejmowanych przez Gminę Skoczów szeregu działań w zakresie ochrony powietrza, wymagany efekt ekologiczny będzie trudny do osiągnięcia. Należy zauważyć, że Gmina Skoczów, jak również podległe jej jednostki czy podmioty, podejmują i realizują szereg działań mających wpływ na ochronę powietrza i Gmina jest w stanie wykazać te przedsięwzięcia i wyliczyć osiągnięty efekt ekologiczny, w tym redukcję emisji. Natomiast Gmina nie ma wpływu na realizację podejmowanych działań w tym zakresie przez inne podmioty oraz osoby fizyczne, poza tymi którym udziela dofinansowania.	Tabela 90 jest elementem rozdziału przedstawiającego podsumowanie realizacji zadań z POP z 2014 roku i przedstawione w niej efekty pochodzą właśnie z tego dokumentu. Wymagany poziom redukcji emisji poszczególnych substancji znajduje się w tabelach dołączonych do harmonogramu rzeczowo-finansowego POP (rozdział 1.6.2). Podjęta uchwała wprowadzająca ograniczenia dotyczące stosowania urządzeń grzewczych i paliw na terenie województwa wymusi na mieszkańcach realizację celów Programu.
101	Miasto Skoczów		Na terenie Gminy realizowany jest wie e przedsięwzięć służących ochronie powietrza, jednak Gmina nie ma narzędzi, by dane w tym zakresie pozyskać i uwzględnić w sprawozdaniach, a można założyć, że wielkość realizowanych inwestycji ma spory wpływ na redukcję emisji wykazanej do osiągnięcia przez Gmina Skoczów.	Zadanie należy realizować na zasadzie dobrej współpracy oraz zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą.
102	Miasto Żywiec		główny ruch pojazdów odbywa przez teren miasta Żywca po drogach będących w zarządzie powiatu, województwa, gminy oraz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, co uniemożliwia wprowadzenie inteligentnych systemów sterowania ruchem, np. zielona fala, sygnalizatory czasowe itp.	Miasto może, ale nie musi, realizować takich zadań. W obrębie strefy śląskiej pożądane jest tworzenie ścieżek rowerowych, wymiana taboru autobusowego, utwardzanie dróg i poboczy. Przytoczone w piśmie zadanie raczej jest skierowane dla stref miejskich i aglomeracji. W harmonogramie Programu znajduje się dokładny opis z przyporządkowanymi kodami, jaka strefa realizuje dane zadanie.
103	Miasto Żywiec		Ścisła zabudowa zarówno mieszkaniowa jak i usługowa usytuowana wzdłuż głównych dróg przebiegających przez miasto Żywiec uniemożliwia wprowadzanie dodatkowych mechanizmów zmniejszających uciążliwość ruchu samochodowego takich, jak: strefy ruchu pieszego, strefy ograniczonego -uchu, buspasy. W 2016r. na terenie miasta Żywca wprowadzona została zmiana organizacji ruchu w Śródmieściu wprowadzającą ograniczenie wjazdu do centrum miasta samochodów powyżej 3,5 t, a na drodze tranzytowej powyżej 12, natomiast oddana w 2015r. obwodnica miasta Żywca w kierunku Korbielowa poprawiała płynność ruchu w śródmieściu oraz znacznie ograniczyła ruchu tranzytowy przez centrum miasta.	Jest to właśnie przykład odpowiednio realizowanego zadania. Budowa ścieżek rowerowych może również obejmować drogi poza centrum miasta. W przypadku ścisłej zabudowy i braku możliwości realizacji niektórych zadań można prowadzić wymianę taboru autobusowego komunikacji publicznej.
104	Miasto Żywiec		Ograniczenie emisji wtórnej pyłów po okresie zimowym polegającej na przynajmniej jednorazowym wyczyszczeniu na mokro wszystkich dróg w okresie kwiecień - maj (tylko, jeśli temperatura powietrza jest wyższa niż	Realizacja tego zadania jest bardzo ważna, szczególnie czyszczenie dróg po okresie zimowym. Dlatego też ważne jest, aby zabezpieczyć środki na realizację tego zadania.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			3°C) nie jest możliwe ze względu na bardzo duże koszty, które poniosłaby gmina.	
105	Miasto Żywiec		Sprzecznym wydaje się wprowadzenie do listy działań krótkoterminowych zadań polegających na ograniczeniu stosowania kominków. Gmina nie dysponuje wiedzą w zakresie istniejących już kominków. Wobec powyższego proponuję ograniczenie działań krótkoterminowych do bezwzględnie zakazu spalania odpadów w paleniskach domowych oraz zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi na terenach zabudowanych.	Spalanie w indywidualnych systemach grzewczych jest odpowiedzialne za występowanie epizodów wysokich stężeń pyłów w powietrzu, dlatego też nie można zrezygnować z jedyne działania krótkoterminowego skierowanego w stronę tych źródeł. W III poziomie będzie istniał zakaz stosowania kominków i biorąc pod uwagę skalę występowanie tego rodzaju wysokich stężeń może on obowiązywać kilka dni w roku. Działanie to ma bardziej charakter edukacyjny aniżeli kontrolny, właśnie ze względu na brak dokładnych informacji odnośnie lokalizacji kominków. Dlatego też ogromna jest rola informowania społeczeństwa o zakazie spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych, który obowiązuje przez cały rok, bez względu na to, czy jest zagrożenie alarmem czy też nie.
106	Miasto Żywiec		Wprowadzenie „darmowej komunikacji publicznej” na terenie miasta Żywca stanowiłoby znaczne obciążenie finansowe dla budżetu ponieważ miasto musiałoby ponieść koszty związane z obsługą poszczególnych linii autobusowych (koszty paliwa, praca kierowcy itp.)	Wprowadzenie darmowej komunikacji zostało wpisane, jako jedno z działań do realizacji po uzgodnieniu z przewoźnikami. Sytuacja taka może nastąpić maksymalnie kilka dni w roku, dlatego ze względu na charakter działania powinno być ono podejmowane biorąc po uwagę edukacyjny charakter jego realizacji.
107	Gmina Porąbka		Ponieważ wymiana kotła w większości przypadków nie wymaga zgłoszenia żadnemu organowi administracji publicznej, Gmina nie ma możliwości ewidencji wszystkich wymienionych w gminie kotłów. W sprawozdaniu z realizacji Programu będziemy w stanie podać jako wartość wskaźnika monitorowania postępu realizacji zadania o kodzie SlsŚI_ZSO tylko dla tych budynków, które otrzymają dofinansowanie z Gminy lub za jej pośrednictwem. Tymczasem na pewno są i nadal będą przypadki kiedy mieszkańcy będą wymieniać kotły we własnym zakresie.	Zadanie należy realizować na zasadzie dobrej współpracy oraz zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą.
108	Gmina Porąbka		Ponadto wnoszę o uruchomienie równocześnie z wdrożeniem uchwały działań mających na celu większą dostępność do środków zarówno unijnych (RPO WSL 2014-2020), jak i krajowych (WFOŚiGW) dla wszystkich mieszkańców, którzy zamierzają dostosować swoje instalacje do wymogów uchwały.	Przez kolejne 10 lat realizacji zadań Programu, na pewno powstaną programy pomocowe i rozdysponowane zostaną środki na realizację inwestycji.
109	Gmina Wilkowice		Według naszej oceny nie jest zasadnym uznanie organu samorządu lokalnego za podmiot odpowiedzialny za realizację zadania o kodzie SlsŚI_ZSO a jako źródło finansowania na pierwszym miejscu wymienić „środki własne samorządów lokalnych”. Prosimy o skorygowanie tych zapisów w treści Programu, a w szczególności w Tabeli "Harmonogram rzeczowo finansowy działań naprawczych dla strefy śląskiej oraz Tabeli 84 - Zestawienie przewidzianych efektów ekologicznych uzyskanych w wyniku prowadzeniu działań naprawczych zgodnie z kodem SlsŚI-ZSO w poszczególnych gminach strefy śląskiej, gdzie został wpisany szacunkowy koszt realizacji zadania. Obawiamy się, że pozostawienie tych zapisów w	Organ samorządu nie jest jedynym podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadania związanego z redukcją emisji z sektora bytowo-komunalnego. Kolejność wymienionych podmiotów nie sugeruje udziałów poszczególnych źródeł środków przeznaczonych na realizację zadania. Oszacowane kwoty inwestycji niezbędne są do realizacji działań naprawczych i nie są celem samym w sobie. Cel określa wyznaczona konieczna redukcja substancji.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			niezmienionej formie będzie w przyszłości skutkować nieuzasadnionymi sankcjami nakładanymi na gminy, które nie będą przeznaczać określonych kwot na realizację tego zadania. Można założyć, że znajdują się gminy, które nie będą mogły wywiązać się z nałożonego obowiązku ponieważ będzie to przekraczać ich możliwości finansowe nawet przy udziale środków pozyskanych z WFOŚiGW, NFOŚiGW czy innych funduszy. W naszej opinii nie można oczekiwać od samorządów lokalnych, że wezmą na siebie ciężar realizacji tego zadania. Oczekujemy rozwiązań systemowych, które będą wynikiem rządowych działań legislacyjnych, technicznych i finansowych w zakresie wsparcia obywateli poprzez stosowanie ulg i dopłat.	
110	Miasto Tychy		Jednocześnie zwracamy uwagę, że bez pomocy środków zewnętrznych wymiana nisko sprawnych kotłów węglowych w budownictwie jednorodzinym, na kotły nowej generacji może być trudna do zrealizowania.	Wymiana niskosprawnych kotłów będzie musiała przebiegać zgodnie z harmonogramem ograniczeń ustalonych w podjętej przez Sejmik Województwa uchwałę wprowadzającej ograniczenia w stosowaniu paliw i urządzeń na terenie województwa śląskiego.
111	Gmina Gaszowice		Brak wskazania wyraźnych efektów ekologicznych (tabel ze wskaźnikami określającymi redukcję), np.: ile należy wymienić źródeł ciepła aby osiągnąć zakładane wskaźniki w tabeli str. 148.	Uzupełnienie wskaźników umożliwiających oszacowanie ilościowego efektu realizacji działań znajduje się w rozdziale 1.6.4
112	Gmina Gaszowice		Tabela na stronie 148 określa zakładane efekty roczne np. redukcja PM10 54,45 Mg/rok oraz PM2,5 42,73 Mg/rok. Jednak po kontakcie telefonicznym z p. Załupka z firmy Atmoterem pozyskano informacje, że jest to stan docelowy w roku 2027. Zapisane poziomy redukcji emisji są niejasno określone. W przypadku kontroli to gmina będzie odpowiadała za wprowadzone zapisy.	Zapis został w Programie doprecyzowany, aby faktycznie jasno z niego wynikało, że przyjęty poziom redukcji odnosi się do ładunku emisji z roku bazowego, ale konieczny jest do zrealizowania nie corocznie, a sumarycznie do roku 2027.
113	Gmina Gaszowice		Brak bazowej emisji zanieczyszczeń dla poszczególnych gmin.	W celu lepszej prezentacji dokumentacja POP zostanie uzupełniona o tabelę wskazującą wielkość emisji bazowej w roku 2015 oraz oczekiwanej w wyniku podjęcia działań naprawczych w roku prognozy 2027 (rozdział 3.7.2, po zmianach 3.6.2).
114	Gmina Gaszowice		Ilości wykazane w tabeli na stronie 148 (jeśli są przyjęte jako roczne) są nierealne do wykonania dla gmin.	Zapis został w Programie doprecyzowany aby faktycznie jasno z niego wynikało, że przyjęty poziom redukcji odnosi się do ładunku emisji z roku bazowego ale konieczny jest do zrealizowania nie corocznie, a sumarycznie do roku 2027.
115	Miasto Ustroń		Nazwa zadania: Kontrole w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi w obszarach zabudowanych. Szczegółowy opis: Całkowity zakaz palenia na powierzchni ziemi pozostałości roślinnych z ogrodów oraz zakaz rozpalamia ognisk. Stosowanie działania: Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu). Należy zwrócić uwagę, że zakaz palenia pozostałości roślinnych wynika z ustawy o odpadach. Zakaz spalania pozostałości roślinnych jest zabroniony w sytuacji kiedy prowadzona jest segregacja u źródła. Dotyczy	Zakaz ten, zgodnie z uwagą, obowiązuje na obszarach, gdzie prowadzona jest zbiórka selektywna i kompostowanie tego rodzaju odpadów, natomiast nie we wszystkich gminach jest prowadzona taka selektywna zbiórka u źródła, dlatego działanie to znalazło się w PDK

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			to nie tylko właściciele ogródków ale wszystkich mieszkańców, u których prowadzona jest segregacja odpadów.	
116	Miasto Ustroń		Nazwa zadania: Wprowadzenie darmowej komunikacji publicznej po uzgodnieniu zakresu z przewoźnikami. Podmioty odpowiedzialne za realizację zadania: przewoźnicy z terenu województwa, (...) burmistrzowie, wójtowie. Należy zwrócić uwagę, że rola Burmistrza Miasta, będzie ograniczona ze względu na fakt, iż Miasto Ustroń nie posiada komunikacji miejskiej. Funkcja Burmistrza w tym kontekście mogłaby jedynie pełnić rolę informacyjną.	Nie wszyscy burmistrzowie, czy wójtowie są za to odpowiedzialni, ponieważ nie odpowiadają za komunikację publiczną. W działaniu wskazani są wszyscy, którzy mogą zarządzać komunikacją publiczną.
117	Miasto Ustroń		Miasto Ustroń w 2017 r. podpisało umowę z 80 mieszkańcami na udzielenie dofinansowania na wymianę starych nieekologicznych źródeł ciepła. Zgodnie z umową podpisaną przez Miasto Ustroń z Wojewódzkim Funduszem Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w wyniku likwidacji starych nieekologicznych źródeł ciepła nastąpi zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo gazowych do atmosfery dla PM 10 = 5,963kg/a. Natomiast w Programie Ochrony Powietrza dla terenu województwa śląskiego (...), założono dla Gminy Ustroń poziom redukcji PM10 do 57,80 Mg/rok. Są to założenia nierealne do spełnienia przez Miasto Ustroń. Dlatego proszę o rozważenie zamiany wielkości poziomu redukcji PM 10. Proszę także o zmianę wielkości nakładów finansowych (zmniejszenie), które miasto miałoby wydatkować na ten cel.	Konieczny poziom redukcji wymagany jest do zrealizowania do 2027 roku. Zapis został w Programie doprecyzowany, aby jasno z niego wynikało, że przyjęty poziom redukcji odnosi się do ładunku emisji z roku bazowego ale konieczny jest do zrealizowania nie corocznie, a sumarycznie do roku 2027. Oszacowane koszty będą wydatkowane przez wymienione jednostki, nie tylko przez gminę.
118	Miasto Ustroń		Jednocześnie informuję, że budynki osiedla mieszkaniowego „Manhatan” Spółdzielni Mieszkaniowej „Zacisze” liczące 682 mieszkań ogrzewane są ze wspólnej sieci ciepłowniczej niskotemperaturowej będącej własnością Spółdzielni. Kotłownia będąca we władaniu Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. z siedzibą w Ustroniu przy ul. Konopnickiej 40 zaopatruje w ciepło budynki os. Cieszyńskiego (210 mieszkań) Spółdzielni Mieszkaniowej „Zacisze”, Miejski Dom Kultury „Prażakówka”, Szkołę Podstawową Nr 2 i Gimnazjum nr 2 oraz salę gimnastyczną przy ul. Daszyńskiego poprzez sieć wysokotemperaturową o długości kanału ciepłowniczego 1,8 km i średnicach rur 0 50-100 mm oraz 125-150 mm. Aktualne zapotrzebowanie ciepła wynosi 4,2 MW. Pozostałe obszary miasta są ogrzewane przez lokalne kotłownie. Sieć cieplna przebiega przez tereny zurbanizowane i nie zachodzi możliwość, aby do istniejącej sieci cieplnej zostało podłączonych 150 inwestycji.	Program ochrony powietrza nie narzuca gminom jak powinny osiągnąć wymagany efekt ekologiczny. Należy tylko podczas realizacji zadań pamiętać o liście priorytetów, która wskazuje poza podłączeniem sieci ciepłowniczej, podłączenie lokali do sieci gazowej oraz zastosowanie kotłów niskoemisyjnych tzw. 5 klasy zasilanych paliwem stałym.

Załącznik nr 4.

Odniesienie do uwag i wniosków wniesionych na etapie opiniowania przez Wojewódzką Radę Dialogu Społecznego w Katowicach projektu uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
1	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Podkreślamy, iż zaproponowane dla poziomu żółtego działania są zbyt rozbudowane i nieuzasadnione, w tym np.: - zapis: WIOŚ przekazuje informacje o jakości powietrza Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska za pomocą bazy "Poziomy Alarmowe" - baza ta jest dla poziomów informowania i alarmowych, i nie dotyczy przekroczeń objętych poziomem żółtym, - ograniczenie przebywania na otwartej przestrzeni, - zalecane korzystanie z komunikacji miejskiej zamiast indywidualnej, - informacje o zagrożeniach oraz możliwości wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych - kto określi negatywne skutki zdrowotne, już dla poziomu żółtego? Jakie mają być zalecane sposoby postępowania w przypadku tego poziomu?		Działania dla poziomu żółtego zostały całkowicie usunięte, natomiast informacje odnośnie poziomu ostrzegania zostały ograniczone do poziomu samorządu.
2	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Odbiorcą ogłoszenia o jakości powietrza nie jest GIOŚ. Przekroczenia poziomów informowania i alarmowych generowane są automatycznie w bazie JPOAT2,0 (zakładka poziomy alarmowe), natomiast pracownik WIOŚ zatwierdza przekroczenia w przedmiotowej bazie.		Zapis odnośnie bazy Poziomy Alarmowe został zmieniony
3	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Poziom II pomarańczowy byłby ogłaszany po przekroczeniu wartości 150 µg/m ³ dla pyłu PM 10. Jest to wartość nie wynikająca z krajowych przepisów prawa i może budzić z tego powodu kontrowersje dotyczące podejmowanych działań. Niezrozumiałe są zapisy o czasie na jaki ma być ogłaszany ten poziom i wprowadzenie zasady odwoływania poziomu II.	Brak jest obecnie procedury w tym zakresie, a rozsyłanie do wszystkich odwołania poziomu II, może spowodować duże zamieszanie, bo często mogą być sytuacje, że co kilka dni, a nawet częściej musielibyśmy ogłaszać i odwoływać Poziom II.	Zapis odnośnie odwołania alarmu został zmieniony, aby alarm wygasał po okresie na który został ogłoszony
4	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Niezrozumiały jest zapis: "WIOS w Katowicach przekazuje w uzgodniony sposób informacje o prognozowanej lub zaistniałej sytuacji jakości powietrza do WCZK (Zastępcy Przewodniczącego WCZK)", w zakresie Zastępcy "... / Zarządu Województwa", czyli do kogo?		Zapis został ujednoczony - wskazane zostały tylko WCZK oraz Zarząd Województwa

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
5	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	W poziomie II pomarańczowym, w "Sposobie informowania" wpisano: "WIOS przekazuje informacje o zagrożeniach związanych ze złą jakością powietrza" - WIOS nie jest organem ustalającym skutki zdrowotne dla poszczególnych poziomów zanieczyszczenia powietrza. W przypadku poziomów alarmowych zagrożenia te zostały uzgodnione przez Urząd Marszałkowski lub WCZK z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną i zostały wpisane w procedurę.		Usunięto informację o zagrożeniach oraz propozycje działań do podjęcia.
6	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	W jaki sposób za realizację działań ma być odpowiedzialne społeczeństwo, w szczególności wrażliwe grupy ludzi?		Spółceństwo zostało usunięte z listy jednostek odpowiedzialnych za realizację, ponieważ to są odbiorcy działań.
7	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Czy Kuratorium Oświaty wie, że będzie przekazywać informacje o jakości powietrza dla dyrektorów placówek oświatowych? Ponadto informacje do tych placówek mają też przekazywać powiaty i samorządy?		Informacje odnośnie Kuratorium zostały usunięte. Informowanie placówek oświatowych i opiekuńczych będą przekazywane przez PCKZ oraz przez samorządy lokalne.
8	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach		Zapis uchwała antysmogowa jest potoczny, więc w dokumencie stanowiącym akt prawa miejscowego musi być doprecyzowany i pisany w cudzysłowie lub poprzedzony zapisem tzw. uchwała antysmogowa.		Zapis został doprecyzowany
9	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Zalecenia związane z ograniczeniem prac powodujących zapylenie (prace wyburzeniowe, stosowanie dmuchaw) oraz kontroli placów budów, przy jednoznacznej przyczynie złej jakości powietrza, nie spowodują jakiegokolwiek znaczącej poprawy jakości powietrza zwłaszcza, że wykonawcy tych prac zobowiązani są zawsze prowadzić je w sposób nie powodujący zanieczyszczenie środowiska, nie tylko gdy jest zła jakość powietrza.		Działania te często są prowadzone niezależnie od jakości powietrza np.: prace wyburzeniowe, czyszczenie na sucho, dlatego też pomimo tego, że nie stanowią one głównego źródła występowania przekroczeń, działania te mogą przynieść efekt lokalnie w miejscu występowania tych prac. Głównym źródłem zanieczyszczenia praktycznie zawsze jest spalanie paliw stałych w systemach grzewczych, natomiast działań ograniczających tę skalę oddziaływania jest bardzo mało.
10	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	W Poziomie III czerwonym gubi się poziom informowania dla pyłu zawieszonego PM 10 wynoszący 200 u.g/m ³ .		Poziom 200 µg/m ³ został dodany jako warunek przekroczenia poziomu alarmowego dla PM10 przy poziomie III alarmu.

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
11	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach		W przypadku grup wrażliwych brak jest kobiet w ciąży.		Informacja została uzupełniona
12	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Nie jest w projekcie POP powołana aktualna „Procedura powiadamiania o jakości powietrza” i nie ma zachowanej kolejności przekazywania powiadomienia. Proponujemy usunięcie lub ewentualną zmianę następujących zapisów w tabelach w PDK: - „Wysłanie do przedsiębiorstw prowadzących instalację mogącą znacząco oddziaływać na środowisko informacji o czasowym ograniczeniu procesów powodujących nadmierną emisję do powietrza” (przez WIOŚ w Katowicach w trakcie trwania III poziomu), ponieważ nie jest jednoznaczne, czy instalacje „mogące znacząco oddziaływać na środowisko” to instalacje określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9.11.2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (j.t. Dz. U. z 2016 r., poz. 71). Jeśli tak, to WIOŚ nie posiada bazy/listy takich zakładów. Ponadto zakwalifikowanie zakładu do „mogących zawsze znacząco...” lub „mogących potencjalnie znacząco...” nie jest jednoznaczne z tym, że zakład jest znaczącym emitentem, a wręcz może nie powodować jakiegokolwiek emisji do powietrza, np. stacje elektroenergetyczne, instalacje radiokomunikacyjne, zapory wodne, itp. instalacje wymienione w w/w rozporządzeniu.		Zadanie zostało usunięte z Planu. Podobnie jak kontrole zakładów przez WIOŚ, ponieważ jest to działanie długoterminowe.
13	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	„Kontrola procesów przemysłowych przez WIOŚ” oraz „Kontrola WIOŚ szczególnie uciążliwych instalacji z prowadzonymi procesami niezorganizowanymi, które mogą powodować wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza”. Dla emisji niezorganizowanej nie ustala się warunków korzystania ze środowiska (dopuszczalnych norm), zatem WIOŚ nie ma żadnego kryterium dającego możliwość oceny skali uciążliwości powodowanej funkcjonowaniem instalacji, która powoduje taką emisję. Nie istnieją też metody wykonywania pomiarów emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza w sposób niezorganizowany. Pomiary imisji natomiast, które trwają najczęściej od 2 tygodni do 1 miesiąca, także nie pozwalają na szybką ocenę sytuacji. Ponadto po ogłoszeniu w/w alertu nie ma	Jedynie właściwy organ samorządów może, w trybie art. 154 lub art. 362 ustawy POŚ, wydać decyzję w zakresie ograniczania emisji do powietrza, w której może ustalić określone środki techniczne ograniczające emisję itp. WIOŚ może jedynie sprawdzić, czy podmiot stosuje się do wymagań określonych w decyzji jak wyżej. Zwrócić należy uwagę, iż w przypadku województwa śląskiego mówimy o około 300 dużych i 600 mniejszych podmiotach wprowadzających pyły do powietrza, tak więc powyższe zapisy nie są możliwe do wykonania.	Zadanie zostało usunięte z planu

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			możliwości rozpoczęcia kontroli zakładu w trybie interwencyjnym tj. bez uprzedniego zawiadomienia przedsiębiorcy zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej, ponieważ nie da się jednoznacznie wykazać, że to właśnie działalność tego konkretnie podmiotu spowodowała zagrożenie zdrowia, życia lub środowiska, przyczyniając się do ogłoszenia alertu.		
14	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Ponadto jest bardzo istotna sprzeczność pomiędzy wprowadzeniem dla WIOŚ obowiązku kontroli zakładów przemysłowych, a zapisem w projekcie POP: "Nie uwzględniano źródeł punktowych, ze względu na mały udział tych źródeł w występowaniu epizodów wysokich stężeń substancji oraz mniejszą siłę oddziaływania działań krótkoterminowych na tego rodzaju źródła".		Zapis dotyczący kontroli zakładów przez WIOŚ został usunięty z PDK
15	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	str. 165	Na str. 165 "Tryb i sposób ogłaszania" przy procedurze realizacji działań krótkoterminowych podano przykład "ograniczeń w ruchu pojazdów". Nie jest to najważniejsze działanie i jego wyeksponowanie w tym miejscu nie jest uzasadnione.		Działanie zostało ograniczone do wykorzystania systemu ITS w miastach, jest to jedno z działań, a nie główne.
16	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach		Wątpliwości budzi zapis dotyczący rozbudowy sieci monitoringu jakości powietrza przez gminy, ponieważ może być zrozumiałą jako instalowanie czujników nie mających badań równoważności do metodyk referencyjnych (pismo Pana Pawła Sałka - Sekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska, z dnia 27.07.2017 roku, skierowane do Pana Wojciecha Saługi - Marszałka Województwa Śląskiego). Zapis ten powinien raczej odnosić się do rozbudowy systemu informowania, a jeżeli miałyby to być stacje pomiarowe, to musi być zaznaczone spełnianie wymagań określonych przepisami prawa.		Rozbudowa sieci monitoringu dotyczy ogólnie pojętego monitoringu bez wskazywania na sposób, chociaż zgodnie z przepisami prawnymi musi to być metoda referencyjna wskazana do oceny jakości powietrza.
17	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	str. 177, tab. 88	W tabeli 88, na str. 177 w części „Działania operacyjne”, dla działań pt.: 1) „kontrolę w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi w obszarach zabudowanych” 2) „zalecenie ograniczenia stosowania kominków” jako podmiot odpowiedzialny za realizację działania, zamiast „Zakaz dotyczy wszystkich osób przebywających na obszarze stref, w których ogłoszony alarm” należy wskazać „samorządy lokalne, straż miejska/gminna” - dla 1) oraz „samorządy lokalne” - dla 2).		Działanie zostało zmienione w tabeli.

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
18	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	pkt 1.6.2	W harmonogramach rzeczowo-finansowych (pkt 1.6.2.), brak jest konsekwencji w zastosowanych sformułowaniach w stosunku do efektów ekologicznych dla gmin (do osiągnięcia do 2027 r.) - raz są to „wymagane efekty...” (np. w tabeli 83), innym razem „przewidywane efekty...” (np. w tabeli 84).		Zapis został doprecyzowany
19	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	tab 90	W tabeli 90, gdzie określone są efekty ekologiczne wymagane do uzyskania w 2019 r. i 2020 r. nie ma Gminy Jeleśni.		Gminy Jeleśni nie ma w tabeli, ponieważ nie dotyczy ona obecnego POP, a dotyczy celów Programu z 2014 roku. Usunięto z dokumentu rozdział 3.2 (podsumowanie realizacji POP), w tym tabelę 90. Będzie stanowił osobny dokument dołączony do sprawozdań z realizacji POP.
20	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	PDK nie jest zgodny z § 9 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (D.U.2012.poz.1028). Jest to ważne również z tego powodu, że rozporządzenie zobowiązuje do podania między innymi potencjalnych źródeł przekroczeń poziomów alarmowych, a to jest klucz do konkretnych działań, które powinny być podejmowane.		Informacje o przyczynach występowania przekroczeń zostały wskazane w Programie ochrony powietrza w rozdziale 1.5.3, natomiast PDK jest częścią POP.
21	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Opis podejmowanych działań powinien być uproszczony, w tym należy zachować chronologię poszczególnych kroków, bo obecnie nawet nam trudno jest się wyznaczyć co mamy robić. Procedura powiadamiania o jakości powietrza jest następująca (kolejność ta nie może być inna, ze względów organizacyjnych i logicznych). WIOŚ w Katowicach każdego dnia roboczego wysyła do WCZK powiadomienie o jakości powietrza (do wiadomości do Urzędu Marszałkowskiego – Rzecznik Prasowy i WOŚ oraz do WSSE). W codziennych komunikatach o jakości powietrza, przekazywanych do Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody Śląskiego zamieszczana jest krótkoterminowa prognoza zanieczyszczeń powietrza przygotowywana na zlecenie WIOŚ w Katowicach (bo przepisy prawa tego nie określają!!!) przez Zakład Modelowania Zanieczyszczeń Powietrza IMGW-PIB w Krakowie z siedzibą w Katowicach. Powiadomienie rozsyłane jest przez dyżurnego WCZK do powiatowych centrów zarządzania kryzysowego (PCZK). Powiadomienie nie jest przekazywane do GIOŚ! Powiadomienie o ryzyku przekroczenia poziomów		Wskazana procedura została ujęta w PDK, przy czym nie ma uwzględnionego tylko codziennego przekazywania informacji do WCZK czy Urzędu Marszałkowskiego.

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			dopuszczalnych i docelowych jest przekazywane przez WIOŚ w Katowicach do WCZK i Marszałka Województwa sukcesywnie po stwierdzeniu przekroczeń 35 dni dla normy dobowej, dla pyłu zawieszonego PM10. Powiadomienie to jest rozsyłane przez WCZK do PCZK. W przypadku wystąpienia przekroczenia progów informowania lub poziomów alarmowych dla niektórych substancji w powietrzu uruchamiana jest procedura wynikająca z „Planu zarządzania kryzysowego”. Wówczas uruchamiane jest szerokie informowanie o występujących zagrożeniach, zalecanych środkach ostrożności i podejmowanych działaniach, poprzez WCZK, PCZK, gminy, środki masowego przekazu. Powiadomienie nie jest przekazywane do GIOŚ. Przekroczenia poziomów informowania i alarmowych generowane są automatycznie w bazie JPOAT2,0 (zakładka poziomy alarmowe), natomiast pracownik WIOŚ zatwierdza przekroczenia w przedmiotowej bazie.		
22	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Zaproponowane w projekcie PDK działania dla poziomu żółtego są zbyt rozbudowane i nieuzasadnione, jak np. ograniczenie przebywania na otwartej przestrzeni, bo w ten sposób sprowadzamy je do 365 dni w roku.		Działania w ramach poziomu I zostały usunięte i poziom ten polega tylko na przekazaniu informacji do poziomu samorządu lokalnego, bez wprowadzania działań.
23	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Poziom II byłby ogłaszany po przekroczeniu wartości 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; zgodnie z Indekssem jakości powietrza, stosowanym przez GIOŚ i WIOŚ, poziom (wskaźnik) dostateczny dla pyłu zawieszonego PM10 obejmuje przedział od 101 do 140 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a następny przedział to 141 do 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (zły wskaźnik jakości powietrza); istnieje możliwość zmiany przez WIOŚ w Katowicach wartości dla powołanych przedziałów i podniesienie PM10 do wartości 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, ale oczywiście nie będzie to zgodne z Polskim Indekssem Jakości Powietrza.		Poziom ten nie musi być zgodny z Indekssem jakości powietrza ponieważ odnosi się on do wartości godzinowej stężenia, natomiast ogłoszenie dotyczyłoby stężeni dobowego.
24	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Na spotkaniu ustaliliśmy, iż doprecyzujemy miejsce na stronie internetowej samorządów z wywieszoną informacją o jakości powietrza lub linkiem do strony WIOŚ i nie może to być zapis typu (najlepiej strona główna) – musi to być określone jednoznacznie: STRONA GŁÓWNA, zakładka pod nazwą JAKOŚĆ POWIETRZA.		Informacja ta została uzgodniona, iż nie można całkowicie wskazać miejsca do umieszczenia informacji na stronach samorządu lokalnego, a wskazane zostało jedynie miejsce w postaci jednolitej nazwy zakładki na stronie.
25	Wojewódzki Inspektorat	PDK	Czy PDK ma dotyczyć również ozonu, bo dla niego musielibyśmy rozpisać osobną procedurę postępowania,		Dodana zostanie informacja odnośnie rozgraniczenia dla ozonu w zakresie działań

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
	Ochrony Środowiska w Katowicach		zaczynając od początku (uwaga ogólna), czyli od przyczyn jego przekroczeń.		oraz warunków ogłoszenia.
26	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Brak jest doprecyzowania, jaka w ramach PDK jest rola gmin a jaka powiatów, ogólne stwierdzenie „samorządy lokalne” jest zbyt ogólnikowe, bo absolutnie nie określa co mają robić powiaty.		Rola powiatów została wskazana w ramach zadań dla Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Samorządy lokalne oznacza poziom gminy lub miasta.
27	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Chyba nie może być jeden zakład wymieniony z imienia i nazwiska (ArcelorMittal Poland Sp. z o.o.) a pozostałe branżowo; poza tym trudno na podstawie zaproponowanego zapisu (Wskazane podmioty powinny ograniczyć wprowadzanie substancji do powietrza w trakcie trwania poziomu III zgodnie z możliwościami jednostki) wymagać konkretnych działań, a zwłaszcza objąć to kontrolą (uwagi do działań Inspekcyjnych).		Działania dla zakładów zostały usunięte z Planu i wpisane zostały powody braku działań w ramach rozdziału 1.1.3.1.
28	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Aglomeracja również jest strefą, więc nie mogą być zapisy: w strefach i aglomeracjach, może być: w strefach, w tym w aglomeracjach.		Zapis został zmieniony
29	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Rezygnacja z opisu nieaktualnych procedur powiadamiania i wprowadzenie do PKD procedur z obowiązującego Planu Zarządzania Kryzysowego Województwa Śląskiego z 2017 roku.		Procedury zostały zaktualizowane
30	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Proponujemy w tabeli 1 obejmującej zestawienie działań krótkoterminowych przewidzianych do realizacji podzielić działania krótkoterminowe na rodzaje emisji: redukcje w zakresie emisji powierzchniowej, liniowej oraz emisji punktowej, zgodnie z załącznikiem nr 2 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, tak, aby jak najszybciej doprowadzić do obniżenia emisji najbardziej szkodliwych na danym terenie.		Działania zostały podzielone na rodzaje źródeł emisji
31	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Mówiliśmy na spotkaniu o zapisie dotyczącym ustaleniu w każdej gminie stanowiska odpowiedzialnego za kontrolowanie jakości powietrza i upowszechnianie informacji w tym zakresie!		Działanie to jest działaniem długoterminowym nie wchodzącym w skład planu działań krótkoterminowych. Działanie to powinno być wpisane w zarządzanie Programem ochrony powietrza

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
32	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK	Wątpliwości budzi zapis dotyczący rozbudowy sieci monitoringu jakości powietrza przez gminy, ponieważ może być zrozumiały jako instalowanie czujników nie mających badań równoważności do metodyk referencyjnych (pismo Pana Pawła Sałka - Sekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska, z dnia 27.07.2017 roku, skierowane do Pana Wojciecha Saługi – Marszałka Województwa Śląskiego). Zapis ten powinien raczej odnosić się do rozbudowy systemu informowania, a jeżeli miałyby to być stacje pomiarowe, to musi być zaznaczone spełnianie wymagań określonych przepisami prawa.		Działanie to zostało skierowane na rozwój systemu informowania o jakości powietrza.
33	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK Uwagi do działań Inspekcyjnych:	W tabeli 87 Zestawienie działań krótkoterminowych przewidzianych do realizacji w województwie śląskim, w części „Działania operacyjne”, dla działań pt.: „kontrola w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi w obszarach zabudowanych”; „zalecenie ograniczenia stosowania kominków”. Jako podmiot odpowiedzialny za realizację działania należy wskazać: „samorządy lokalne, straż miejska/gminna” - dla 1) oraz „samorządy lokalne” – dla 2).		Dla działania zostały dodane jednostki odpowiedzialne za realizację zgodnie z uwagą.
34	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK Uwagi do działań Inspekcyjnych:	„intensywne kontrole instalacji spalania paliw stałych” - Informacja, iż ilość przeprowadzonych kontroli w trakcie trwania alarmu powinna być o 50% większa niż w okresie poza alarmami jest niewystarczająca, należałoby ustalić minimalny próg ilości kontroli, w zależności od wielkości gminy.		Próg dla gmin nie zostanie ustalony ze względu na odmienny charakter i możliwości organizacyjne każdej z gmin. Zwiększenie kontroli o 50%
35	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK Uwagi do działań Inspekcyjnych:	„intensywne kontrole instalacji spalania paliw stałych” - Należy zastanowić się czy kontrole te powinny mieć charakter jedynie interwencyjny i prowadzony na podstawie patroli w rejonach wysokiego ryzyka czy powinny być także prowadzone zgodnie z wcześniej ustalonym planem kontroli zgodnym z poziomem ostrzegania (taki plan można wprowadzić w przypadku podmiotów gospodarczych, spółdzielni mieszkaniowych).		Działania te nie będą prowadzone tylko w zakresie interwencyjnym, ale również w zakresie planowanych kontroli instalacji.
36	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK Uwagi do działań Inspekcyjnych:	„Wysłanie informacji o czasowym ograniczeniu procesów powodujących nadmierną emisję, o ile nie spowodują nieproporcjonalnie wysokich kosztów dla przedsiębiorcy lub wprowadzenie działań organizacyjnych ograniczających emisję z zakładu” WIOS nie posiada kompetencji w zakresie nakazywania podmiotom gospodarczym ograniczania emisji. WIOS może		Działania te zostały usunięte z Planu.

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			sprawdzić jedynie czy podmiot dotrzymuje warunki określone w posiadanym pozwoleniu.		
37	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK Uwagi do działań Inspekcyjnych:	„Kontrola procesów przemysłowych przez WIOŚ - Kontrole WIOŚ szczególnie uciążliwych instalacji z prowadzonymi procesami niezorganizowanymi, które mogą powodować wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza”	Dla emisji niezorganizowanej nie ustala się warunków korzystania ze środowiska (dopuszczalnych norm), zatem WIOŚ nie ma żadnego kryterium dającego możliwość oceny skali uciążliwości powodowanej funkcjonowaniem instalacji, która powoduje taką emisję. Nie istnieją też metody wykonywania pomiarów emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza w sposób niezorganizowany. Pomiary emisji natomiast, które trwają najczęściej od 2 tygodni do 1 miesiąca, także nie pozwalają na szybką ocenę sytuacji. Ponadto po ogłoszeniu w/w alertu nie ma możliwości rozpoczęcia kontroli zakładu w trybie interwencyjnym (tj. bez uprzedniego zawiadomienia przedsiębiorcy zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej), ponieważ nie da się jednoznacznie wykazać, że to właśnie działalność tego konkretnie podmiotu spowodowała zagrożenie zdrowia, życia lub środowiska, przyczyniając się do ogłoszenia alertu. Jedynie właściwy samorządowy organ ochrony środowiska może, w trybie art. 154 lub art. 362 ustawy POŚ wydać decyzję w zakresie ograniczania emisji do powietrza, w której może ustalić określone środki techniczne ograniczające emisję itp.; WIOŚ może jedynie sprawdzić czy podmiot stosuje się do decyzji wydanych przez właściwy samorządowy organ ochrony środowiska.	Działania związane z zakładami zostały usunięte z Planu.
38	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	PDK Uwagi do działań Inspekcyjnych:	w tabelach dot. poziomów I, II i III w wierszach „podejmowane środki informacyjne” zostały omyłkowo nadane podwójne oznaczenia (punkty a, b, c.... i punkty 1, 2, 3...).		Numeracja i punktowanie zostało ujednoczone
39	Wojewódzkie Centrum	PDK	Pozwolenia zintegrowane i działania kompensacyjne: Województwo Śląskie powinno zapewnić, by w POP wzięto		Działania kompensacyjne przez zakłady prowadzone są zgodnie z uchwałą POŚ,

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
	Zarządzania Kryzysowego		pod uwagę to, żeby ewentualne odstępstwa od stosowania najlepszych możliwych technik były udzielane wyjątkowo i przy zastosowaniu bardzo restrykcyjnych kryteriów odnoszących się do jakości powietrza w strefie oraz do wpływu danej inwestycji (odstępstwa) na osiągnięcie dopuszczalnych wartości substancji w powietrzu w możliwie krótkim czasie, a w każdym razie nie później niż to określono w POP.		Program ochrony powietrza nie może narzucać dodatkowych działań w tym zakresie.
40	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Zmienić podstawę prawną w tabeli dla WZZK na Art. 92 pkt 1d ustawy POS		Zapis został zmieniony
41	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Usunięcie informacji o włączeniu RSO, ponieważ RSO działa stale		Zapis został zmieniony
42	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Wskazać okres obowiązywania dla I poziomu ostrzegania		Zapis został zmieniony
43	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Korekta numeracji w tabelach POZIOM I, II i III		Zapis został zmieniony
44	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	(Zastępcy Przewodniczącego WCZK - nie ma takiej funkcji)		Zapis został usunięty
45	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	w Poziomie I w jaki sposób PCZK przekazuje społeczeństwu informację o zalecanych sposobach postępowania		Zapis został zmieniony odnośnie przekazywania informacji przez PCZK, nie będzie działań i zaleceń do działania
46	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	w treści ogłoszenia podać na jaki okres obowiązuje poziom		Został dodany opis, że poziom obowiązuje w danym roku.
47	Wojewódzkie Centrum Zarządzania	PDK	zmienić poziom lokalny na poziom gminy w całym PDK		Nie zostało zmienione, ponieważ poziom lokalny jest jednoznaczny z poziomem gminy lub miasta, poziom powiatowy jest osobno

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
	Kryzysowego				wskazany.
48	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	proponowana zmiana dla II poziomu: WCZK, PCZK oraz samorządy lokalne przekazują informacje o wystąpieniu POZIOMU II i zaleceniach postępowania społeczeństwu w sposób określony we własnym planie zarządzania kryzysowego		Zapis został zmieniony zgodnie z propozycją
49	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Usunąć numer telefonu kontaktowego z WCZK do informowania o innych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi		Zapis został zmieniony zgodnie z propozycją
50	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	zmienić słowo obwieszcza na informuje lub publikuje		Zapis został zmieniony zgodnie z propozycją
51	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	W II poziomie Kto powiadamia PCZK? – brak tego działania na poziomie wojewódzkim.		Dodany został sposób powiadamiania PCZK przez WCZK
52	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Proponuję ujednoczyć jak wyżej na (dyrektorów placówek opiekuńczych, żłobków, przedszkoli, placówek pomocy społecznej)		Zapisy zostały ujednoczone
53	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Sposób przekazywania informacji Przyjęty w własnym PZK		Zapis został zmieniony zgodnie z propozycją
54	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Dla wskaźnika spełnienie wymogu powiadomienia Proponuję tu procent powiadomionych skutecznie jednostek		Zapis nie został zmieniony ze względu na trudne określenie skuteczności powiadomienia jednostek, brak pomiaru skuteczności
55	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	portale społecznościowe, tablice informacyjne zmiennej treści - działanie gminy. Jednostki posiadające tablice zmiennej treści, np. KZKGOP, współpracują z WIOŚ.		Zapis nie został zmieniony ze względu na często regionalny charakter mediów
56	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Zapis do tabeli działania informacyjnego: Wzmocnienie systemu powiadamiania o złej jakości powietrza, ostrzeżeniach i ogłoszonych alarmach. Wprowadzenie jednolitych procedur postępowania na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i lokalnym.		Zapis został zmieniony zgodnie z propozycją

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
			Rozszerzenie wykorzystania: - systemu Regionalnego Systemu Ostrzegania (RSO), - lokalnych stacji radiowych i telewizyjnych oraz prasy, - portali informacyjnych i mediów społecznościowych.		
57	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Zapis do jednostek działania informacyjnego: WIOŚ Katowice, Zarząd Województwa, WCZK oraz PCZK. W zakresie współpracy z mediami i polityki informacyjnej CZK informowanie realizują za pośrednictwem rzeczników/ komórek prasowych w poszczególnych jednostkach		Zapis został zmieniony zgodnie z propozycją
58	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Zamienić rozwój systemu na Doskonalenie systemu przekazywania informacji o jakości powietrza		Zapis został zmieniony zgodnie z propozycją
59	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Działanie zalecenia ograniczania prac powodujących zapytanie -Brak jakiegokolwiek związku z z zanieczyszczeniami wykazywanymi przez system monitoringu powietrza		Działanie zostało usunięte z listy działań
60	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Zmienić działanie w tabeli: Stworzenie bazy danych kontaktowych do mediów publicznych oraz operatorów systemów specjalistycznych przewidzianych do publikacji komunikatów i ostrzeżeń. . OPIS DZIAŁANIA: Ustalenie zasad współdziałania i przekazywania informacji o jakości powietrza za pomocą mediów i systemów. Nawiązanie kontaktu z: przedstawicielami mediów lokalnych, regionalnych i ogólnokrajowych (TV, radia i prasy), operatorami systemów specjalistycznych tj. platformy sms i systemów (sieci) informacji multimedialnej takich jak tablice zmiennej treści, administratorami stron internetowych, operatorami portali społecznościowych i informacyjnych.		Zapis został zmieniony zgodnie z propozycją
61	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Jednostki odpowiedzialne za realizację bazy mediów: Zarządzający mediami. Operatorzy systemów specjalistycznych. Jednostki samorządu terytorialnego. Śląski Urząd Wojewódzki.		Zapis został zmieniony zgodnie z propozycją
62	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Rozpisać: Aktualizacja procedur postępowania w ramach planów zarządzania kryzysowego –wojewódzkiego, powiatowych i gminnych		Zapis został zmieniony zgodnie z propozycją

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
63	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Kolejnym utrudnieniem w realizacji zaproponowanych działań są bariery prawne. Dotyczą one braku podstaw prawnych do realizacji działań kontrolnych wykorzystania kominków czy zaprzestania prowadzenia prac budowlanych powodujących zapylenie - Plan nie może określać działań bezprawnych! Organy państwa mogą działać tylko na podstawie i w granicach prawa		Zapis został zmieniony zgodnie z propozycją
64	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK	Wojewódzki Inspektor Sanitarny? Na jakiej podstawie? Czy to jest uzgodnione?		WISE określa skutki zdrowotne i grupy, na które oddziałuje zła jakość powietrza
65	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań	Należy przytoczyć aktualne procedury: <ul style="list-style-type: none"> • I ZF-08/02/01 pt. „Informowanie o braku przekroczeń wartości progowych substancji w powietrzu”. • I ZF-08/02/02 pt. „Powiadamianie społeczeństwa o ryzyku wystąpienia albo wystąpieniu przekroczeń poziomów dopuszczalnych i/lub docelowych w powietrzu”. • I ZF-08/02/03 pt. „Powiadamianie społeczeństwa o ryzyku wystąpienia przekroczenia lub przekroczeniu poziomu alarmowego substancji w powietrzu”. • I ZF-08/02/04 pt. „Powiadamianie społeczeństwa i podmiotów korzystających ze środowiska w przypadku konieczności podjęcia działań określonych w Planie Działań Krótkoterminowych. 		Uwzględniono.
66	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań	Należy dodać: „... od Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Następnie informują właściwe terytorialnie samorządy gminne i inne jednostki.		Uwzględniono.
67	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom I	Brak formalnej definicji dla sformułowania „samorządy lokalne”		Zmieniono na samorząd gminny.
68	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom I	W Jednostkach odpowiedzialnych za przepływ informacji należy ująć poziom gminy		Uwzględniono.
69	Wojewódzkie Centrum	PDK, Tryb wdrażania	W Jednostkach odpowiedzialnych za realizację działań powinno być: Samorządy powiatowe i gminne		Uwzględniono.

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
	Zarządzania Kryzysowego	i ogłaszania działań, poziom I			
70	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom I	W Jednostkach odpowiedzialnych za kontrolę realizacji powinno być: Samorządy powiatowe i gminne		Uwzględniono.
71	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom I	Przy podejmowaniu środków informacyjnych: Wykreślić. Nie ma takiej funkcji.		Uwzględniono.
72	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom I	Przy podejmowaniu środków informacyjnych: Wykreślić. Zamienić lokalny na gminny.		Uwzględniono.
73	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom I	W sposobie informowania Wykreślić. ŚUW realizuje zadania poprzez WCZK.		Uwzględniono.
74	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom I	W sposobie informowania Wykreślić. PCZK nie działa na poziomie wojewódzkim.		Uwzględniono.
75	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom I	W sposobie informowania Zamienić samorządom lokalnym na gminnym (i w dwóch pozostałych miejscach w tej komórce też)		Uwzględniono.
76	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom II	W odbiorcach ogłoszenia zamienić Samorządy lokalne na powiatowe, samorządy gminne. To samo we wszystkich miejscach w dokumencie, gdzie wymieniono samorząd lokalny.		Uwzględniono.

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
77	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom II	Przy podejmowanych środkach informacyjnych proponuje się uszczegółowienie terminu „placówka ochrony zdrowia”. W pkt. Sposób informowania – poziom powiatowy pkt 2, wymienione są natomiast zakłady opieki zdrowotnej i szpitale. Wskazane jest ujednoczenie nomenklatury.		Uwzględniono.
78	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom II	Przy sposobie monitorowania Wykreślić. WCZK nie przekazuje powiadomień do gmin. Wykonuje to PCZK, a więc realizowane jest to na poziomie powiatowym.		Uwzględniono.
79	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom II	WCZK publikuje informację społeczeństwu poprzez Regionalny System Ostrzegania. - Działanie jest już ujęte w pkt. 3 (powyżej).		Uwzględniono.
80	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom II	Przy sposobie monitorowania zmienić PCZK na PCZK poprzez samorząd gminny.		Uwzględniono.
81	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom III	PCZK przekazują informacje o sposobie postępowania i ogłoszonym poziomie ostrzegania do Dyrektorów placówek oświatowych oraz placówek ochrony zdrowia.		Uwzględniono.
82	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom III	Przy podejmowaniu środków informacyjnych określenie WCZK rozszerzyć na WCZK, PCZK i samorządy gminne		Uwzględniono.
83	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom III	Przy sposobie informowania wykreślić "oraz do samorządów lokalnych"		Uwzględniono.

Lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	odniesienie do dokumentu POP	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie Wykonawcy do uwag
84	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom III	Przy sposobie informowania "WCZK obwieszcza informację społeczeństwu poprzez Regionalny System Ostrzegania" - zadanie ujęto w pkt. 3 (powyżej)		Uwzględniono.
85	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, Tryb wdrażania i ogłaszania działań, poziom III	Przy sposobie informowania Uszczegółowić rodzaje jednostek w odniesieniu do powiatu (szpitale, sanatoria itp.) oraz do gminy (szkoły, przedszkola itp.)		Uwzględniono.
86	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, schemat	Należy zmienić schemat, tak, aby w sposób jednoznaczny przedstawiał rolę poziomu wojewódzkiego, powiatowego i gminnego.		Uwzględniono.
87	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, tabela zestawienie działań krótkoterminowych	WCZK oraz PCZK zamienić na WCZK, PCZK, samorząd gminny		Uwzględniono.
88	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, tabela zestawienie działań krótkoterminowych	Wyjaśnić słowo Właściciele		Doprecyzowano.
89	Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego	PDK, tabela zestawienie działań krótkoterminowych	Kontrole czystości dróg wyjazdowych z budowy - wykreślić, bo mało realne		Uwzględniono.